

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง
สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ณัฏกิจ ยามาลี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2543

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1386841

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ดร.นันทา สุริยง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ดร.นันทา สุริยง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตร์สุกุล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 12 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2543

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา และได้รับคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.นันทา ผู้รักษา ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ กรุณาช่วยตรวจ แก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ น.ส.พัชรี แนวพานิช นักสังคมสงเคราะห์ (ผู้ช่วยผู้วิจัย) ที่ให้ความร่วมมือและความสะดวกแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณเพบภูมิรินทร์ และคุณอุษณีย์ วิสุทธิกุล (น้ำเขย และน้ำสาว) คุณวรพันธ์ และคุณอัครเดช อุดมชัชวาล พี่สาวและพี่ชายที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ น.ส.อุบลรัตน์ สุขประเสริฐ นายจิตเดช ศักดา นายรพีภัทร์ ชินาพันธุ์ ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี รวมทั้งพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอขอบใจลูกศิษย์ทั้ง 14 คน ที่มีความตั้งใจและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองในครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณของคุณแม่พรณี ยามาตีที่ได้ถึงแก่กรรมไปนานแล้ว แต่เป็นจิตวิญญาณที่ทำให้ลูกมีกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ที่มีต่อลูกศิษย์ทั้ง 14 คน และบุคคลทั่วไป ขอมอบผลบุญให้แก่คุณแม่พรณี ยามาตี ที่เป็นจิตวิญญาณและขวัญกำลังใจของลูกเสมอมา

ผู้วิจัยหวังว่าปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ คงเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปที่จะนำวิธีการทางกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันต่อไป

ถนัดกิจ ยามาตี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่ม	8
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต	37
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	42
แหล่งข้อมูล	42
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	42
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	42
แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	44
การเตรียมการก่อนทดลอง	45
วิธีการดำเนินการทดลอง	46
สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	48
สัญลักษณ์ที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล	48

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	52
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	52
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	52
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	52
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	52
วิธีดำเนินการทดลอง	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	53
อภิปรายผล	54
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	70
ประวัติย่อของผู้วิจัย	121

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ...	48
2	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	50
3	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (ค่า IOC)	118
4	แสดงค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องการสังเกต IOR	119
5	ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต 2 คน โดยวิธี Kappa (K)	120

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศชาติกำลังพัฒนา ทั้งนี้เพราะทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกรูปแบบ นั่นคือการเตรียมความพร้อมของบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกัน ในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อยู่เกือบตลอดเวลา บุคคลที่มีคุณภาพพร้อมที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์, 2540 : 4)

การทำงานที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ คือลักษณะการทำงานร่วมกันโดยมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีทักษะความสามารถในการทำงานอย่างมีแบบแผน เพราะผลงานที่เกิดจากการทำงานอย่างมีขั้นตอน ย่อมทำให้งานบรรลุจุดหมายได้เป็นอย่างดีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานแล้ว การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มยังเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์สังคมที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานร่วมกันช่วยให้มนุษย์สามารถรวมพลังความคิด ความสามารถที่มนุษย์มีอยู่อย่างจำกัด ให้สามารถทำงานที่เกินพลังความสามารถที่คน ๆ เดียวจะทำงานลำพังได้สำเร็จ ต่อจากนั้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามในทุกด้าน (สุวนันท์ กิตติณันท์, 2536 : 1) การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจึงเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นมาก เพราะทำให้เกิดพลังที่จะทำงานที่ยากและงานที่มีปริมาณมากได้สำเร็จรวดเร็ว จึงเป็นลักษณะที่สมควรปลูกฝังให้กับเด็กหรือเยาวชน เพราะธรรมชาติของวัยนี้ การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ กัน เพื่อนจึงมีความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของเขาด้วย

จากสภาพดังกล่าว สังคมต้องการทำงานแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน เพราะสังคมปัจจุบันนี้ต้องการบุคคลที่จะต้องทำงานได้ทั้งเป็นกลุ่มและเดี่ยว (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2533 : 34) นอกจากนี้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มยังทำให้เกิดความสนุกสนาน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (Dunn, 1972 : 154) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เกษม ศิริสัมพันธ์ (2530 : 13) ที่ว่าควรสร้างความรู้สึกร่วมกันในการทำงานและลดลักษณะปัจเจกนิยมพร้อมกัน ดังนั้นการให้โอกาสผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงเป็นสิ่งที่

สำคัญยิ่ง นอกจากนี้ ในนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2537 คณะรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายเยาวชนแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางหลักให้หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปใช้ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเยาวชนอย่างสอดคล้อง และบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ในข้อที่ 4 คือ ปลูกฝังให้เยาวชนมีบุคลิกภาพดี มีจิตใจเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักเหตุผล ยึดมั่นในระเบียบวินัย ความสามัคคี อดทน เสียสละ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน รับผิดชอบต่อสังคมและรู้จักการทำงานร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ กองนโยบายและแผนงานเยาวชน สำนักนายกรัฐมนตรี. 2534)

สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ เป็นสถานคุ้มครองที่อยู่ในสังกัดกองสัมมาอาชีวสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นหน่วยงาน ที่ให้ความคุ้มครองสวัสดิภาพและพัฒนาอาชีพแก่ผู้กระทำความผิดทางพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ซึ่งถูกส่งตัวเข้ามาอยู่รับการคุ้มครองในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี การดำเนินงานได้จัดบริการให้กับผู้รับการคุ้มครองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริการด้านที่อยู่อาศัย อาหาร การรักษาพยาบาล การศึกษา (การศึกษานอกโรงเรียน) การฝึกวิชาชีพ การบริการด้านสังคมสงเคราะห์ การอบรมศีลธรรมจรรยา ด้านกีฬา ดนตรี ฯลฯ ซึ่งกิจวัตรประจำวันของผู้รับการคุ้มครอง ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการฝึกอาชีพ ขณะที่ผู้รับการคุ้มครองอยู่ร่วมกับผู้รับการสงเคราะห์ ศูนย์สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพสตรี จังหวัดนนทบุรี และสถานแรกรับบ้านเกร็ดตระการ ซึ่ง 3 หน่วยงานนี้อยู่ในสถานที่เดียวกัน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 140 คน (สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ กองสัมมาอาชีวสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2540)

จากการที่ผู้รับการคุ้มครอง อยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับวัยจึงประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายสงเคราะห์และฝึกวิชาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ ครูแม่บ้าน พบว่า สิ่งที่ผู้รับการคุ้มครอง ควรที่จะได้รับการปรับปรุงและพัฒนา คือ พฤติกรรมในการอยู่ร่วมกัน เช่น มีความรับผิดชอบ อดทน เสียสละ มีระเบียบวินัย รู้จักการทำงานร่วมกัน ได้ มีความร่วมมือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้ ฯลฯ รวมถึงการที่ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ผู้รับการคุ้มครองจำนวน 34 คน พบว่า สิ่งที่ผู้รับต้องการปรับปรุงตนเองได้แก่ การอยู่ร่วมกับคนอื่น มีความรับผิดชอบ เป็นระเบียบ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือ ทำงานร่วมกัน และมีความสามัคคี

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้รับการคุ้มครอง จะเห็นได้ว่าผู้รับการคุ้มครองควรได้รับการพัฒนาพฤติกรรมในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดทักษะทางสังคมอย่างหนึ่งที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และในอนาคตในการประกอบอาชีพและการอยู่

กับครอบครัว เมื่อพ้นการอุปการะ ดังที่ สุมณ อมรวิวัฒน์ (เสรี โอภาส. 2532 : 71 ; อ้างอิงจาก สุมณ อมรวิวัฒน์) ได้กล่าวว่าการทำงานร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ นี ยูพตี กะจะวงศ์ (เสรี โอภาส. 2532 : 7 ; อ้างอิงมาจากยูพตี กะจะวงศ์. 2532 : 7) ได้ทำการวิจัย เรื่องพรรณนาของผู้เชี่ยวชาญทางสังคมวิทยาไทยต่อการจัดประสบการณ์ในการศึกษา ภาคบังคับ พุทธศักราช 2534 ได้สรุปคุณลักษณะที่ควรเน้นในทักษะทางสังคม คือ ให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ฝึกการรวมกลุ่ม มีระเบียบวินัย รับผิดชอบ ช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งทักษะทางสังคมดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนและสังคมโดยส่วนรวมให้อย่างแท้จริง

ในการส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองได้มีทักษะทางสังคมในด้านนี้ดีขึ้นนั้น อาจทำได้หลายวิธี เช่น การใช้กิจกรรมกลุ่มดังที่ พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์ (2533 : 206) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม และปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการใช้บทบาทสมมุติ นั้น สุนันท์ กิตตินรนนท์ (2536 : 278) พบว่าจากการใช้บทบาทสมมุติกับนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการทำงานกลุ่มสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะฉะนั้นกิจกรรมกลุ่มจึงน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครองได้ ซึ่ง สุนิย์รัตน์ ฤทธิ์ธงชัยเลิศ. (2530 : 4 - 5) ได้กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน การมีส่วนร่วมและลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการทำงานร่วมกัน จะทำให้นักคิดเข้าใจตนเอง สามารถประเมินปรับปรุงบุคลิกภาพ และพฤติกรรม ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้

ดังนั้น จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดูแลผู้รับการคุ้มครอง ถึงแม้ว่าจะได้มีวิธีการต่าง ๆ ในการอบรมผู้รับการคุ้มครอง การใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเข้าค่ายพักแรม ทักษะศึกษา อบรมศีลธรรมจรรยา โดยเชิญพระภิกษุ มาบรรยายธรรม ในโครงการต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นการให้เนื้อหาความรู้ และในแต่ละวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 - 16.00 น. ผู้รับการคุ้มครองจะใช้เวลาในการฝึกอาชีพ ซึ่งการจัดกิจกรรมกลุ่มในลักษณะของการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันนั้น ยังไม่ได้มีการจัดให้กับผู้รับการคุ้มครอง ประกอบกับผู้วิจัย ซึ่งปฏิบัติงานเป็นนักจิตวิทยาของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ มาเป็นเวลา 6 ปี เห็นว่า การได้พัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน จะทำให้ผู้รับการคุ้มครองทราบถึง วิธีการในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้รับการคุ้มครอง สามารถ

นำวิธีการทำงานร่วมกันไปใช้ในชีวิตจริงได้ และในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันนั้น กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่น่าจะนำมาใช้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานร่วมกันได้ดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มรวมทุกด้าน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แยกเป็นรายด้าน

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้รับการคุ้มครอง มีคะแนนการทำงานร่วมกันโดยรวมสูงขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. ผู้รับการคุ้มครอง มีคะแนนการทำงานร่วมกันในแต่ละด้านสูงขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์ต่อนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะนำเอากิจกรรมกลุ่มไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้รับการคุ้มครอง เพศหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 14 - 18 ปี ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ สังกัดกองสัมมาอาชีวสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดย คัดเลือกเฉพาะผู้ที่ได้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ค่ากว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ซึ่งมีจำนวน 14 คน แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้ารับการทดลอง ซึ่งทั้ง 14 คน สมัครใจเข้ารับการทดลอง

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาค้นคว้านี้ ทำการทดลองเป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดลองทั้งสิ้น 14 ครั้ง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมกลุ่ม

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้รับการคุ้มครองได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแก้ปัญหา และกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน รวมทั้งมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและของผู้รับการคุ้มครองในกลุ่มซึ่งเกิดขึ้น อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองในด้านพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน กิจกรรมที่ใช้ ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ อภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม เป็นขั้นที่ผู้รับการคุ้มครองลงมือปฏิบัติกิจกรรม ผู้รับการคุ้มครองทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ในฐานะสมาชิกของกลุ่ม การมีส่วนร่วมของผู้รับการคุ้มครองจะเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ โดยให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ทำให้ผู้รับการคุ้มครองมีความรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนให้ผู้รับการคุ้มครองรู้จักตนเองดีขึ้นด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ โดยให้ผู้รับการคุ้มครองรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง แล้วนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองและประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล โดยให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มด้วยการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ ดิชมร่วมกัน

2. พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน หมายถึง การแสดงออกของผู้รับการคุ้มครองที่มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมและธำรงรักษาความสัมพันธ์ของสมาชิกในการทำงานของกลุ่ม ได้แก่ การเสนอความคิดเห็นของตนในกลุ่ม การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย ในโอกาสอันเหมาะสม การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกล่าวคำชมเชยสมาชิก การพูดให้กำลังใจสมาชิก การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม และการปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

3. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ หมายถึง สถานที่ที่ทางราชการจัดให้มีขึ้นเพื่อ คุ้มครองสวัสดิการและพัฒนาอาชีพแก่ผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ซึ่งถูกส่งตัวมาในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี เป็นหน่วยงานในสังกัดกอง สัมมาอาชีพสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

4. ผู้รับการคุ้มครอง หมายถึง ผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี เป็นบุคคลเพศหญิงที่อายุยังไม่เกิน 18 ปี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่ม
 - 1.1 ความหมายของกลุ่ม
 - 1.2 ปรัชญาพื้นฐานของกลุ่ม
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของกลุ่ม
 - 1.4 ประเภทของกลุ่ม
2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.3 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.4 คุณประโยชน์ของการเข้ากลุ่ม
 - 2.5 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม
 - 2.6 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.7 ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน
 - 3.1 ความหมายของพฤติกรรม
 - 3.2 ความหมายของพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน
 - 3.3 ความสำคัญของการทำงานร่วมกัน
 - 3.4 ทฤษฎีการทำงานร่วมกัน
 - 3.5 พฤติกรรมในการทำงานร่วมกันของทีมงาน
 - 3.6 ปัจจัยในการทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ
 - 3.7 ข้อควรระวังในการทำงานร่วมกัน
 - 3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต
 - 4.1 ความหมายของการสังเกต

- 4.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต
- 4.3 หลักการสังเกตพฤติกรรม
- 4.4 การเลือกแบบบันทึกที่เหมาะสม
- 4.5 ประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

1. เอกสารความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่ม

1.1 ความหมายของกลุ่ม

คาร์ทไรท์ (Cartwright 1968. 46 - 47) กล่าวถึงความหมายของคำว่า “กลุ่ม” หมายถึง บุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันและมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน

กัลลี (Gully. 1963 : 62) กล่าวว่ากลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่ร่วมกัน แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสามประการ คือ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย ผลของการทำงานเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีการสื่อสารทางวาจา (Verbal Communication) หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก

เดวิส (Davis. 1964 : 405) กล่าวว่ากลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ และมีเป้าหมายช่วยกันอย่างเห็นได้ชัด

แคมป์ (Kamp. 1964 : 24 - 29) ได้ให้ความหมายของกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รวมกันในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
2. กลุ่มไม่จำเป็นต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่ง โดยเฉพาะด้วยกัน แต่มีสัญลักษณ์แสดงว่าเป็นพวกเดียวกัน
3. บุคคลในกลุ่มต้องมีการปฏิสัมพันธ์กัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับและให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

ชอว์ (Shaw. 1977 : 11) ได้ให้ความหมายของกลุ่ม สรุปได้ว่าบุคคลสองคนหรือมากกว่า มีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะที่แต่ละบุคคลมีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลซึ่งกันและกัน

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2530 : 2) ได้ให้ความหมายของกลุ่ม สรุปได้ว่า หมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและต่างก็ได้รับความพึงพอใจบางประการจากการรวมตัวกัน

พนม ลิ้มอารีย์ (2522 : 11) สรุปความหมายของกลุ่มจากผลการศึกษาค้นคว้าทางจิตวิทยาสังคม สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ว่ากลุ่มหมายถึงบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำงานร่วมกันด้วยจุดประสงค์อย่างเดียวกัน และช่วยสร้างสรรค์ บุรณาการแห่งบุคลิกภาพแต่ละบุคคลยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและมีการควบคุมตนเอง

ทองเรียน อมรัชกุล (2520 : 4) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่มคือการที่เอ็กัตบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมกันอยู่ก็ถือเป็นกลุ่มได้ ถ้าสมาชิกนั้นมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของกลุ่ม

1. จะต้องประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไป

3. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

4. กลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิก

โลเซอ์ (Loeser, 1957 : 5 - 19) ได้อธิบายว่า กลุ่มจะต้องประกอบไปด้วย

1. สมาชิกภายในกลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

2. การปฏิสัมพันธ์ต่อกันนั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

3. ขนาดของกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กันกับหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม

4. บรรยายภาพในกล่มจะอยู่ในลักษณะการยอมรับ มีความพึงพอใจซึ่งกันและกัน

5. สมาชิกจะได้ใช้ความสามารถในแนวทางที่เหมาะสมของตัวเอง

นอกจากนี้ คมเพชร จัตรศุภกุล (2530 : 1 - 2) ได้อธิบายธรรมชาติของกลุ่มว่า กลุ่ม

หมายถึง การรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อทำงานร่วมกันและให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
 อันเดียวกัน (Common Goal) ส่วนฝูงชน (A crowd) เป็นเพียงการมารวมกันโดยมิได้ทำกิจกรรม
 อันใดเลย และกลุ่มชน (A mob) หมายถึงกลุ่มที่ไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและแต่ละคน
 ขาดความเป็นตัวของตัวเอง แต่สำหรับกลุ่มนั้นสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สร้างบุคลิก
 ลักษณะ สร้างพลังของความสำนึกในการเป็นสมาชิกของกลุ่มซึ่งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล
 อื่น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายในเชิงนิมิต

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคน
 ขึ้นไปมารวมกันมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีจุดหมายที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ภายใต้
 บรรยากาศของการยอมรับ มีความพอใจซึ่งกันและกัน สมาชิกสามารถใช้แนวทางที่เหมาะสมกับ
 ตัวเอง

1.2 ปรัชญาพื้นฐานของกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2530 : 9 - 11) กล่าวถึงปรัชญาพื้นฐานของกลุ่ม ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนมีความสามารถพิเศษในตนเอง แม้ว่าความสามารถจะแตกต่างกัน
 ออกไป แต่ก็ทำให้บุคคลสามารถช่วยเหลือกลุ่ม โดยการนำความสามารถเหล่านั้นมาใช้ในการ
 ทำงานกลุ่ม นำมาส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เป็นผลดีต่อประสิทธิภาพของการทำงาน โดยส่วนรวม
2. ประสบการณ์ที่ได้รับจากกลุ่ม จะส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้พัฒนาความสามารถ
 พิเศษขึ้นมา แล้วนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและกลุ่มได้ จะเห็นได้ว่าสมาชิกในกลุ่มจะช่วย
 ให้บุคคลแต่ละคนได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับ
 บุคคลอื่น ๆ ได้
3. บุคคลแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อกัน และในขณะที่เดียวกันกลุ่มก็จะมีอิทธิพลต่อบุคคล
 แต่ละคนเช่นกัน จากกระบวนการในกลุ่มนี้เองจะทำให้สมาชิกเรียนรู้การรู้จักให้ (Give) และการ
 รู้จักรับ (Take) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ควรจะต้องปลูกฝัง
4. กลุ่มจะช่วยส่งเสริมบุคคลให้มีการพัฒนาทัศนคติทางสังคมในทางที่ดี เนื่องจากการ
 ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ทัศนคติทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง
 และสังคม

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปรัชญาพื้นฐานของกลุ่มได้นั้นถึงเรื่องความ
 แตกต่างของบุคคล แต่ความแตกต่างดังกล่าวสามารถนำมาช่วยเหลือกลุ่ม เป็นประโยชน์ต่อกัน
 และตนเอง นอกจากนี้กลุ่มจะช่วยส่งเสริมให้มีทัศนคติทางสังคมในที่ดีด้วย

1.3 จุดมุ่งหมายของกลุ่ม

จุดมุ่งหมายของกลุ่มเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่ง สามารถส่งผลให้กลุ่มประสบ ความสำเร็จ หรือล้มเหลวได้ ดังนั้นจุดมุ่งหมายของกลุ่มไม่ควรแตกต่างจากจุดมุ่งหมายของสมาชิก โดยส่วนรวม เพราะขณะที่กลุ่มมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น ก็ยังได้ช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายของตนที่ตั้งเอาไว้ด้วย (ศุภวดี บุญญวงษ์. 2527 : 38)

โจนส์ (ศุภวดี บุญญวงษ์. 2527 : 39; อ้างอิงมาจาก Jones. 1972) ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาจุดมุ่งหมายของกลุ่ม หรือที่เรียกว่า SPIRO Model มี 5 ประการ ดังนี้

1. S คือ Specificity หมายถึง ความชัดเจน เฉพาะเจาะจง จุดมุ่งหมายที่ดีต้องชัดเจน เฉพาะเจาะจง เพื่อช่วยให้สมาชิกเข้าใจว่าสิ่งที่ต้องการจะทำให้บรรลุผลคืออะไร ไม่ใช่เขียนไว้อย่างกว้าง ๆ
2. P คือ Performance หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรม จุดมุ่งหมายที่ดีควรเขียนออกมาในรูปการกระทำ เพื่อช่วยให้รู้แน่ชัดว่าอะไรคือสิ่งที่จะทำ
3. I คือ Involvement หมายถึง การมีส่วนร่วม จุดมุ่งหมายที่ดีนั้นควรระบุไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลมีบทบาทในจุดมุ่งหมายนั้นอย่างไร
4. R คือ Realism หมายถึง ความเป็นจริง จุดมุ่งหมายที่ดีควรอยู่ในลักษณะที่เป็นไปได้
5. O คือ Observability หมายถึง การสังเกตเห็นได้ จุดมุ่งหมายที่ดีควรมีลักษณะที่สังเกตเห็นผลได้

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายที่ดีต้องมีความชัดเจน เฉพาะเจาะจง มีความเป็นไปได้ในความเป็นจริง สามารถเขียนออกมาในรูปของการกระทำ พร้อมทั้งสามารถระบุถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และสามารถสังเกตผลที่เกิดขึ้นได้

1.4 ประเภทของกลุ่ม

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 18 -20) ได้อธิบายเรื่องกลุ่มว่ามีผู้คิดนำหลักการของพลัสกลุ่ม ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการปฏิบัติการทางสังคมอย่างกว้างขวางในรูปแบบและจุดมุ่งหมายต่าง กันเช่น

1. กลุ่มฝึกอบรม (T - Group or Training Group) เป็นการช่วยให้บุคคลที่เข้ามาอยู่ในกลุ่มได้ตระหนักรู้เกี่ยวกับความรู้สึกที่เป็นอยู่และเสริมสร้างทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม เช่น การสื่อความหมาย บทบาทและผลของการดำเนิน บทบาทอย่างมีประสิทธิภาพ
2. กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) เป็นการฝึกหรือพัฒนา ทักษะการรับรู้สิ่งต่าง ๆ เช่น การรับรู้ความรู้สึก ความนึกคิด เหตุผลและประสบการณ์ทั้งของตนเอง และของผู้อื่น การฝึกการรับรู้จะเป็นเครื่องส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง

เห็นความสำคัญของการพัฒนา และปรับปรุงตนเองรวมทั้งเกิดความเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น

3. กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (Basic Skill Training Group) หรือกลุ่มฝึกอบรมเพื่อมนุษยสัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างให้สมาชิกในกลุ่มได้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษยสัมพันธ์และการพัฒนาทักษะเพื่อการนำไปใช้

4. กลุ่มฝึกฝนทดลอง (Laboratory Training Group) เป็นโครงการที่มุ่งให้เกิดประสบการณ์ในการติดต่อสัมพันธ์ และสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มได้

5. กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) เป็นกลุ่มที่มุ่งให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักสภาพที่เป็นจริงของตนเองอันจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นได้อย่างเปิดเผยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

6. กลุ่มทนทาน (Marathon Group) เป็นกลุ่มที่ใช้เวลาในการพบปะติดต่อกันหลาย ๆ ครั้ง แต่ครั้งใช้เวลาานมากกว่า 12 ชั่วโมง ทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบและศึกษาความคิดของตนเองและของผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดำเนินตามแบบแผนในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อการขัดแย้ง การมีอคติต่อกัน และการสมัครสมานสามัคคีกัน

7. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นก่อนที่จะกลายเป็นปัญหารุนแรง ช่วยให้ผู้มีปัญหาได้เรียนรู้ และนำความคิดทั่วไปจากกลุ่มมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

8. กลุ่มจิตบำบัด (Group Psychotherapy) เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ระหว่างคนไข้และผู้ให้การบำบัดรักษา ซึ่งต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการรักษาติดต่อกัน โดยมีจุดมุ่งหมายให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการหยั่งเห็นและเข้าใจสาเหตุของปัญหาทางสังคม อารมณ์ และสามารถที่จะลดหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

9. กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) เป็นการนำเอาประสบการณ์แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านบุคคล การทำกิจกรรมกลุ่มจะเกี่ยวข้องกับ การรับรู้เรื่องความต้องการของบุคคลและทักษะในการแสดงออกถึงความเข้าใจในการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านใดด้านหนึ่งแก่สมาชิก ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่าต้องการให้กลุ่มเรียนรู้ในด้านใด ก็สามารถจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ได้

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแบบต่าง ๆ อีก มีชื่อที่แตกต่างกันไป แต่โดยรวมแล้วมีวิธีปฏิบัติเพื่อมุ่งพัฒนาสติปัญญาและพฤติกรรมของบุคคลทั้งสิ้น แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการแบบกิจกรรมกลุ่ม (Group Work)

2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1 เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

बरานเดนห์ (Barnden. 1981.24) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มว่า หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งกำหนดพฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิกแต่ละคนและของกลุ่มโดยรวม องค์ประกอบเหล่านั้นประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในกลุ่ม

โอเฮน (Ohlson. 1970) ได้สรุปความหมายกิจกรรมกลุ่มไว้ 2 แบบ คือ

1. กิจกรรมกลุ่มที่ผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิกหรือเป็นผู้นำการอภิปราย เพื่อที่สมาชิกจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายของกลุ่ม โดยผู้นำจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่สมาชิก ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ ผู้นำจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนให้แก่สมาชิก
2. กิจกรรมกลุ่มที่สมาชิกได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ ที่สมาชิกสนใจ หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2522 : 14) ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการให้สมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

คาร์ทไรท์ และซานเดอร์ (Cartwright and Zander. 1968 : 3) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นการนำเอาวิธีการต่าง ๆ เช่น บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เกม การอภิปราย การสังเกต และการให้ข้อวิจารณ์ (Feedback) ซึ่งกันและกันเพื่อช่วยในการตัดสินใจร่วมกัน และยังใช้ฝึกทักษะเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ หรือการประชุมต่าง ๆ

ประนอม เดชชัย (2531 : 100 - 101) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยกลุ่มร่วมกันทำเป็นกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มประเภทนี้จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะทางสังคม ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับมติของกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของผู้เรียน

จารุลักษณ์ พินพรหมราช (2529 : 6) กล่าวถึงกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งได้จากการที่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการร่วมมือในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันและผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้เข้าร่วมกลุ่มซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ในด้านการทำงานและด้านอื่น ๆ

อันเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกแต่ละคน

สรศักดิ์ โสฐ (2530 : 10) ได้ให้ความหมายกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมขึ้นมาแล้วให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งความคิดและลงมือกระทำภายในสถานการณ์ที่มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เคารพในกติกาของกลุ่ม จนเกิดการพัฒนาความคิด ความเข้าใจและพฤติกรรมของบุคคล อันเป็นผลต่อตนเองและคนอื่นในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุขต่อไป

จริยา วิไลวรรณ (2532 : 36 - 37) ได้อธิบายถึงกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้ กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาหรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์

เฮอร์โรลด์ (Herrold. 1952 : 492 - 504) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า เป็น กระบวนการที่ทำให้บุคคลมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

นอกจากนี้ ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 21) ได้กล่าวถึงสิ่งที่จัดเป็นพิเศษในเรื่องของ กิจกรรมกลุ่ม คือ วิธีการศึกษาจะมีลักษณะเป็นการศึกษาจากประสบการณ์ และการปฏิบัติจริงโดย ผู้ศึกษาจะเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ และปฏิบัติงานจริงตามที่จัดขึ้น ซึ่งลักษณะ ดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาได้ศึกษาด้วยความสนุกสนาน มีชีวิตชีวาและท้าทายความคิด ความสามารถ ของแต่ละบุคคล รวมทั้งสมาชิกแต่ละคนยังได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างกว้างขวางจาก สมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด พอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง ประสบการณ์ การเรียนรู้ ซึ่งได้จากการที่สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์ มีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาหรือกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน และสมาชิกแต่ละคนจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยวิเคราะห์จาก พฤติกรรมของสมาชิกเองและผู้เข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อทำให้เกิดการยอมรับตนเอง อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการฟัง การควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ การแสดงความรู้สึก แสดงความคิดเห็นและการเปิดเผยตนเอง และมีพฤติกรรมทางสังคมจากการได้เข้าร่วม กิจกรรมกลุ่ม

2.1.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

บัดดอน (Button. 1974 : 1 - 2) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ย่อมต้องสื่อสารและมีความ สัมพันธ์กับคนอื่น ซึ่งหมายถึงเราต้องอยู่ในสังคม เพราะเราไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพัง ได้ เราต้องดูปฏิกริยาจากบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกัน กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่ จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโตและพัฒนา โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับ บุคคลอื่น ดังนั้น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อ

สัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ การสวมบทบาทผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่ม และช่วยสมาชิกแต่ละคนเพื่อทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย

เบนเนตต์ (Bennett, 1963 : 8 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัวจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ การศึกษากลุ่มเรื่องชีวิตการทำงาน และปัญหาของการปรับตัวต่ออาชีพ การได้มีโอกาสศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่ม จะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

2. ก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่สมาชิกของกลุ่มได้มีโอกาสระบายความตึงเครียดทางอารมณ์ ทำให้สมาชิกเข้าใจ และได้ข้อคิดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มากขึ้นรวมทั้งได้มีโอกาสศึกษาปัญหาที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่อบอุ่นผ่อนคลาย และนำมาปรับปรุงบุคลิกภาพและวิถีทางชีวิตของตน นอกจากนี้ กลุ่มยังเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนวินิจฉัยปัญหาของตนเองและผู้อื่น

3. ช่วยให้ผู้คลอบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลังและลักษณะทั่วไปของปัญหาต่าง ๆ

แทรกซ์เลอร์ และนอร์ท (Traxler and North, 1967 : 320) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษอบรรณแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่พึงได้รับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน

3. เพื่อเป็นรากฐานในการนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล

4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษา ความเจริญงอกงามของบุคคลและของกลุ่ม

ประนอม เดชชัย (2531 : 101 - 102) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่มซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเองเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนได้ดีขึ้น เช่น รู้ข้อบกพร่องของตนเอง หรือรู้ว่าตนเป็นคนอย่างไร เมื่อเทียบกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันยอมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี ทราบถึงข้อดีและข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเองและคนอื่น อันจะเป็นแนวทาง

ให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คิดช่วยเหลือกันตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพราะไม่มีมนุษย์คนใดอยู่คนเดียวได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้นการฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอน จะช่วยฝึกให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและร่วมมือกันแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม เป็นต้น สิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้จะไปช่วยพัฒนาตัวบุคคลและสังคมต่อไป

วินิจ เกตุจำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล (2522 : 170 - 172) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเอง การอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในกลุ่มจะมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้ดีขึ้น เช่น รู้ความสามารถบางประการของตน รู้จักข้อบกพร่องบางอย่าง ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีปฏิกิริยาให้เห็นข้อเท็จจริงได้

2. เพื่อให้เข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดีขึ้น

3. เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2530 : 137 - 140) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของ กิจกรรมกลุ่มว่า เพื่อพัฒนาบุคคลโดยอาศัยผู้จัดกิจกรรมที่มีความสามารถตลอดจนรู้กระบวนการของการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี ดังนั้น จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มมีดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเอง การอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในกลุ่มจะมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้ดีขึ้น เช่น รู้ความสามารถบางประการของตน รู้จักข้อบกพร่องบางอย่าง ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีปฏิกิริยาให้เห็นข้อเท็จจริง

2. เพื่อให้เข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดีขึ้น

3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก สิ่งสำคัญและมี ความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่มคือ “ความร่วมมือ” กิจกรรมที่นำมาใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยกล่อมเกลานิสัยความรู้สึกของแต่ละคนให้มองเห็นความสำคัญของกลุ่มมากขึ้น ในที่สุดแต่ละคนจะมีทักษะที่จะทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเองและให้เข้าใจบุคคลอื่น รวมถึงความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความสนุกสนานและได้ประสบการณ์ที่กว้างขวางจากบุคคลอื่นด้วย

2.1.3 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม

บอร์แมน (สวทิจ ศรีปีดถา. 2528 : 61 - 62; อ้างอิงมาจาก Borman. 1972 : 6) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรจะประกอบด้วยสมาชิก 5 คน

จำเนียร ช่วงโชติ (2521 : 5) กล่าวว่า ในวงการการศึกษานักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ก็จะมีการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

วัตสัน และแฮร์ (Deighton. 1971 : 225 ; citing Watson and Hare. n.d.) กล่าวว่า กลุ่มที่ใช้จัดกิจกรรมกลุ่มควรมีขนาดไม่ใหญ่นักและควรมีจำนวน 5 คน เป็นอย่างน้อย แต่บางทีก็อาจกำหนดให้มีจำนวน 12 - 15 คนก็ได้ เพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองน้อยลง แต่ก็ควรมีการแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม เพื่อให้มีขนาดเหมาะสม ถ้ากลุ่มมีขนาดใหญ่เกินไป โอกาสที่สมาชิกจะมีส่วนร่วมจะลดน้อยลง อาจทำให้กลุ่มแตกแยกกันง่ายขึ้น

ทรัมป์ และมิลเลอร์ (Deighion. 1971 : 225 ; citing Trump and Miller. n.d.) มีความเห็นว่าสมาชิกของกลุ่มที่จัดกิจกรรมกลุ่มควรมีประมาณ 12 - 15 คน กลุ่มไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้สิ้นเปลือง แต่ถ้าขนาดใหญ่ไปกว่านี้ก็ไม่เหมาะสม เพราะสมาชิกจะขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

ชอร์ (Shaw. 1971 : 4) มีความเห็นว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไป จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ และถึงแม้ว่ากลุ่มจะมีสมาชิก 30 คน ก็อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ ความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกจะมีความดี แต่จะต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่าจำนวนสมาชิกในกลุ่ม

อ็อตตาเวย์ (Ottaway. 1966 : 7) มีความเห็นว่า กลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะฉะนั้นจะทำให้แบบแผนพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิก 9 - 10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

เยาพา เดชะคุปต์ (2517 : 34) ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่าขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดี ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมีขนาดประมาณ 5 - 15 คน

นอกจากนี้ คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2530 : 26) ได้กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มอาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้รูปแบบการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มจะอยู่ในระหว่าง 5 - 15 คน แต่ถ้ากลุ่มมีขนาดใหญ่กว่านี้จะทำให้สมาชิกขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และในการเรียนรู้จะได้ผลดีมากกว่ากลุ่มใหญ่

2.1.4 คุณประโยชน์ของการเข้ากลุ่ม

โรเจอร์ (Rogers. 1964 : 121 - 122) ที่ได้กล่าวถึงผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง มีการแสดงความรู้สึกที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึงการเข้าใจในเรื่องการเข้าใจตนเอง การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่าบุคคลจะยอมรับตนเองพัฒนาในเรื่องการมองเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง มีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการตั้งสอน การควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น มีความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหา โดยการทำงานเป็นกลุ่มพร้อมกับเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

บัดดอน (Button. 1974 : 1 - 2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมมนุษย์ให้เติบโตและพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาส ให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อสมาชิกกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่ม และช่วยบุคคลแต่ละคนทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่ม จึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลาย ๆ ด้าน

วิลโลรธ สันถะโกมล (2522 : 20) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่มช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นในหลาย ๆ ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้ ผู้รับ และรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น เป็นต้น
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การอ่านและการรายงาน
3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล
4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

คมเพชร นิตร์สุภกุล (2530 : 2 - 5) กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้ คือ

1. ในด้านพัฒนาการ กิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการให้กับบุคคลในกลุ่มเป็นอย่างดี กิจกรรมแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกันไป คุณค่าด้านพัฒนาการที่จะเกิดขึ้นมีดังต่อไปนี้

1.1 สนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล ได้แก่

1.1.1 ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการนี้จะได้รับการตอบสนองอย่างสำเร็จ เมื่อบุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับของกลุ่มว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่ง

1.1.2 ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการประเภทนี้มีความสำคัญมากบุคคลจะอยู่ในกลุ่มอย่างมีความสุขเมื่อเขารู้สึกอบอุ่นใจ รู้สึกว่ามีคนรักเขา ความปลอดภัยในด้านความรู้สึกนี้เป็นที่ปรารถนาสำหรับทุกคน

1.1.3 ความต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ บุคคลอยู่รวมกลุ่มอย่างเป็นสุขก็ต่อเมื่อกลุ่มให้การยอมรับการเป็นสมาชิก

1.2 การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเขาจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในสังคม และในขณะที่เดียวกันเขาก็จะเรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ของเขาด้วย

1.3 การพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความเคารพบุคคลอื่น จึงจะทำให้อยู่ร่วมกับกลุ่มได้ ถ้าหากไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว จะทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้กับสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ในขณะที่บุคคลมีความซาบซึ้งในกิจกรรมต่าง ๆ อาจจะพัฒนามาเป็นความสนใจที่แน่นอน เมื่อมีการปฏิบัติกิจกรรมในกลุ่ม บุคคลมักจะได้ทำงานบางอย่าง ซึ่งก็เท่าเทียมเป็นการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วยังช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้เรื่องของสังคมสามารถแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสม

1.4 ในด้านอาชีพ กิจกรรมกลุ่มบางประเภท เช่นกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน นอกจากจะให้ชั้นเรียนทดสอบทางด้านอาชีพแล้ว ยังให้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพต่าง ๆ เช่น คนตรี ศิลปะ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

1.5 ความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะในขณะที่นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มนั้น อาจจะได้รับความรู้และทักษะบางประการ เช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม การระเบียบในการทำงานเป็นหมู่คณะ การประสานงาน เป็นต้น

2. ในด้านวินิจฉัย สำหรับผู้นำกลุ่ม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกต

และทราบปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม เช่น นักเรียนที่ไม่สามารถจะติดต่อกับบุคคลอื่นในสังคม นักเรียนที่มีความก้าวร้าวและยึดตนเองเป็นศูนย์กลางทำให้กลุ่มไม่ยอมรับ นักเรียนที่ขี้อายและควรได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะบางประการ เป็นต้น

3. ในด้านการบำบัด สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาจะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม สามารถแก้ปัญหาได้ เช่น นักเรียนที่มีปัญหาทางอารมณ์ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแล้ว รู้จักการควบคุมอารมณ์ สร้างความพึงพอใจจากการติดต่อกับผู้อื่นได้ดีขึ้น มีการพัฒนานิสัยของตนเอง ทำให้เป็นคนที่มีอิสระในตนเอง ค้นพบความสามารถพิเศษบางประการในตนเอง

4. สำหรับโรงเรียนและชุมชน นักเรียนของโรงเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

พนม ถิมอารีย์ (2522 : 56 - 57) กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มดังนี้

1. สมาชิกได้ทดสอบและแสดงความสามารถ เช่น ในกรณีที่คนพูดเก่ง แต่ไม่มีโอกาสจะพูดที่ไหน ถ้อยคำกลุ่มเป็นที่ทดสอบหรือแสดงความสามารถให้คนในกลุ่มเห็น

2. ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น และปรับปรุงเจตคติและนิสัยใจคอ รวมทั้งเป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน

3. ช่วยเสริมสร้างควมมีวินัยและความอดทนให้แก่ตนเอง จากการที่ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ร่วมกัน

4. ช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น มีกำลังใจ มีความรัก ช่วยบำรุงขวัญของสมาชิก ช่วยให้เข้าใจตนเองดีขึ้น รู้สึกมั่นคงปลอดภัย และเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. คุณค่าด้านการพัฒนา

1.1 กิจกรรมกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของนักเรียนได้ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ ยกย่องเคารพในศักดิ์ศรี และคุณค่าของตน ต้องการความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัย ถ้าหากกิจกรรมกลุ่มมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ เคารพในคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มอย่างเต็มที่

1.2 พัฒนาทางด้านสังคมและอารมณ์ของนักเรียน ช่วยให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจยอมรับผู้อื่น เรียนรู้กระบวนการให้และการรับซึ่งเป็นพื้นฐานความเข้าใจเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักวิธีควบคุมอารมณ์ของตน มีความอดทน มองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

1.3 พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม ทักษะ และปทัสถานของสังคม จากการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความคาดหวังของกลุ่มที่มีต่อตนทั้งพฤติกรรมและทัศนคติ เพื่อเป็นแนวทางประสพการณ์ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีและเหมาะสมที่สุดเกี่ยวกับการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่ม ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็นด้วย

1.4 พัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพ การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ มีการเตรียมวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนในอนาคต ได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แตกต่างกันของบุคคล

1.5 พัฒนาความสามารถและทักษะต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนได้ใช้และฝึกความสามารถตลอดจนทักษะต่าง ๆ อย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม และการวางแผนงาน

2. คุณค่าด้านวิจัย ผู้นำกิจกรรมสามารถสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนเข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทราบถึงพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อจะได้หาวิธีปรับปรุงแก้ไข และให้ความช่วยเหลือต่อไป สำหรับนักเรียนเองก็ได้มีโอกาสศึกษาตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ทราบขอบเขตความสามารถของตน เพื่อจะได้เข้าใจและยอมรับตนเองอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น

3. คุณค่าด้านการบำบัด การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีบำบัดอย่างหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเป็นกรณีพิเศษ และต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดดังตัวอย่าง นักเรียนที่มีปัญหาด้านอารมณ์ ก็เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมภาคฤดูร้อน มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น เผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เขาเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นเพิ่มขึ้นและปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเสียใหม่

4. คุณค่าสถานศึกษาและชุมชน เมื่อนักเรียนพัฒนาด้านต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ย่อมส่งผลให้การทำงานกลุ่มในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดปัญหาต่าง ๆ ได้มาก นักเรียนก็จะป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสถานศึกษา และนั่นคือ ย่อมเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนด้วย

หลังจากที่ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแล้วจะทำให้เกิดทักษะเพิ่มเติมดังที่ทิสนา แคมมณี (2515 : 30 - 31) ได้กล่าวถึงทักษะเพิ่มเติม พอสรุปได้ดังนี้

1. ทักษะในการติดต่อสื่อสาร
2. ทักษะในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
3. ทักษะในการวิจารณ์วิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมต่าง ๆ
4. ทักษะในการช่วยเหลือผู้อื่น

5. ทักษะในการพัฒนาตนเองให้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาตนเอง ช่วยให้เข้าใจตนเอง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ปรับปรุงเจตคติและนิสัยใจคอ ได้เป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน ช่วยให้เกิดทักษะทางสังคมและพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เป็นการพัฒนานุคลิกโดยใช้เทคนิคและกระบวนการกลุ่ม

2.1.5 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม

แพทเทอร์สัน (Patterson, 1973 : 105) กล่าวว่า การให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการจัดเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อย อาจจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สำหรับเด็กประถมศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้

ทรอทเซอร์ (ฐษัช สมพิธิไกร. 2527 : 18 - 19 ; อ้างอิงมาจาก Trotzer, 1977) ให้ความสำคัญเห็นพ้องสรุปได้ว่า ในการกำหนดระยะเวลาและความถี่ของการเข้ากลุ่มนั้น หากจัดทำกับสถานศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น ในโรงเรียนส่วนมากจะจัดเวลาเป็นคาบละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่า ควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม และธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุด ควรจะเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ก็ยังเป็นการดี

2.1.6 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ทิสนา เขมมณี (2522 : 202 - 204) ได้เสนอการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน สามารถกระทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role - Play) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง ยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนที่ใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง นำมาดัดแปลงใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างถี่ถ้วน การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง มีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริง ผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออกเพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับ

5. ละคร (Acting of Dramatization) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เรียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามที่กำหนดไว้ ไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในกรณีจะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้ เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว อาจจะเป็นเพราะเล็งเห็นแล้วว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

เทคนิคและวิธีการและสื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในกลุ่มนั้นได้มีการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ มาใช้มากมาย เช่น เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ สไลด์ เทป หนังสือ นิทาน หุ่นเชิดมือ ภาพวาด การสะท้อนบทบาท (Role Rehearsal) การเดินรำ ดนตรี สื่อท้องถิ่น บทกวี นวัตกรรม ความคิดใหม่ ๆ เป็นต้น

จากที่กล่าวมา การพัฒนาเทคนิคสื่อวิทยาการความก้าวหน้าทางจิตวิทยาและกิจกรรมแปลกใหม่เข้ามาใช้ในกิจกรรมกลุ่มนี้จะเป็แนวทางในการพัฒนากิจกรรมกลุ่มให้สามารถกำหนดโครงสร้างกิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมกลุ่มได้ (นภาพร พุ่มพฤษย์. 2529 : 38 - 39)

2.1.7 ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2517 : 163 - 166) ได้แบ่งลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ตามทฤษฎี

กระบวนการกลุ่มออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะการมีส่วนร่วม เป็นระยะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลจากการเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เรียน โดยตรง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านคือ

1.1 การมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย ได้แก่ การที่ผู้เรียนลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ คือ ความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กระทำนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้ แนวคิด และการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาและสามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านปัญญาหรือสมอง คือ การที่ผู้เรียนเกิดการเห็นจริงหรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และการสร้างแนวความคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 การมีส่วนร่วมในทางสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางและเกิดผลดีอีกด้วย

2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์เรียนรู้ทันทีหลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ค้นพบแนวความคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการของตนเองไปประยุกต์ใช้ในอนาคต หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะกระทำได้ 2 ลักษณะ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการคิดค้น และประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ

4. ระยะประเมินผล โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนของตนเองและกลุ่ม จาก

การอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและติชม ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

นอกจากนี้ คมเพชร นัตรศุภกุล (2522 : 23) ได้กล่าวถึง ระยะเวลาของกลุ่มว่า เมื่อสมาชิกเริ่มเข้ากลุ่ม อาจพบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกในกลุ่มนั้นมีความแตกต่างจากที่เข้ากลุ่มได้เป็นเวลานาน ทั้งนี้เพราะว่าการที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้นจะต้องอาศัยเวลาในการพัฒนา กลุ่ม ซึ่งจะต้องผ่านระยะต่าง ๆ 4 ระยะคือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขัน และมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง
2. ระยะของความขัดแย้ง และความคับข้องใจ
3. ระยะที่กลุ่มมีความสามัคคี
4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

2.1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศไทย

บุญเดือน ปิ่นแสง (2535 : 60) ได้ศึกษาผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังตาคราษฎร์ อูทิส อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2534 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน กลุ่มควบคุม 12 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์มีความรับผิดชอบ สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พวงแก้ว เนตรโอภาส (2533 : 65 - 66) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด่านแหลม จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน พบว่า กลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการ อภิปรายกลุ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาริณี พงษ์เจริญไทย (2537 : 102) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการ สูบบุหรี่ย ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรรณา ศรีสุรพล (2534 : 64 - 65) ได้ศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ผลการวิจัยพบว่า ในระหว่าง การฝึกกลุ่มสัมพันธ์ นักศึกษาได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มอย่างเต็มที่ นักศึกษามี

ประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ได้ปฏิบัติงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ สามารถพัฒนาบุคลิกภาพให้เกิดความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น สามารถแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน การเรียน และการอยู่ร่วมกันทำให้บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2535 : 100) ได้ศึกษา การพัฒนาอ้อมโนทัศน์ หลายมิติของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การที่นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความสามารถของตนประสานความคิดของตนเองและกลุ่มทำให้นักศึกษาพยาบาลกล้าคิด กล้าทำมากยิ่งขึ้น เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความมั่นใจในตนเอง รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่า และเกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

สมพร โต๊ะประคู่ (2534 : 4) ศึกษาการพัฒนาการปรับตัวทางสังคม โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและควบคุม กลุ่มละ 10 คน ผลการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาปรับตัวทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครรชิต เมืองทอง (2536 : 4) ศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการสร้างเสริมความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอ่างหิน (เพียรพิทยาคาร) ตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัย พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์มีความเป็นประชาธิปไตยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณพร โรจน์สัญญากุล (2538 : 140) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีวัชร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาพยาบาลมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จรินทร์ อินทวิศาลกุล (2533 : 46 - 48) ได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการอบรมในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เข้ารับฝึกอบรม เพศหญิงซึ่งมีอายุในช่วง 16 - 18 ปี ในศูนย์สงเคราะห์ และฝึกอาชีพสตรีภาคกลางกรมประชาสงเคราะห์ รุ่นที่ 3 โดยคัดเลือกจากกลุ่มประชากรที่มีคะแนนเข้าปีญญาในช่วง 80 - 99 มาทั้งหมด แล้วจึงนำมาสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นสมาชิกที่ได้

เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความสามารถพัฒนาความคิดสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุษบงค์ รักเรียน (2533 : 108 - 113) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาสังคมตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1987 : 3460 - A) ได้ทำการศึกษาผลของการฝึกทักษะทางสังคมต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของคนปัญญาอ่อน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 26 คน แบ่งออกเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการฝึกโดยใช้แม่แบบ การสวมบทบาท การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้คำชม กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการฝึกโดยให้อภิปรายในหัวข้อที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ และการแสดงออก การสื่อสารระหว่างบุคคลและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ส่วนกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุมให้อภิปรายถึงเรื่องทั่ว ๆ ไป ทุกกลุ่มได้รับการฝึกสัปดาห์ละ 4 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสามกลุ่ม

เดอร์ชมิทท์ (Durschmidt. 1978 : 3953 - A) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเองของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง จำนวน 38 คน โดยการให้เข้าร่วมกลุ่มการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมจำนวน 63 คน ยังคงให้เรียนตามปกติ ผลปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว กลุ่มทดลองมีการยอมรับตนเองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเข้าใจในตนเองของทั้งสองกลุ่มนั้นไม่แตกต่างกัน

เทรปปา และ ไฟรี (Treppa and Frike. 1972 : 466 - 468) ได้ทำการฝึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม กับกลุ่มทดลอง 11 คน และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกเลย 11 คน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลง ความเข้าใจในตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเอง ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และความคิดเกี่ยวกับตนในอุดมคติ

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093 - A) ได้ทำการทดลองสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ใน

กลุ่มทดลอง และสอนแบบเก่าในกลุ่มควบคุม ผลการทดลองก่อนสอนและหลังสอน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่ถึงพบว่า สมาชิกของกลุ่มทดลองมีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ ยินดีร่วมกิจกรรมกลุ่ม และอยากเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก

เบริกเฮาเซอร์ (Birkhauser. 1985 : 103) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่ออัตรานักเรียนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักเรียนเกรด 3, 4, 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนร่วมอยู่ในชั้นเรียนตามปกติและนักเรียน 75 คน ซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีอัตรานักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เดวิส (Davis. 1988 : 2263) ศึกษาผลการใช้ทักษะกระบวนการในการเรียนคณิตศาสตร์ หน่วยการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาดังกล่าวของนักเรียนเกรด 7 จำนวน 104 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ขณะเดียวกันก็พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

บอร์คแมน (Boardman. 1988, 1952) ศึกษาผลของการนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในโปรแกรมการเลิกลูกบุญศรี โดยมีอาสาสมัคร 67 คน เข้ารับการฝึกตามโปรแกรมนี้ ผลการศึกษาพบว่า เทคนิคกระบวนการกลุ่มช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของโปรแกรมดังกล่าว สังเกตได้จากอัตราผู้เลิกลูกบุญศรีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิง

ริชาร์ดสัน และฮอลล์เวิร์ท (วาลีนี ชูสงศ์. 2525 : 29; อ้างอิงมาจาก Richardson and Hallworth. 1968 : 124) ได้ทดลองสอนเรื่องความภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีสอนแบบเก่า ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและเรียนเนื้อหาได้มากกว่ากลุ่มควบคุม

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม การฝึกทักษะทางสังคม การปรับตัวทางสังคม การสื่อสารระหว่างบุคคล รวมทั้งการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกิจกรรมกลุ่มสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมของวัยเด็กในเฉพาะกับเด็กตอนปลายที่กำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่นได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการนำไปพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากิจกรรมที่น่าที่จะนำไปพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมให้รับรู้ถึงการสงเคราะห์สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ดให้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

3.1 ความหมายของพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526 : 3) ได้ให้ความหมายของ พฤติกรรมไว้ว่า หมายถึงสิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออก ตอบสนอง หรือตอบโต้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตวัดได้ตรงกันไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกายก็ตาม

ทิพย์ ดวงวิไล (2531 : 3) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึงการปฏิบัติงานหรือการแสดงออกซึ่งกิจกรรมในหน้าที่รับผิดชอบ

สุรัตน์ ศรีดาเดช (2532 : 2) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึงการกระทำหรือการแสดงออกเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ

ชม ภูมิภาค (2518 : 114) อธิบายความหมายของพฤติกรรมสรุปได้ว่าพฤติกรรมตามความคิดของนักจิตวิทยาแนวพฤติกรรมนิยม หมายถึง การเคลื่อนไหวทางกายหรือทางสรีรวิทยาที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้

ประสาธ อิศรปริดา (2523 : 13) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมหมายถึงกิริยาอาการ การกระทำหรือกิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์หรือสัตว์ ซึ่งกิจกรรมที่แสดงให้ปรากฏเห็นได้ (Overt Behavior) หรือเป็นอกาภิปริยาภายในซึ่งผู้อื่นไม่สามารถสังเกตหรือเห็นได้ยาก (Invert Behavior) เช่น ความรู้สึก การคิด ฯลฯ ก็ได้

ชลอ ภิมน้อย (2539 : 12) พฤติกรรม หมายถึงสิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนอง หรือโต้ตอบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในสภาพการณ์หนึ่งที่บุคคลทั่วไปสังเกตเห็นได้

นิตยา พูลทองลัษ (2535 : 10) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึงการกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ที่ปรากฏออกมา เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งการแสดงออกหรือการกระทำดังกล่าวนี้จะมีกระบวนการของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกำกับภายในตัวบุคคลนั้น ๆ เสมอ กล่าวคือจะมีกลไกกำกับสั่งการจากความคิดและความรู้สึกที่มีอยู่ภายในเป็นของคนตลอดเวลา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมจึงหมายถึง การกระทำที่บุคคลแสดงออกหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรือในกิจกรรมที่ปรากฏเห็น หรือสังเกตเห็นได้และสามารถวัดการกระทำด้วยการใช้เครื่องมือสังเกต

3.2 ความหมายของพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

บอร์แมน (สวักิจ ศรีปีดดา. 2528 : 33; อ้างอิงมาจาก Borman 1972.) อธิบายความหมายของการทำงานกลุ่มว่าเป็นการทำงานร่วมกันของคนประมาณ 2 คน หรือมากกว่านั้นมาทำงานร่วม

กันเพื่อนให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ในระยะเวลาอันสั้นหรือยาวนานก็ได้แล้วแต่จุดมุ่งหมายและลักษณะของงานที่ทำ

บุญทัน ดอกไธสง (2525 : 14) กล่าวถึงการทำงานร่วมกันว่า หมายถึงการเปิดใจทำจิตใจให้เป็นกันเอง โดยกำหนดจุดมุ่งหมายรวม จุดมุ่งหมายรอง และปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดร่วมกัน

นิพนธ์ จิตติภักดี (2528 : 3) ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลหลายคนมาทำงานด้วยกันเพื่อให้บรรลุผลอย่างเดียวกัน ทุกคนในกลุ่มจึงมีใจตรงกัน ทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์ (2539 : 57) ให้ความหมายว่า ทักษะการทำงานร่วมกันในกลุ่ม หรือทักษะกระบวนการกลุ่ม (Group Process Skills) ประกอบด้วยการร่วมมือ และแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายของกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ การทำงานส่วนนี้ได้รับมอบหมายอย่างรับผิดชอบ ความสามารถในการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี การสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ การเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น

จึงเห็นได้ว่า การทำงานร่วมกันนั้น คือการทำงานของคนประมาณ 2 คน หรือมากกว่านั้น มาทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีใจตรงกัน จิตใจเป็นกันเอง ประกอบด้วย การร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สื่อสารในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันในระยะเวลาอันสั้น หรือยาวนานก็ได้ แล้วแต่จุดมุ่งหมายและลักษณะของงานที่ทำ

3.3 ความสำคัญของการทำงานร่วมกัน หรือการทำงานเป็นกลุ่ม

ทิสนา แจมมณี (2528 : 344-345) ได้ให้เหตุผลของความจำเป็นและความสำคัญของการทำงานร่วมกัน หรือการทำงานเป็นกลุ่มไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีความจำกัดในเรื่องพลัง การทำงานใด ๆ ที่เป็นงานใหญ่ให้สำเร็จตามลำพังเพียงคนเดียว เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก
2. มนุษย์ทุกคนมีความจำกัดและความแตกต่างในเรื่องสติปัญญาความสามารถ การทำงานหลายคนทำให้ได้ช่วยกันคิดช่วยกันดูได้กว้างขวางขึ้น
3. การทำงานร่วมกันเป็นการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์สังคม ต้องการจะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น
4. ลักษณะของสังคมปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องทำงานร่วมกันในทุกระดับและทุกองค์การ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ
5. การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้ผลงานที่ดีกว่าการคนเดียวทั้งปริมาณและคุณภาพ

6. การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้จากผู้อื่นเกิดความเจริญงอกงามแห่งตนขึ้น ซึ่งส่งผลถึงความเจริญงอกงามของกลุ่มด้วย

ความสำคัญของการทำงานร่วมกันนั้น เนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีข้อจำกัดในเรื่องพลังงาน การที่จะทำงานใหญ่ให้สำเร็จคนเดียวจึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งมนุษย์มีความสามารถแตกต่างกัน ถ้ามนุษย์ได้ทำงานช่วยกันจะเป็นการตอบสนอง เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น การทำงานช่วยกันจะได้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ ช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้และเกิดความเจริญงอกงามต่อตนเองและกลุ่มด้วย

3.4 ทฤษฎีการทำงานร่วมกัน

โฮแมน (สมยศ นทิการ. 2523 : 234; อ้างอิงมาจาก Homans. n.d.) ผู้พัฒนาทฤษฎีได้อธิบายหลักการสำคัญของทฤษฎีว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 3 อย่าง คือกิจกรรม การกระทำร่วมกัน และความรู้สึก ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามอย่างจะเกี่ยวพันโดยตรงระหว่างกัน กล่าวคือถ้าหากว่าบุคคลยังมีส่วนช่วยในกิจกรรมมากเท่าใด การกระทำร่วมกันและความรู้สึกของพวกเขาก็จะมีมากขึ้นด้วย บุคคลต่าง ๆ ภายในกลุ่มเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นไม่เพียงแต่อยู่ใกล้ชิดเท่านั้น แต่พวกเขาจะต้องทำการตัดสินใจติดต่อสื่อสารสนับสนุนประสานงาน และประสบความสำเร็จในเป้าหมายอีกด้วย สมาชิกภายในกลุ่ม หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะรวมกันเป็นกลุ่มที่มีพลังสูง

3.5 พฤติกรรมในการทำงานช่วยกันของทีมงาน

ออสบอร์น และฮันน์ (สุนันทา เลาहनันท์. 2540 : 77-80; อ้างอิงมาจาก Osborn and Hunt. 1994 : 300-4) ได้กล่าวว่า ผลการวิจัยทางด้านจิตวิทยาสังคมได้ชี้ให้เห็นว่าสมาชิกทุกคนจะต้องมีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสม การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอาจมีผลต่อความล้มเหลวของทีมงานได้ พฤติกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และขัดขวางการทำงานของทีมงานสามารถแยกได้ เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. พฤติกรรมที่ส่งเสริมการทำงานของทีมงาน

พฤติกรรมที่ส่งเสริมการทำงานของทีมงาน (Group Task Activities) เป็นพฤติกรรมที่ช่วยให้การทำงานของทีมงานบรรลุวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่สมาชิกแสดงออกจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานของทีมงาน กิจกรรมที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.1 การริเริ่ม (Initiating) เป็นการเสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ช่วยให้เพื่อนร่วมงานเกิดความคิดหรือมีวิธีการใหม่ ๆ ในการพิจารณาปัญหา

1.2 การแสวงหาข้อมูล (Seeking Information) เป็นความพยายามในการซักถามเพื่อให้เกิดความกระจ่าง หรือเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ชัดเจนมาใช้ในการแก้ปัญหา

1.3 การให้ข้อมูล (Giving Information) เป็นการให้ข่าวสารข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นความเห็นที่พยายามให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยความจริงใจ หรือใช้ประสบการณ์ของตนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของกลุ่ม

1.4 การชี้แจงให้กระจ่าง (Clarifying) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่าง ๆ ของสมาชิกให้ประสานสอดคล้องกัน โดยการรวบรวมความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคนเข้าด้วยกัน และนำความคิดเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อทีมงาน สร้างความสามัคคีในกลุ่ม

1.5 การสรุป (Summarizing) เป็นการประเมินการทำงานของทีมงานว่าปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหาได้ในระดับใด แนวทางการแก้ปัญหาที่ใช้สมเหตุผลและเป็นไปได้หรือไม่ เป็นการสรุปความก้าวหน้าในการทำงานของทีมงาน

2. พฤติกรรมธำรงรักษาความสัมพันธ์ของทีมงาน

พฤติกรรมธำรงรักษาความสัมพันธ์ของทีมงาน (Group Maintenance Activities) เป็นพฤติกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีสนับสนุนการทำงาน เป็นการธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกของทีมงาน และมีกำลังใจในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ร่วมกันได้สำเร็จ กิจกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 การสนับสนุนให้กำลังใจ (Encouraging) เป็นการให้คำยกย่อง ชมเชยหรือยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก เป็นการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ สร้างความอบอุ่นและผูกพันภายในทีมงาน รวมถึงการยอมรับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

2.2 การผสมผสาน (Harmonizing) เป็นการช่วยประสานแนวคิดที่แตกต่างกับของสมาชิก แสวงหาแนวท ะง่ประนีประนอมความคิดหรือความต้องการที่แตกต่างกันของสมาชิก เพื่อป้องกันความขัดแย้ง

2.3 การกำหนดมาตรฐาน (Setting Standards) เป็นการแสวงหาเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงานของทีมงาน หรือใช้ในกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน มาตรฐานที่กำหนดขึ้นนำไปสู่เป้าหมายการทำงานของกลุ่ม

2.4 การปฏิบัติตาม (Following) เป็นการปฏิบัติตามแนวคิดของทีมงานเห็นชอบและยินดีที่จะทดสอบแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ที่กลุ่มเสนอแนะ

2.5 การคุ้มครอง (Gatekeeping) เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ป้องกันสมาชิกบางคนไม่ให้ถูกรอบทางความคิด

3. พฤติกรรมที่ขัดขวางการทำงานของทีมงาน

พฤติกรรมที่ขัดขวางการทำงานของทีมงาน (Disruptive Group Behaviors) เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของสมาชิกที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานของทีมงาน พฤติกรรมกลุ่มนี้คุกคามประสิทธิภาพการทำงานซึ่งสมาชิกควรหลีกเลี่ยง ได้แก่

3.1 การก้าวร้าว (Being Aggressive) เป็นการคอยลดสถานะภาพของผู้อื่น คอยทับถม ขัดแย้ง เหยียดเย้ย และโจมตีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้อื่น โดยพยายามพุดดากดาง และพยายามให้ทีมเกิดความขัดแย้งมากกว่าที่จะศึกษาหาเหตุผลหรือทำความเข้าใจกับปัญหา

3.2 การถอยหนี (Withdrawing) เป็นการปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือ ไม่สนใจในการรวมกลุ่ม ซึ่งอาจแสดงออกในรูปการเยาะเย้ย ดากดาง เฉยเมย หรือพฤติกรรมไม่เหมาะสมอื่น ๆ

3.3 การขุดคุ้ยเรื่องจุกจิกหยุมหยิม (Nitpecking) เป็นการคอยเน้นในรายละเอียดปลีกย่อยที่ไม่ใช่เป็นสาระสำคัญของปัญหานั้น ๆ

3.4 การเรียกร้องการยกย่อง (Recognizing) เป็นการพยายามทำทุกวิถีทาง เพื่อเรียกร้องความสนใจให้กับตนเอง เช่น โดยการโอ้อวด พยายามทำทุกอย่างที่จะไม่ให้ด้อยกว่าผู้อื่น ต้องการยอมรับและผลตอบแทนเหนือสิ่งอื่นใด

3.5 การเรียกร้องความเห็นใจ (Sympathy Seeking) เป็นการพยายามเรียกร้องความสนใจจากสมาชิก โดยการแสดงความไม่มั่นคงหรือความสับสน มักอ้างถึงการถูกบังคับให้หมดความอดทน ให้เสียสละ ให้เผชิญปัญหาต่าง ๆ โดยถูกรบกวนและกลั่นแกล้ง เป็นต้น

3.6 การขัดขวาง (Blocking) เป็นความพยายามที่จะต่อต้าน คือตั้ง มองโลกในแง่ร้าย มีความขัดแย้งและไม่เห็นด้วยกับเหตุผลของผู้อื่น พยายามจะนำประเด็นที่กลุ่มปฏิเสธไปแล้วมาพิจารณาใหม่ มีความคิดเห็นเอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งเป็นพิเศษ ไม่มีการเดินสายกลาง หรือไม่มีวิธีอื่นใดนอกจากวิธีของตนเองที่กล่าวมาแล้ววิธีเดียว

สรุปได้ว่า สมาชิกของกลุ่มหรือทีมงาน ควรตระหนักและทำให้เกิดขึ้นคือ พฤติกรรมของ 2 กลุ่มแรก พฤติกรรมที่ส่งเสริมการทำงานของทีมงาน พฤติกรรมธำรงรักษาความสัมพันธ์ของทีมงาน เป็นผลต่อการทำงานของกลุ่มหรือทีมงาน ซึ่งในขณะเดียวกันสมาชิกของกลุ่มหรือทีมงานควรหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ขัดขวางการทำงานของกลุ่มหรือทีมงาน เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 ปัจจัยในการทำงานร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จ

บุญม้น ธนาสุวัฒน์ (2539 : 55-56) ได้กล่าวว่าการทำงานร่วมกันเป็นทีมจะบรรลุผล

สำเร็จจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความไว้วางใจ คนที่มาร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน จำเป็นต้องมีความไว้วางใจกันและกัน ไม่ดูถูกกันและกัน ยอมรับความสามารถและคุณค่าของสมาชิกในกลุ่ม ผู้ที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม มีความไว้วางใจว่าสมาชิกในกลุ่มสามารถทำงานตามที่ตกลงกันได้ หากมีอุปสรรคใด ๆ ก็ตามจะสามารถช่วยกันขจัดอุปสรรคนั้น ๆ ได้ ถ้าหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกแต่ละคนปราศจากความไว้วางใจซึ่งกันและกันแล้วก็ไม่อาจจะทำงานร่วมกันได้อย่างแน่นอน

2. การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน ก่อนจะทำงานร่วมกัน หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกควรตกลงกันว่ากลุ่มมีเป้าหมายจะทำอะไร ผู้ใดบ้างมีหน้าที่อะไร จะทำด้วยวิธีใด ทำอย่างไร เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนี้และจะเสร็จเมื่อไร

3. การชี้แนะทางปฏิบัติ เมื่อกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนแล้วก็ชี้แนะแนวทางปฏิบัติให้ด้วยในกรณีที่สมาชิกยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ การชี้แนะมิใช่การกำหนดเป็นมีอิทธิพลเหนือกว่าหรือการบังคับควบคุม แต่เป็นการชี้ให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

4. การสื่อความหมาย ในการทำงานร่วมกันนั้น กลุ่มจำเป็นต้องตรวจสอบว่าสมาชิกแต่ละคนมีความเข้าใจตรงกันหรือไม่ แต่ละคนมีการรับฟังซึ่งกันและกัน มีความเปิดเผย จริงใจในการสื่อความหมายหรือไม่ ถ้าหากมีความเข้าใจไม่ตรงกันขึ้นมาเมื่อใด ก็ทำความเข้าใจกัน ไม่พูดกันลับหลังหรือต่างคนต่างเข้าใจกันไปคนละอย่างตามการรับรู้ของตนที่แตกต่างกันแล้ว ไม่ยอมตรวจสอบการรับรู้ซึ่งกันและกัน ย่อมจะก่อให้เกิดความขัดแย้งกันได้ภายหลัง

5. การเสียสละ ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม นั้น บางครั้งแต่ละคนจำเป็นต้องเสียสละบ้างเป็นบางส่วนเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม

6. การให้ผลตอบแทนเป็นกลุ่มมิใช่ให้เป็นรายบุคคล เมื่อทำงานร่วมกันเสร็จแล้ว ผลตอบแทนที่ได้ควรได้แก่กลุ่ม มิใช่ให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่ง เช่น ให้แก่หัวหน้ากลุ่มเพียงคนเดียว ผลตอบแทนดังกล่าวนี้มีใช่เป็นเงินหรือวัตถุสิ่งของเสมอไป อาจเป็นคำยกย่องชมเชยหรือเกียรติยศชื่อเสียงและหัวหน้ากลุ่มก็จะไม่รับสมอ้างว่าเป็นผลงานของตนแต่เพียงผู้เดียว

7. สร้างค่านิยมให้ทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความพึงพอใจเป็นกลุ่ม การปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวนี้จะกระทำได้ด้วยการให้การสนับสนุน มีการกระจายงาน กระจายความรับผิดชอบและมอบหมายงานที่เหมาะสมให้แก่สมาชิกแต่ละคนตามความรู้ ความสามารถและความถนัดของเขา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางสร้างสรรค์

นอกจากนี้แล้ว สวณ สุทธิเลิศอรุณ จรัส ศิวังสุวรรณ และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ (2522 : 184) ยังได้กล่าวอีกว่า การทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จนั้น ความเต็มใจในการ

ทำงาน (Willing to work) ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เมื่อได้มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่สมาชิกของกลุ่มไปแล้วเป็นการยากที่จะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากสมาชิกของกลุ่มไม่มีความเต็มใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

จึงพอสรุปได้ว่าการทำงานร่วมกันจะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความไว้วางใจ การกำหนดเป้าหมายชัดเจน การแนะนำการสื่อความหมาย ซึ่งจะต้องมีการรับฟังกัน การเสียสละ การยกย่องชมเชย ความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ ความเต็มใจในการทำงาน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะนำกลุ่มหรือทีมงานไปสู่จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการทำงานได้

3.7 ข้อควรระวังในการทำงานร่วมกัน

ทิสนา แคมมณี (2522 : 118) ได้กล่าวว่า มีข้อควรระวังในการทำงานร่วมกันคือ

1. การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม เราควรระลึกอยู่เสมอว่า ความคิดของทุกคนมีค่า แม้จะน้อยนิดแต่ก็อาจจะเป็นจุดสำคัญที่มาเสริมสร้างให้ผลงานของเราสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การให้ความสนใจต่อความคิดของคนอื่นจึงเป็นสิ่งที่มีความสูง
2. ทศนคติที่มีต่อสมาชิกในกลุ่ม อาจจะมีบางครั้งที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งไม่เป็นที่สบายอารมณ์ของเราด้วยเหตุผลที่บางครั้งเราก็นึกไม่ออก แต่นั่นไม่ใช่ข้อที่เราจะนำมาตัดสินว่าคนนั้นคนนี้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เราควรให้โอกาสเขา หาสาเหตุที่ทำให้เขาเป็นเช่นนั้น หาทางช่วยแก้ปัญหาที่เขาเผชิญ หรือเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงออกในด้านที่เขาถนัด นอกจากเราจะได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเขาแล้ว เราอาจจะพบว่า เขามีความสามารถบางประการที่เรานึกไม่ถึงด้วยซ้ำไป
3. การสำรวจบทบาทของตัวเอง ในการทำงานร่วมกันบางครั้งเพียงเราเริ่มด้วยการเป็นผู้ให้ก่อน บางทีงานนั้นอาจจะดำเนินไปได้ด้วยดี เพราะทุกคนได้อยู่ท่ามกลางบรรยากาศของการให้การเสียสละ และน้ำใจจากมวลสมาชิกในกลุ่ม ในการทำงานร่วมกันในบรรยากาศของมิตรภาพ อันอบอุ่น มีจังหวะในการให้ และการรับที่สอดคล้องต้องกัน มีความจริงใจ มีน้ำใจ และมีการให้อภัยกันและกัน งานคงจะรุดหน้าไปด้วยดี ซึ่งเป็นข้อควรระวังในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จต่อไป

3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทำงานร่วมกัน

3.8.1 งานวิจัยในประเทศ

สมชาย ตรีทิพศิริศิลป์ (2533 : 3) ได้ศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าขาว จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่การงานสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พวงแก้ว เนตร โอภากรักษ์ (2533 : 206) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความ

ร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัด นครปฐม ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่า ก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียน ในกลุ่มควบคุมมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการ ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อ เปรียบเทียบแล้วนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนในกลุ่ม ควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุนันท์ กิตตินรนนท์ (2536 : 278) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความ สามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระนาวิทยา อำเภอ โพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลของการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีความ สามารถในการทำงานกลุ่มสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ยุพิน โพธิรัตน์ (2536 : 162) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มี ต่อความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีพุทธาราม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีความร่วมมือ ในการทำงานกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

สเปรนเกอร์ (Sprengrer. 1973 : 75) ได้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยใช้ กิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาปีที่ 4 กับปีที่ 2 ที่เรียนภาษาเยอรมันในไต้หวัน ได้ทดลองโดย นักศึกษาถูกแบ่งเป็นกลุ่มย่อยต้องพูดแต่ภาษาเยอรมันทุกกลุ่ม เรียนสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง ผลปรากฏ ว่า ทุกคนได้รับความรู้อย่างมากด้วยการเรียนแบบกลุ่มย่อย ทำให้เกิดความสนใจ แม้แต่นักศึกษาที่ ขี้อายก็พยายามพูด ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงกิจกรรมในกลุ่ม ได้เรียนรู้ คุณค่าทางสังคมเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน การมีชีวิตร่วมกัน ต่างช่วยกันแก้ความผิดพลาดต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในกลุ่ม และมีการพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสารอย่างมาก

เดอร์มินท์ (Durschmidt. 1977 : 3953-A) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนา ความเข้าใจในตนเองของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง จำนวน 38 คน โดยการให้เข้าร่วมกลุ่มการ สัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมคงให้ การสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความเข้าใจในตนเองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ พบว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะทาง สังคม การทำงานกลุ่ม การทำงานร่วมกัน พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นทักษะในการทำงานร่วมกัน ซึ่งใน

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำเอากิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

4.1 ความหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 30) ได้ให้ความหมายของการสังเกตว่าเป็นการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมี “จุดมุ่งหมาย” โดยการใช้อวัยวะสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน โดยเฉพาะตาและหูในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ และการสังเกตจะต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอนล่วงหน้าก่อนการสังเกต

ส่วน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 34) กล่าวว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรมตามหลักพฤติกรรม ลักษณะของพฤติกรรมที่จะสังเกตจะต้องเป็นพฤติกรรมที่คนแสดงออก กระทำ หรือตอบโต้ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง และจะต้องเป็นพฤติกรรมที่จะต้องสังเกตเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้

จากการให้ความหมายของการสังเกตดังกล่าว จึงพอจะสรุปได้ว่า การสังเกต หมายถึง การพิจารณาพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก กระทำ หรือได้ตอบโต้สิ่งเร้าอย่างมีจุดมุ่งหมาย

4.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 6) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตว่าการสังเกตพฤติกรรมนั้นจะทำให้เราได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ของพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ซึ่ง ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 34) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตไว้เช่นเดียวกันว่า เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษา แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นไปวิเคราะห์ต่อไป เพื่อจะได้ทราบว่าพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้น เปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนวไว้ดังนี้ คือ

4.2.1 เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ข้อเท็จจริงนี้อาจได้เป็นครั้งแรกหรืออาจได้เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียดซึ่งเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น

4.2.2 เพื่อเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกตว่ามีลักษณะปกติหรือไม่ เพื่อใช้ประกอบการแนะแนวนุคคลให้เป็นบุคคลดีมีประสิทธิภาพในสังคมต่อไป

4.2.3 เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการซึ่งอาจเป็นปัญหาแต่ไม่มีผู้ใดทราบ เพื่อนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาและแนะแนวต่อไป

4.2.4 เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการมีปฏิกิริยาได้ตอบจากสิ่งแวดล้อม จนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดีและรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

4.3 หลักการสังเกตพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 7-9) กล่าวว่า ผู้สังเกตพฤติกรรมพึงยึดหลักดังต่อไปนี้

4.3.1 เลือกและกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้เด่นชัด พฤติกรรมที่ครูควรเลือก เพื่อทำการสังเกตนั้น ควรจะเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานของห้องเรียน และครู คิดว่าพฤติกรรมนั้นมีผลกระทบต่อการเรียนรู้การสอนมากที่สุด นอกจากนี้พฤติกรรมที่ สังเกตควรเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ

เมื่อครูเลือกพฤติกรรมที่จะสังเกตได้แล้ว ครูต้องกำหนดพฤติกรรมนั้นให้เห็นเด่นชัด เพื่อที่ว่าไม่ว่าใครก็ตามได้เข้าใจถึงพฤติกรรมที่กำหนดไว้แล้ว จะสามารถบอกได้ทันทีว่า นักเรียน แสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ เช่น พฤติกรรมการพูดคุยในห้องเรียน อาจกำหนดไว้ดังนี้ พฤติกรรม พูดคุยคือ พฤติกรรมใดก็ตามที่นักเรียนส่งเสียงออกจากปากโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู นอกจากนี้ กระบวนการสังเกตพฤติกรรมนั้น ครูหรือผู้สังเกตไม่ควรที่จะสังเกตหลาย ๆ พฤติกรรมในเวลา เดียวกัน นอกจากว่ามีประสิทธิภาพในการสังเกตเป็นอย่างดีแล้ว เพราะจะทำให้เกิดความสับสน ได้

4.3.2 เลือกผู้สังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

4.3.2.1 นักเรียนสังเกตตนเอง คือ การให้ผู้ที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของตนเอง

4.3.2.2 บุคคลอื่นเป็นผู้สังเกต ซึ่งอาจเป็นครู เพื่อนครู หรือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เป็น ผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม วิธีนี้ค่อนข้างที่จะให้ข้อมูล ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าวิธีแรก เพราะผู้สังเกตนั้นมีแนวโน้มที่จะลำเอียงน้อยกว่าผู้ที่จะ พัฒนาพฤติกรรมเอง อีกทั้งวิธีนี้สามารถที่จะตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตได้โดยการใช้ผู้ สังเกตมากกว่า 1 คนขึ้นไป สังเกตพฤติกรรมเดียวกันของคน ๆ เดียวกัน ซึ่งถ้าผู้สังเกตพฤติกรรม ทั้ง 2 คน สังเกตได้ใกล้เคียงกันหรืออย่างน้อยที่สุดเห็นพ้องกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ก็นับได้ว่าข้อมูล ที่ได้มีความเที่ยงตรง

4.3.3 เลือกสถานที่ทำการสังเกตพฤติกรรม ในการเลือกสถานที่นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของ ครูว่าต้องการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานที่ใด อาจจะเป็นห้องเรียน ในห้องสมุด หรือบ้านของนักเรียนก็ได้

4.3.4 เลือกเวลาที่จะทำการสังเกตพฤติกรรม การเลือกเวลานี้ควรที่จะเลือกที่พฤติกรรมที่ ต้องการจะสังเกตเกิดขึ้นบ่อยที่สุด และการเลือกเวลานั้นควรจะใช้วิธีสุ่มเวลา ซึ่งหมายความว่า

ผู้สังเกตจะไม่ทำการสังเกตพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในเวลาเดียวกันของวันเดียว แต่จะสุ่มสังเกตหลาย ๆ เวลาของวันเดียวได้ เช่น ตอนเช้า ตอนบ่าย และตอนก่อนเลิกเรียน เป็นต้น ช่วงการสังเกตโดยการสุ่มเวลานั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากว่าไม่มีพฤติกรรมใดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันตลอดเวลา

4.4 การเลือกแบบบันทึกพฤติกรรมให้เหมาะสม แบบบันทึกพฤติกรรมนั้น ผู้ทำการสังเกตควรจะเป็นผู้สร้างขึ้นเอง และจะต้องไม่สับสน โดยมุ่งให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่จะศึกษา ซึ่ง ประเทือง ภูมิภักทราคม (2537 : 83-94) กล่าวถึงวิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้คือ

4.4.1 การสังเกตและบันทึกความถี่ (Frequency measures) วิธีการนี้ก็คือ ผู้สังเกตจะเฝ้าสังเกตและนับจำนวนการเกิดของพฤติกรรมเป้าหมายว่า เกิดขึ้นกี่ครั้งในระยะเวลาที่กำหนด การสังเกตและบันทึกความถี่จะใช้ได้ดี ถ้าพฤติกรรมเป้าหมายเป็นพฤติกรรมแบบไม่ต่อเนื่อง และเกิดขึ้นแต่ละครั้งมีระยะเวลาของการเกิดเท่ากัน ถ้าพฤติกรรมเป้าหมายเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งหรือพฤติกรรมเดียวกันแต่ต่างบุคคล อาจมีระยะเวลาในการเกิดพฤติกรรมไม่คงที่แน่นอนหรือไม่เท่ากัน การนับความถี่ของพฤติกรรมจะมีความยุ่งยากในการนับความถี่มาก วิธีการสังเกตและบันทึกความถี่เป็นวิธีที่สะดวกและง่าย เพียงแต่บันทึกจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมที่สังเกตก็ใช้ได้ นอกจากนี้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการช่วยบันทึกจำนวนครั้งของการเกิดพฤติกรรมก็หาได้ง่าย ความถี่ของพฤติกรรมที่บันทึกได้จะสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมตลอดเวลา การสังเกตและบันทึกความถี่แสดงถึงจำนวนของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยตรง

4.4.2 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม โดยการแบ่งพฤติกรรมเป็นชั้นพวกแบบไม่ต่อเนื่อง (Discrete Categorization) วิธีการนี้ได้แก่ การจำแนกพฤติกรรมเป้าหมายออกเป็น 2 ประเภท หรือ 2 ลักษณะคู่ตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ปฏิบัติ-ไม่ปฏิบัติ เป็นต้น การจำแนกพฤติกรรม เป็น 2 ประเภท หรือ 2 ลักษณะดังกล่าวนี้ก็คือการนับความถี่ คือวิธีการนี้จะเหมาะสมถ้าพฤติกรรมเป้าหมายเป็นพฤติกรรมที่จุดเริ่มและจุดสิ้นสุดแน่นอนและชัดเจน และเป็นพฤติกรรมที่มีช่วงความยาวนาน (Duration) ของการเกิดพฤติกรรมคงที่ อย่างไรก็ตามการใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโดยการแบ่งพฤติกรรมเป็นชั้นพวกแบบไม่ต่อเนื่องนี้ นอกจากเหมาะสมที่จะใช้พฤติกรรมเป้าหมายที่เป็นพฤติกรรมที่มีจุดเริ่มและจุดสิ้นสุดของการเกิดพฤติกรรมแน่นอนชัดเจน และมีช่วงความยาวนานของการเกิดพฤติกรรมคงที่แล้ว ยังเหมาะที่จะใช้ในกรณีที่การสังเกตนั้นมีพฤติกรรมเป้าหมายหลายพฤติกรรมและบุคคลเป้าหมายต้องการสังเกตหลายคนด้วย หรือกล่าวโดยสรุปว่าวิธีการนี้ยังเหมาะสมกับการสังเกตบุคคลและพฤติกรรมเป้าหมายครั้งละหลาย ๆ คน หลาย ๆ พฤติกรรมพร้อม ๆ กัน

4.4.3 การสังเกตและบันทึกจำนวนบุคคลเป้าหมาย (Number of Clients or Subjects) วิธีการนี้

กระทำโดยการนับจำนวนผู้ที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมาย เป็นวิธีที่เหมาะสมที่จะใช้การศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มใหญ่ เช่น พฤติกรรมของคนไข้โรคจิตในโรงพยาบาล โดยมีจุดประสงค์ของการปรับพฤติกรรมเพื่อเพิ่มพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของกลุ่ม วิธีการสังเกตและบันทึกจำนวนบุคคลเป้าหมายที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในโปรแกรมปรับพฤติกรรมที่ต้องการเพิ่มหรือลดพฤติกรรมของบุคคลเป็นกลุ่มขนาดใหญ่หรือพฤติกรรมของประชาชนในสังคม แต่อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ก็มีข้อจำกัดตรงที่ไม่สามารถระบุให้ทราบถึงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้ กล่าวคือจะบอกให้ทราบถึงสถานภาพของพฤติกรรมของกลุ่มเป็นส่วนรวมเท่านั้น

4.4.5 การสังเกตและบันทึกช่วงเวลาของการเกิดพฤติกรรม (Interval recording) วิธีการนี้ผู้สำรวจจะแบ่งเวลาที่ใช้สังเกตออกเป็นช่วงเวลาย่อย ๆ เท่า ๆ กัน เช่น ถ้าต้องการสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายเป็นเวลาต่อเนื่องกัน 30 นาที ผู้สังเกตอาจแบ่งเวลา 30 นาที ที่กำหนดนี้ออกเป็นช่วงย่อย ๆ ช่วงละ 10 วินาทีหรือ 15 วินาที แล้วสังเกตว่าพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดแต่ละช่วงหรือไม่ ถ้ามีพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นอาจบันทึก 1 ลงในช่วงเวลานั้นและถ้าไม่มีพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นก็อาจบันทึก 0 ลงในช่วงเวลานั้น การสังเกตและบันทึกช่วงเวลาของการเกิดพฤติกรรม ไม่ว่าจะมีความถี่ของพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นกี่ครั้งก็ตาม ผู้สังเกตจะบันทึก 1 ลงในช่วงเวลานั้นเท่านั้น และถ้าไม่มีพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นก็บันทึก 0 ลงในช่วงนั้น วิธีการสังเกตและบันทึกช่วงเวลาของการเกิดพฤติกรรม เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับพฤติกรรมที่มีความถี่ในการเกิดที่แปรผันมาก และเหมาะสมกับพฤติกรรมที่จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดทั้งที่ชัดเจนและไม่ชัดเจน วิธีการสังเกตและบันทึกช่วงเวลาของพฤติกรรมสามารถใช้การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของบุคคลได้ทั้งที่เป็น การสังเกตและบันทึกที่รายบุคคล

4.4.6 การสังเกตและบันทึกโดยการสุ่มเวลา (Time Sampling recording) เนื่องจากในการสังเกตพฤติกรรมโดยผู้สังเกตกำหนดระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง เพื่อสังเกตพฤติกรรมในวันหนึ่ง ๆ เพียงช่วงเดียว เช่น ตั้งแต่เวลา 09.30-10.00 น. ของแต่ละวันที่กำหนด วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม โดยการสุ่มเวลาได้นำไปใช้กันอย่างกว้างขวาง ทั้งในโรงเรียนและโรงพยาบาล เช่น การสังเกตพฤติกรรมทางสังคม การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

4.4.7 การสังเกตและบันทึกความยาวนานของการเกิดพฤติกรรม (Duration recording) คือ การสังเกตและบันทึกว่าพฤติกรรมได้เกิดขึ้นแต่ละครั้งกินเวลานานน้อยเพียงใด วิธีการที่นิยมใช้ในการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน และเป็นพฤติกรรมที่ผู้สังเกตการเกิด และการหยุดของพฤติกรรมได้ง่าย และเป็นพฤติกรรมที่มีระยะเวลาของการเกิดแปรผันค่อนข้างมาก

สรุปได้ว่า แบบบันทึกพฤติกรรมนั้นแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ด้วยกัน ได้แก่การสังเกตและบันทึกความถี่ การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม โดยการแบ่งพฤติกรรมเป็นชั้นพวกแบบไม่ต่อเนื่อง การสังเกตและบันทึกจำนวนบุคคล เป้าหมายการสังเกตและบันทึกช่วงเวลาของการเกิดพฤติกรรม การสังเกตและบันทึกโดยการสุ่มเวลาการสังเกตและบันทึกความยาวนานของการเกิดพฤติกรรม ซึ่งจะใช้วิธีการใดนั้น ผู้วิจัยก็ต้องเลือกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมให้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะสังเกตนั้น ๆ

4.5 ประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 50) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้

4.5.1 จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษาได้ถูกต้อง

4.5.2 จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกวิธีปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับ และเป้าหมายของเวลาปรับพฤติกรรมชนิดนั้น ๆ

4.5.3 จะช่วยให้ทราบทิศทางของพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้นว่าเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

4.5.4 จะช่วยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมพื้นฐานที่ได้เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการปรับแล้ว และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมแบบ การสังเกตและบันทึกความถี่ (Frequency measures) โดยสังเกต จะเฝ้าสังเกตและนับจำนวนการเกิดของพฤติกรรม เป้าหมายว่าเกิดกี่ครั้งในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งประเทือง ภูมิภักทราคม (2537 : 84) ได้กล่าวว่า การสังเกตและบันทึกความถี่จะใช้ได้ดีถ้าพฤติกรรมเป้าหมายนั้นพฤติกรรมแบบไม่ต่อเนื่อง และเกิดขึ้นแต่ละครั้งมีระยะเวลาของการเกิดเท่ากัน ซึ่งผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตแบบความถี่ในการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้รับการคุ้มครองเพศหญิงที่มีช่วงอายุ 14 - 18 ปี ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ สังกัดกองทัพอากาศสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่ได้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ซึ่งมีจำนวน 14 คน แล้วสอบถามความสนใจในการเข้ารับการทดลอง ซึ่งทั้ง 14 คน สนใจเข้ารับการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม และพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1.2 สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และนิยามศัพท์เฉพาะ

1.3 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมและวิธีดำเนินการ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับผู้รับการสงเคราะห์ ศูนย์สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพสตรี จังหวัดนนทบุรี

ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับขั้นตอน เนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม แล้วจึงนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

1.5 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มไปทดลองกับกลุ่มทดลอง ใช้เวลาทดลอง 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 14 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 - 16.50 น. (กำหนดรายละเอียดในภาคผนวก)

2. แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน แล้วนำมาสร้างเกณฑ์การสังเกตให้ครอบคลุมพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน โดยสร้างแบบบันทึกพฤติกรรม แบบบันทึกความถี่ (Frequency measures) ประเทือง ภูมิภัทราคม (2537 : 84)

2.2 นำแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา โดยตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ปรับภาษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3 หาความเที่ยงตรงของแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน โดยการนำเอาแบบ บันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ลงคะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้จากการ ลงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุด ประสงค์ IOC (Content Validity) ซึ่งถ้าค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใช้ได้ (บุญเจด ภิญโญนันตพงษ์. 2526 : 89) จากแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันครั้งนี้ IOC มีค่า 1.00

2.4 นำแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันไปทดลองใช้กับ ผู้รับการสงเคราะห์ ศูนย์สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพสตรี จังหวัดนนทบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือ ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย (ซึ่งเป็นนักสังคมสงเคราะห์) โดยใช้แบบบันทึก พฤติกรรมชุดเดียวกัน และนำผลที่ได้จากการสังเกตทั้ง 2 คน หาค่าความเที่ยงของผู้สังเกต โดยใช้ ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต ถ้า IOR (Interobserver Reliability) มีค่ามากกว่าร้อยละ 80 จึงถือ ว่าใช้ได้ (ประเทือง ภูมิภัทราคม. 2537 : 100) จากการหาดัชนีความสอดคล้องแบบ IOR (Interobserver Reliability) ครั้งนี้มีค่าเป็นร้อยละ 89

2.5 หลังจากนั้นศึกษาถึงความสอดคล้องของผู้สังเกตทั้ง 2 โดยคำนึงถึงช่วงเวลา ประกอบโดยการหาค่า K (Kappa) ซึ่งถ้ามีค่ามากกว่า .60 ขึ้นไป ถือได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ใน เกณฑ์ดี (ประเทือง ภูมิภัทราคม. 2537 : 104) ในการหาดัชนีความสอดคล้องแบบ Kappa ครั้งนี้

ดัชนีมีค่าเท่ากับ .80 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีและยอมรับได้

2.6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ศึกษา และทำความเข้าใจความมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันให้เข้าใจตรงกัน เพื่อที่จะได้ใช้แบบบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง

2.7 ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมแบบความถี่ โดยผู้สังเกตจะสังเกตและนับจำนวนการเกิดของพฤติกรรมเป้าหมายว่า เกิดขึ้นกี่ครั้ง ในระยะเวลาที่กำหนด

แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

(สำหรับผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย)

ชื่อผู้รับการคุ้มครอง

ผู้สังเกต () ผู้วิจัย () ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้โดยการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ 1 ครั้ง ทำเครื่องหมาย / 1 ครั้ง

เกณฑ์การให้คะแนนแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เมื่อมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแต่ละครั้ง มีค่า 1 คะแนน

ข้อ	พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	จำนวนความถี่ที่ปฏิบัติ (Frequency)	รวม
1	การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม		
2	การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น		
3	การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม		
4	การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น		
5	การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น		
6	การกล่าวคำชมเชยสมาชิก		
7	การพูดให้กำลังใจสมาชิก		

ข้อ	พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	จำนวนความถี่ที่ปฏิบัติ (Frequency)	รวม
8	การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก		
9	การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม		
10	การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ		

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองที่เรียกว่า One Group pretest - posttest design โดยการใช้การสังเกตก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การเตรียมการก่อนทดลอง

1. การเตรียมผู้สังเกต

1.1 เลือกผู้ช่วยวิจัย 1 คน เพื่อช่วยสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน โดยผู้ช่วยวิจัยในครั้งนี้คือ นางสาวพัชรี แนวพานิช นักสังคมสงเคราะห์ของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

1.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ศึกษาทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะของพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถใช้และบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันได้ถูกต้อง

1.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตโดยใช้การหาค่าความสอดคล้องแบบ IOR (Interobserver Reliability)

(ประเทือง ภูมิภักทรคม. 2537 : 100) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องในการสังเกตเท่ากับร้อยละ 89

1.4 ใช้การหาค่าความสอดคล้องแบบ Kappa (ประเทือง ภูมิภักทรคม. 2537 : 104) เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องในการสังเกตเท่ากับ .80

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ก่อนทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของแหล่งข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเพื่อบันทึกไว้เป็นคะแนน ก่อนทดลอง โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมกลุ่มในการทดลอง

2. หลังทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองในกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วม

กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 - 16.50 น. เป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 14 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ระหว่างวันที่ 20 มกราคม 2543 ถึง 2 มีนาคม 2543

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ของกลุ่มทดลองโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เพื่อบันทึกไว้เป็นคะแนน หลังการทดลอง โดยใช้กิจกรรมคู่ขนาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมกลุ่มในการทดลอง

4. นำผลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 3 ไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ใช้สูตร IOC (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2533 : 89)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของการสังเกต IOR (ประเทือง ภูมิภักทราคม. 2537 : 100)

$$IOR = \frac{\text{จำนวนความถี่ของพฤติกรรมที่สังเกตได้น้อยกว่า}}{\text{จำนวนความถี่ของพฤติกรรมที่สังเกตได้มากกว่า}} \times 100$$

1.3 การหาดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต 2 คน โดยวิธี Kappa (K) (ประเทือง ภูมิภักทราคม. 2537 : 104)

$$K = \frac{P_o - P_c}{1 - P_c}$$

K คือค่าแคปปะ เป็นความเที่ยงของการสังเกต

P_o คือสัดส่วนของความสอดคล้องระหว่างการเกิดและไม่เกิดพฤติกรรม หาได้จากการนำผลบวกของความสอดคล้องของจำนวนการเกิดและไม่เกิดพฤติกรรมระหว่างผู้สังเกตหารด้วยผลบวกของจำนวนผลการสังเกตที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องทั้งหมด

P_c คือสัดส่วนของความสอดคล้องที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยบังเอิญ หาได้จากการนำผลบวกของผลคูณระหว่างจำนวนการเกิดพฤติกรรมที่ผู้สังเกตทั้งสอง สังเกตได้และจำนวนการเกิดไม่เกิดพฤติกรรมที่ผู้สังเกตทั้งสอง สังเกตได้ หารด้วยกำลังสองของช่วงเวลาที่สังเกตทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการทดลอง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และ t-test แบบ Dependent โดยใช้การคำนวณโปรแกรม SPSS for Windows.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทนจำนวนแหล่งข้อมูล
$\bar{X}$	หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
$\bar{d}$	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนน ผลต่างของการสังเกต ก่อนและหลังการทดลอง
S_d	หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง
t	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบใช้ t-test

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันก่อนและหลังการทดลอง มาหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	หลังการทดลอง		ก่อนการทดลอง	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. การเสนอความคิดเห็นของตนในกลุ่ม	14.2857	6.1071	5.2857	2.1636
2. การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น	9.9286	4.813	3.000	2.2532

ตาราง 1 (ต่อ)

พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	หลังการทดลอง		ก่อนการทดลอง	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
3. การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม	9.000	3.2106	3.4286	2.3766
4. การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น	8.4286	3.3904	1.6429	1.3363
5. การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	12.7143	3.5176	5.5714	2.1738
6. การกล่าวคำชมเชยสมาชิก	6.8571	2.3487	0.5714	2.1738
7. การพูดให้กำลังใจสมาชิก	5.7143	3.1238	0.7143	1.2666
8. การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก	5.3571	4.1437	1.574	2.1018
9. การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม	5.2857	2.0164	2.000	1.3587
10. การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ	5.2857	2.0164	1.8571	1.2315
รวม	83.0714	28.5777	25.7143	8.4892

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 ปรากฏว่า ก่อนการทดลองผู้รับการคุ้มครองมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 25.7143 และมีคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ (1) ด้านที่ 1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่มเท่ากับ 5.2857 (2) ด้านที่ 2 การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น เท่ากับ 3.000 (3) ด้านที่ 3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม เท่ากับ 3.4286 (4) ด้านที่ 4 การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น เท่ากับ 1.6429 (5) ด้านที่ 5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เท่ากับ 5.5714 (6) ด้านที่ 6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก เท่ากับ 0.5714 (7) ด้านที่ 7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก เท่ากับ 0.7143 (8) ด้านที่ 8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก เท่ากับ 1.574 (9) ด้านที่ 9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม เท่ากับ 2.000 (10) ด้านที่ 10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้เสร็จ เท่ากับ 1.8571

ส่วนหลังการทดลอง ผู้รับการคุ้มครองมีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 83.0714 และมีคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ (1) ด้านที่ 1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่มเท่ากับ 14.2857 (2) ด้านที่ 2 การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น เท่ากับ 9.9286 (3) ด้านที่ 3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม เท่ากับ 12.7143 (4) ด้านที่ 4 การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น เท่ากับ 8.4286 (5) ด้านที่ 5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เท่ากับ 12.7143 (6) ด้านที่ 6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก เท่ากับ 6.8571 (7) ด้านที่ 7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก เท่ากับ 5.7143 (8) ด้านที่ 8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก เท่ากับ 5.3571 (9) ด้านที่ 9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม เท่ากับ 5.2857 (10) ด้านที่ 10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้เสร็จ เท่ากับ 5.2857

ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม เท่ากับ 9.000 (4) ด้านที่ 4 การพูดสนับสนุนความคิดเห็น
 ของผู้อื่น เท่ากับ 8.4286 (5) ด้านที่ 5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของ
 ผู้อื่น เท่ากับ 12.7143 (6) ด้านที่ 6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก เท่ากับ 6.8571 (7) ด้านที่ 7 การพูดให้
 กำลังใจสมาชิก เท่ากับ 5.7143 (8) ด้านที่ 8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก เท่ากับ 5.3571
 (9) ด้านที่ 9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม เท่ากับ 5.2857 (10) ด้านที่ 10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่ม
 มอบหมายให้เสร็จ เท่ากับ 5.2857

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการทำงานร่วมกันก่อนและหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ก่อน
 การทดลอง ไปลบออกจากคะแนนหลังการทดลอง แล้วทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างโดยใช้
 t-test ทดสอบ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยของผลต่าง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการทำงาน
 ร่วมกัน

พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	$\bar{d}$	S_d	t
1. การเสนอความคิดเห็นของตนในกลุ่ม	9.00	5.6432	5.967**
2. การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อถกเถียงเห็นของคนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น	6.929	3.9509	6.562**
3. การชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม	5.571	2.9798	6.996**
4. การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น	6.786	3.2858	7.727**
5. การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น	7.143	3.3249	8.038**
6. การกล่าวคำชมเชยสมาชิก	6.286	2.5549	9.205**
7. การพูดให้กำลังใจสมาชิก	5.00	3.2581	5.742**
8. การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก	3.786	3.6412	3.890**
9. การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม	3.286	1.4899	8.252**
10. การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ	3.429	1.6508	7.771**
รวม	24.9541	31.7795	8.600**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 ปรากฏว่า ผู้รับการคุ้มครองมีพฤติกรรมรวมเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 24.9541 และมี (1) พฤติกรรมด้านการเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่มเฉลี่ยสูงขึ้น 9.00 (2) พฤติกรรมด้านการเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่นเฉลี่ยสูงขึ้น 6.929 (3) พฤติกรรมด้านการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสมเฉลี่ยสูงขึ้น 5.571 (4) พฤติกรรมด้านการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่นเฉลี่ยสูงขึ้น 6.786 (5) พฤติกรรมด้านการให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเฉลี่ยสูงขึ้น 7.143 (6) พฤติกรรมด้านการกล่าวคำชมเชยสมาชิก เฉลี่ยสูงขึ้น 6.286 (7) พฤติกรรมด้านการพูดให้กำลังใจสมาชิกเฉลี่ยสูงขึ้น 5.00 (8) พฤติกรรมด้านการเสนอตัวเข้าร่วมช่วยเหลือปัญหาให้สมาชิกเฉลี่ยสูงขึ้น 3.786 (9) พฤติกรรมด้านการยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่มเฉลี่ยสูงขึ้น 3.286 (10) พฤติกรรมด้านการปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้เสร็จเฉลี่ยสูงขึ้น 3.429

และในส่วนเปรียบเทียบมาตรฐานของผลต่างรวมของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 31.7795 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างรายด้านพฤติกรรมคือ (1) การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่มเท่ากับ 5.6432 (2) การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น เท่ากับ 3.9509 (3) การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม เท่ากับ 2.9798 (4) การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น เท่ากับ 3.2858 (5) การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เท่ากับ 3.3249 (6) การกล่าวคำชมเชยสมาชิก เท่ากับ 2.5549 (7) การพูดให้กำลังใจสมาชิก เท่ากับ 3.2581 (8) การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยเหลือปัญหาให้สมาชิก เท่ากับ 3.6412 (9) การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม เท่ากับ 1.4899 (10) การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้เสร็จ เท่ากับ 1.6508

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม รวมทุกด้าน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แยกเป็นรายด้าน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้รับการคุ้มครองมีคะแนนการทำงานร่วมกันโดยรวมสูงขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. ผู้รับการคุ้มครองมีคะแนนการทำงานร่วมกันในแต่ละด้านสูงขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลเป็นผู้รับการคุ้มครอง เพศหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 14-18 ปี ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ สังกัดกองสัมาอาชีวะสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่ได้คะแนน จากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ 50 ซึ่งมีจำนวน 14 คน แล้วสอบถามความสนใจในการเข้ารับการทดลอง ซึ่งทั้ง 14 คน สนใจเข้ารับการทดลอง เป็นกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน
2. แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

วิธีดำเนินการทดลอง

1. การดำเนินการทดลอง

1.1 ก่อนทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เพื่อบันทึกไว้เป็นคะแนน ก่อนการทดลอง โดยใช้กิจกรรมคู่ขนาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมกลุ่มในการทดลอง

1.2 ขั้นทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง ในกลุ่มทดลองโดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 – 16.30 น. เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง รวม 14 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ระหว่างวันที่ 20 มกราคม ถึง 2 มีนาคม 2543

1.3 หลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เพื่อบันทึกไว้เป็นคะแนน หลังการทดลอง โดยใช้กิจกรรมคู่ขนาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมกลุ่มในการทดลอง

1.4 นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ก่อนและหลังการทดลอง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้รับจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ของแหล่งข้อมูล ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. ทดสอบคะแนนความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการทำงานร่วมกันที่ได้รับ การใช้กิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้ามียังดังต่อไปนี้

1. ผู้รับการคุ้มครองมีคะแนนการทำงานร่วมกันโดยรวมสูงขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผู้รับการคุ้มครอง มีคะแนนการทำงานร่วมกันในแต่ละด้านสูงขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ ปรากฏผลดังนี้

1. ผู้รับการคุ้มครอง มีคะแนนการทำงานร่วมกันโดยรวมสูงขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันได้ ดังที่ทิสนา แคมมณี ได้กล่าวว่า กลุ่มสัมพันธ์จะช่วยส่งเสริมผู้เรียนในการนำทักษะการทำงานร่วมกัน ความร่วมมือในการทำงาน (ทิสนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. 2522 : 6) และซิมบาร์โด (Zimbardo. 1970 : 20) ซึ่งกล่าวว่ากลุ่มเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านทัศนคติและพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ วิไลวรรณ สันตะโกลม (2522 : 50) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการใช้กลุ่มสัมพันธ์ช่วยฝึกทักษะทางสังคมที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะในการเป็นผู้ให้และผู้รับ ความรับผิดชอบในหน้าที่ การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่นและบุญยงค์ นิสวาพาณิชย์ (2525 : 21) ยังได้ให้ข้อคิดเห็นว่า กลุ่มสัมพันธ์ ช่วยให้สมาชิกมีความร่วมมือในการทำงาน ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

จากทัศนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สามารถทำให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองในด้านบุคลิกภาพ ทักษะต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและสามารถทำให้สมาชิกเกิดเจตคติที่จะเปลี่ยนแปลงในทางที่ได้เรียนรู้มาจากการทำกิจกรรม ดังได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมกลุ่มอันเน้นการสนับสนุน ดังกล่าวเบื้องต้น เขียวพา เดชะคุปต์ (2517 : 128) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษาพบว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางสังคม ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ สุนันท์ กิตตินรนนท์ (2536 : 276) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่ม ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากงานวิจัย ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มมีผลต่อทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เสริมสร้างบุคลิกภาพ เจตคติของบุคคล

2. ผู้รับการคุ้มครองมีคะแนนการทำงานร่วมกันในแต่ละด้านสูงขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงาน

วิจัยของพวงแก้ว เนตร โอภารักษ์ (2533 : 200) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งผลปรากฏว่านักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บุญเดือน ปั่นแสง (2535 : 168) ได้ศึกษาผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบ ซึ่งผลปรากฏว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครองกลุ่มทดลอง หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พบว่า ผู้รับการคุ้มครองมีคะแนนการทำงานร่วมกันในแต่ละด้านสูงขึ้น ซึ่งปรากฏดังนี้

1. การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม พบว่า ผู้รับการคุ้มครองมีการเสนอความคิดเห็นต่อกลุ่ม ให้สมาชิกได้รับทราบว่า ข้อคิดเห็นของตนเป็นอย่างไร สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ทำให้กลุ่มได้รับความรู้ และเกิดความคิดในการหาวิธีการทำงานให้กับกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวงแก้ว เนตร โอภารักษ์ (2533 : 67) ซึ่งพบว่า ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้นโดยกิจกรรมที่ใช้ได้แก่ การใช้เกม การอภิปราย บทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีการพูดแสดงความคิดเห็นสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมกลุ่ม ทำให้สมาชิกของกลุ่มเกิดการปฏิสัมพันธ์ และทำให้เกิดความมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาและอุปสรรค ผู้รับการคุ้มครองจึงแสดงความคิดเห็นเพื่อช่วยกลุ่ม สามารถทำงานให้ลุล่วงไปด้วยดี มีวิธีการที่ดี

2. การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้อื่น พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผู้รับการคุ้มครองจะมีเรื่องขัดแย้งในด้านข้อคิดเห็นไม่ตรงกับผู้อื่น และในบางครั้งได้ใช้วาจาที่รุนแรง ขาดเหตุผล แต่หลังการทดลอง ผู้รับการคุ้มครองสามารถเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้อื่นได้สูงขึ้น และในการเสนอเหตุผลนั้น ผู้รับการคุ้มครองจะพูดด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ของตนเองในการแสดงเหตุผล ซึ่งส่งผลให้ไม่เกิดความรุนแรง ความขัดแย้งด้วยการพูด หรือทำทาง ส่งผลให้เกิดความคิดที่หลากหลาย ทำให้กลุ่มมีแนวทางในการทำงานและวิธีการแก้ปัญหาในงานที่ทำ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมกลุ่มนั้น สามารถพัฒนาบุคคลให้มีพฤติกรรมที่เป็นเหตุเป็นผล เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก และกิจกรรมทำให้เกิดการพัฒนาในด้านความคิด อารมณ์ ตลอดจนการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งเน้นทักษะในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวงแก้ว เนตร โอภารักษ์ (2533 : 68) พบว่าผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้น โดยกิจกรรมที่ใช้ได้แก่ การใช้เกม การอภิปราย บทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีการเสนอข้อคิดเห็นด้วยเหตุผล ในกรณีที่ความคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่นสูงขึ้น

3. การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม ผู้รับการคุ้มครองจะเก็บความไม่เข้าใจและสงสัย โดยไม่ชอบการซักถาม ซึ่งทำให้เกิดผลในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและการทำงานกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิก แต่หลังการทดลองพบว่า ผู้รับการคุ้มครอง มีการซักถามในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจหรือสงสัย ในโอกาสอันเหมาะสมสูงขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถจะพัฒนาทักษะในด้านการพูด ในการซักถามได้ ซึ่งตรงกับ วิไลวรรณ สันตะโกมล (2522 : 20) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่ม (กระบวนการกลุ่ม) จะช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นในหลายด้าน เช่น ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟังการอ่าน การรายงาน และการซักถาม ในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย คิดว่าจากการร่วมกิจกรรมกลุ่มของผู้รับการคุ้มครองในระยะเวลา 7 สัปดาห์ กิจกรรมทำให้ผู้รับการคุ้มครองมีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความคุ้นเคยกับกลุ่ม ทำให้เกิดการแสดงออกในด้านการซักถามสูงขึ้น

4. การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น พบว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผู้รับการคุ้มครอง มีการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่นน้อย และในบางคนไม่มีการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น แต่หลังการทดลอง ผู้รับการคุ้มครองมีการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่นสูงขึ้น และผู้รับการคุ้มครองบางคนที่ไม่พูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่นก็จะมีการพูดสนับสนุนความคิดเห็นผู้อื่น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมกลุ่มจะสามารถพัฒนาการยอมรับผู้อื่น และจากการที่ผู้รับการคุ้มครองมีการพัฒนาในการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น จึงเป็นทักษะทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับการคุ้มครอง ซึ่งจะเป็นการช่วยพัฒนาทางด้านสังคมและอารมณ์ของผู้รับการคุ้มครองไปด้วย เพราะกิจกรรมกลุ่ม สามารถช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ ช่วยให้เกิดความเข้าใจผู้อื่น เกิดการยอมรับ ซึ่งตรงกับ สุภาวดี บุญญวงศ์ (2527 : 3-4) ได้กล่าวว่าคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้เกิดการทักษะทางสังคม เช่นการช่วยเหลือผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น ความเสียสละ

5. การให้ความสนใจผู้พูด และแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หลังจากการทดลอง ผู้รับการคุ้มครองมีการพัฒนาความสนใจผู้พูด และแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากกิจกรรมที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมในด้านนี้ เพราะกระบวนการของกิจกรรมกลุ่มนั้นทำให้เกิดพฤติกรรมในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งพฤติกรรมการให้ความสนใจผู้พูด และแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ก็เป็นพฤติกรรมหนึ่งในการติดต่อสื่อสาร ดังที่ คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2530 : 2-5) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า สามารถพัฒนาทัศนคติ ความสนใจ แก่นักคิดได้

6. การกล่าวคำชมเชยสมาชิก ก่อนการทดลองผู้รับการคุ้มครองกลุ่มทดลองเกือบทั้งหมดไม่มีการกล่าวคำชมเชยผู้อื่น แต่หลังจากการทดลอง พบว่า ผู้รับการคุ้มครองมีการพูดกล่าวคำชมเชย และ

บางคนมีการกล่าวคำชมเชยสูงขึ้น นอกจากนี้การกล่าวคำชมเชยของผู้รับการคุ้มครองยังกล่าวคำชมเชยได้อย่างสุภาพ ทำให้เพื่อนสมาชิกเกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกประทับใจในน้ำใจของผู้รับการคุ้มครองที่เป็นเช่นนี้เพราะกิจกรรมกลุ่มช่วยฝึกพฤติกรรมทางสังคมในด้านการเป็นผู้ให้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนัยนา นิยมโชค (2539 : 71) ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชาวเขาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตากในด้านการกล่าวคำชมเชยหลังจากการร่วมกิจกรรมพบว่ามีการกล่าวคำชมเชยสูงขึ้น

7. การพูดให้กำลังใจสมาชิก ก่อนการทดลองผู้รับการคุ้มครองเกือบทั้งหมดจะไม่มี การพูดให้กำลังใจเพื่อนในการทำงาน แต่มีสมาชิกบางคนพูดให้กำลังใจเพื่อนในกลุ่มบ้างแต่น้อย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ แต่หลังจากการทดลองพบว่า ผู้รับการคุ้มครองพูดให้กำลังใจสมาชิกในกลุ่ม และบางคนพูดให้กำลังใจเพื่อนมากขึ้น การพูดให้กำลังใจสูงขึ้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะทำให้เพื่อนที่เป็นสมาชิกในกลุ่มมีกำลังใจในการทำงาน ทำงานด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาในการทำงาน ด้วยความมั่นใจ เป็นการแสดงน้ำใจต่อกันก่อให้เกิดความสามัคคี เพราะการทำงานร่วมกันนั้น การพูดให้กำลังใจสมาชิกจะทำให้เกิดการดำรงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้ เมื่อเกิดความสัมพันธ์ที่ดี สมาชิกก็จะมีจิตใจที่จะช่วยเหลือ และเมื่อสมาชิกเกิดความผิดพลาดในการทำงานก็ให้อภัยไม่ถือโทษก็จะทำให้การทำงานนั้นก้าวหน้าไปด้วยดี

8. การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยเหลือปัญหาให้สมาชิก ก่อนการทดลองผู้รับการคุ้มครองจะไม่มี การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยเหลือปัญหาให้สมาชิก แต่ก็จะมีสมาชิกอีกส่วนหนึ่งมีการเสนอตัวเข้าร่วมช่วยเหลือปัญหาในสมาชิก แต่หลังจากการทดลอง พบว่า ผู้รับการคุ้มครองมีการเสนอตัวเข้าร่วมช่วยเหลือปัญหาให้สมาชิกสูงขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากกิจกรรมกลุ่มนั้น เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้รับการคุ้มครองได้ทำ และมีการได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ มีการปะทะสังสรรค์ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ในพฤติกรรมของการช่วยเหลือ เพราะนอกจากจะเป็นการช่วยสมาชิกแล้ว ยังเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มประสบความสำเร็จ ซึ่งตรงกับการศึกษาของจอยซ์และเวลล์ (Joyce and Weil.1986 : 275 –291) ที่ว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำงานร่วมกันจะพัฒนาให้บุคคลรู้จักการให้และรับ เพราะการช่วยเหลือ โดยการแก้ปัญหาให้สมาชิกนั้น จะทำให้สมาชิกสามารถคลายความตึงเครียดต่ออุปสรรคในการทำงาน ทำให้งานของกลุ่มสามารถปฏิบัติต่อไปให้ลุล่วงด้วยดี นอกจากนี้การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยเหลือปัญหาให้สมาชิกทำให้เกิดน้ำใจอันดีต่อกัน

9. การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม ก่อนการทดลอง ผู้รับการคุ้มครองจะมีการยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่มอยู่น้อย แต่หลังจากการทดลอง พบว่าผู้รับการคุ้มครองมีการยอมรับมติส่วนใหญ่

ของกลุ่มสูงขึ้น แสดงว่ากิจกรรมกลุ่มก่อให้เกิดพฤติกรรมในการเคารพเสียงส่วนใหญ่ การให้ปฏิสัมพันธ์ การได้รับฟังความคิดเห็น การได้เสนอข้อคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น การมีน้ำใจต่อกันด้วยการกล่าวคำชมเชย การพูดให้กำลังใจสมาชิก ปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบกับกิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการพัฒนาในด้านการยอมรับมติ เพราะเมื่อบุคคลได้ข้อมูล มีความสัมพันธ์กันในกลุ่ม สิ่งที่จะตามมาคือการยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ฉัตรสุกกุล (2530 : 2-5) กล่าวว่า คุณค่าของกิจกรรมกลุ่มนั้นจะทำให้เกิดการพัฒนาในด้านการยอมรับ ซึ่งบุคคลจะอยู่รวมกลุ่มอย่างมีความสุขก็ต่อเมื่อมีการยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งจะกล่าวได้ว่า การยอมรับมติของกลุ่มเป็นการยอมรับซึ่งกันและกันในวิถีทางการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย

10. การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ พบว่าผู้รับการคุ้มครองมีการปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จสูงขึ้น เนื่องจากว่ากิจกรรมกลุ่มนั้นนอกจากจะทำให้เกิดการยอมรับแล้ว ยังส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบขึ้นด้วย ซึ่งไฮแมน (สมยศ นาวิการ. 2523 : 234; อ้างอิงมาจาก Hamams. n.d.) กล่าวว่า การที่บุคคลได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำงานมากเท่าใด ก็จะกระทำร่วมกันและความรู้สึกของพวกเขาก็จะมากขึ้นด้วย จากกิจกรรมการกระทำร่วมกันและความรู้สึก จะเกิดการสนับสนุนและกระทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และมีแนวโน้มที่จะเป็นกลุ่มที่มีพลังสูง จะเห็นได้ว่าผู้รับการคุ้มครองได้กระทำการกิจกรรมร่วมกันมาหลายสัปดาห์ ทำให้ความรู้สึกผูกพันและการรวมกันเป็นกลุ่มของผู้รับการคุ้มครองมีมากขึ้นด้วย จึงส่งผลให้พฤติกรรมการทำงานร่วมกันด้านปฏิบัติตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จสูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนันท์ กิตตินรนนท์ (2536 : 64) บทบาทสมมติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระนาวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ให้มีความสามารถในการทำงานกลุ่มสูงขึ้น

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มทำให้ผู้รับการคุ้มครองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะว่ากิจกรรมกลุ่ม เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้รับการคุ้มครองได้เรียนรู้ประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแก้ปัญหาและกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน แสดงความคิดเห็นทำให้เกิดการพัฒนาตนเองในด้านพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน โดยกิจกรรมเกม บทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของคมเพชร ฉัตรสุกกุล (2522 : 18-21) ที่กล่าวว่ากระบวนการกลุ่มจะทำให้บุคคลในกลุ่มหรือกลุ่มเองได้รับการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในทางที่ดีขึ้น

เกิดความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ เกิดความรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุภาวดี บุญญวงศ์ (2527 : 3-4) ที่กล่าวว่ากระบวนการกลุ่มช่วยพัฒนาบุคคลในด้านสังคม พื้นฐานการอยู่ร่วมกัน ทักษะและความสามารถต่าง ๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากการสังเกตของผู้วิจัยที่เป็นผู้ดำเนินการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครองกลุ่มทดลอง พบว่า ผู้รับการคุ้มครองมีความสนใจ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เข้ากลุ่มตรงกลุ่ม ตั้งใจทำกิจกรรมและให้ความสนใจซักถาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้รับการคุ้มครองที่เข้ารับการฝึกในครั้งนี้เป็นผู้รับการคุ้มครองที่สมัครใจเข้ารับการทำการกิจกรรมกลุ่ม ประกอบกับผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศอบอุ่นเป็นกันเอง จึงส่งผลให้บรรยากาศการทำกิจกรรมกลุ่มนั้นเป็นไปด้วยดี นอกจากนี้ผู้รับการคุ้มครองยังนำไปใช้ในการทำการกิจกรรมและการทำงานร่วมกันกับเพื่อนตามที่ได้รับมอบหมายในการอยู่รับการคุ้มครองได้เป็นอย่างดี

จากการประเมินผลในชั้นปัจฉิมนิเทศผู้รับการคุ้มครองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกันว่า ทำให้มีความรู้ สนุกสนาน ได้สนิทสนมกับเพื่อนมากขึ้น มีการทำงานร่วมกันกับเพื่อนมากขึ้น และได้เสนอแนะว่าควรให้ผู้รับการคุ้มครองคนอื่นได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เพราะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ผู้รับการคุ้มครองให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครองสูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้มีการทำการกิจกรรมกลุ่ม ไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานของผู้รับการคุ้มครองกลุ่มอื่นในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

1.2 หลังจากการทดลอง ควรมีการเสริมแรงทางบวกแก่ผู้รับการคุ้มครองตามหลักการพัฒนาพฤติกรรม

1.3 นอกจากใช้กิจกรรมกลุ่มแล้ว ควรทดลองใช้วิธีอื่น ๆ ด้วย เช่น การใช้เทคนิค แม่แบบ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลความคืบหน้าของพฤติกรรมภายหลังการทดลองที่ผู้รับการคุ้มครองได้ทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันไปแล้ว 3 เดือน และ 6 เดือน

2.2 การสังเกตพฤติกรรมอาจจะทำแบบแนวนอน เพื่อวัดการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน หรืออาจศึกษาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ เช่น ความมีน้ำใจ ความร่วมกันช่วยเหลือ ของผู้รับการคุ้มครองเป็นระยะ เพื่อดูแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2.3 ควรมีการจัดกิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน โดยจัดกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

2.4 ควรทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันมาใช้กับผู้รับการสงเคราะห์อื่น ๆ ที่มีปัญหาการทำงานร่วมกัน รวมทั้งศูนย์คุ้มครองเด็กและเยาวชนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับการสงเคราะห์เกิดพฤติกรรมการทำงานร่วมกันและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

2.5 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการทำกิจกรรมกลุ่มกับตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมการแสดงออกทางสังคม มนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. “เจาะลึกหลักสูตรมัธยมศึกษาฯ แนะนำปรับปรุงให้รับกับสภาพสังคม,”
มติชนรายวัน. 8 สิงหาคม 2530.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน. นโยบายเยาวชนแห่งชาติ.
2534.
- คมเพชร จัตรสุกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.
_____. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ม.ป.ท., 2530. อัดสำเนา.
- ครุฑ เมืองทอง. ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536
- จรินทร์ อินทวิศาลกุล. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการศึกษา
อบรมในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสัมพันธ์.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- จริยา วิไลวรรณ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติ ต่อการเรียนรู้วิชาพลศึกษาของนักศึกษาชั้น
ปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง. ปริญญานิพนธ์ ก.ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- จารุลักษณ์ พิณพรหมราช. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่างโชติ และคณะ. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2521.
_____. จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- ฉลอง กิมน้อย. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในการเล่นเครื่องเล่นสนาม โรงเรียนพระแม่
สกลสงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี : ศึกษาเฉพาะกรณี วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539. อัดสำเนา.
- ชม ภูมิภาค. “การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวม,” รวมบทความวิทยุกระจายเสียง. 50-52;
เมษายน 2518.

- ชูชัย สมितिไกร. สรุปคำบรรยายวิชาการฝึกงานด้านการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.
- ทศพร มณีศรีขำ. กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาสำหรับครู. ม.ป.ท., 2539.
- ทองเรือน อมชัชกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญ์โลก. 2520
- ทิสนา แจมมณี. “กระบวนการเรียนรู้ โดยการทำงานกลุ่ม,” ครูศาสตร์. 5 : 30 - 31 สิงหาคม - พฤศจิกายน 2515.
- _____. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.
- _____. “การทำงานเป็นทีม,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ สาธารณสุขศาสตร์. 339 – 442. กรุงเทพฯ : บริษัทสารมวลชน จำกัด, 2528.
- ทิพย์ ดวงวิไล. พฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามทัศนะของครูวิชาการ โรงเรียนศึกษานิตเทศก์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- นภาพร พุ่มพุกภัย. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ลพบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- นัยนา นิยมโชค. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชาวเขาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539. อัดสำเนา.
- นิตยา พูลทองรัช. การศึกษาวิชาการที่ครูใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- นิภา วิจิตรศิริ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” จังหวัดสระบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- นิภา ศรีไพโรจน์. สถิติเนื้อหาพหุภาคี. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535.
- นิพนธ์ จิตดิศักดิ์. “การพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ,” สารพัฒนาลัทธิสูตร. 43 : 3-7; ตุลาคม 2528.

- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
 พื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- บุญเดือน ปั่นแสง. ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2535.
- บุญทัน ดอกไธสง. “การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน,” นิตยสารการทำเรื่อง. 2 : 7-14;
 พฤศจิกายน 2525.
- บุญมัน ธนาสุวัฒน์. จิตวิทยาองค์การ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์. กรุงเทพฯ : 2539.
- บุญยงค์ นิสาวาณิชย์. การทดลองสอนความมีระเบียบวินัยแก่แก่นักเรียนที่มีระดับพัฒนาการ
ทางสติปัญญาต่างกันโดยมีวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- บุญบงค์ รักเรียน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอน
ตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- บุหงา วชิระศักดิ์มิ่งคล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พิษณุโลก, 2530.
- ประชาสงเคราะห์, กรม. สรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2540 สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ
บ้านเกร็ดกระรอก จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : กองสัมาอาชีวสงเคราะห์
 กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2540.
- _____. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ : กองสัมาอาชีวสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและ
 สวัสดิการสังคม, 2540.
- ประเทือง ภูมิภัทราคม. การปรับพฤติกรรม ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
 จิตวิทยาการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยเพชรบุรีวิทยาลัยการณ ในพระบรม
 ราชนูปถัมภ์, 2537.
- ประนอม เฉลยชัย. นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ :
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- ประสาธ อิศรปรีดา. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2523.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530.
- พนม ลิมอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. กาฬสินธุ์ : จินตทัศน์การพิมพ์, 2522.

พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533. อัดสำเนา.
ยุพิน โพธิรัตน์. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีพฤฒาราม กรุงเทพมหานคร.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536. อัดสำเนา.
เยาวพา เคชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์. “แนวการสอนสังคมศึกษา เน้นทักษะกระบวนการ,” การศึกษาเอกชน. 56 : 57; กันยายน 2539.

อุทัยรัตน์ ธรเสนา. การพัฒนาอัตรากำลังคนหลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกัน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

..... สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.

วรรณพร โรจน์สัญญากุล. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี วชิระ กรุงเทพมหานคร.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2538. อัดสำเนา.

วรรณสวัสดิ์ อภัยพันธุ์. ผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540. อัดสำเนา.

วันเพ็ญ ปลูกพัฒน์. การเล่นเกมแบบกึ่งชี้แนะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

วาสนี ชูสงค์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักสูตรภาษาเพื่อการสื่อสารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

วินิจ เกตุขำและคมเพชร ฉัตรสุกกุล. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

วิไลวรรณ สันถะโกลม. คู่มือการฝึกกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

- ศิริรัตน์ ผุดผ่อง. ผลการฝึกสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนตามรูปแบบของจอยซ์และคณะของ
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัด
นครสวรรค์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.
อัคราณา.
- ศุภวดี บุญดวงศ์. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2527.
- สมชาย ศรีทิพศิริศิลป์. ผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าบาง จังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, : 2533. อัคราณา.
- สมพร โต๊ะประคู่. การพัฒนาการปรับตัวทางสังคม โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2534.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, 2524.
_____. “การปรับพฤติกรรม.” ครูปริทัศน์. 8 : 26 - 31 กรกฎาคม 2526.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารตามสถานการณ์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2523.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ จำรัส ตั้งสุวรรณ และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยครูสวนสุนันทา. 2522. .
- สรศักดิ์ โสขุ. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีของนักเรียนชั้น
ประถมปีที่ 6. ปริญญาโท กศ.ม. พิชญ์โลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิชญ์โลก, 2530. อัคราณา.
- ธาริณี พงษ์เจริญไทย. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัคราณา.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมประสานงานเยาวชนแห่งชาติ กองนโยบาย และแผนงานเยาวชน
สำนักงานกฤษฎีกา. เอกสารวิชาการของกองนโยบาย และแผนงานเยาวชน. กอง
นโยบาย และแผนงานเยาวชน, 2534.
- สุนันท์ กิตตินรนนท์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน ช่อนพรวนวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัด
ราชบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2536. อัคราณา.

- สุนันทา เลहनันท์ การสร้างทีมงาน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารธุรกิจสหกรณ์ คณะวิทยาการ
จัดการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2540.
- สุนัยรัตน์ ฤทธิ์รัชชัยเลิศ. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัย
ครูสวนสุนันทา, 2527.
- สุภาพรธรรม โคตรจรัส. สุขภาพจิตเล่ม 1 จิตวิทยาในการดำรงชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สุรศักดิ์ หลาบลมาลา. วิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2533.
- สุรัตน์ ศรีดาเดช. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน
ขวัญของบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัด
พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- สุวกิจ ศรีปัดดา. การแบ่งความรับผิดชอบและการจัดสรรสิ่งจูงใจในการทำงานกลุ่ม.
วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
อัดสำเนา.
- เสรี โอภาส. “การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่าง
โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ในจังหวัดสุโขทัย”
วารสารการวิจัยทางการศึกษา, 9(3) : 70-75 ; 2532.
- อัญญา ศรีสุรพล. ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มสัมพันธ์ที่มี
ต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

Anderson, John R. “An Investigation of the Effect of Group Social Skill Training on the
Inappropriate Social Behavior of Mentally Retarded Adults,” Dissertation Abstracts
International, 39 : 3460 – A; December, 1987.

Barnden, N. The Psychology of Self Esteem. 15th ed. Nash : Publishing Co-operation, 1981.

- Barker, Larry L. and others. An Introduction to Small Group Communication. 3rd ed. Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall Inc, 1987.
- Benett, Margaret E. Guidance and Counseling in Group. New York : McGraw Hill, 1963.
- Birkhauser, John Charles. "The Effects of Group Dynamics of Self- Conception the Elementary School Classroom," Dissertation Abstracts International. 46(1) : 103 - A; 1985.
- Boardman, Jean Alexander. "The Effectiveness of Structured Group Internations to Enhance Group Process in a Smoking session Program," Dissertation Abstracts International. 50(1) : 1952 - A ; 1988.
- Burry, Stock, Judith and others "Rater Agreement Index for Performance Assessment" Educational and Psychological Measurement. 56(2) : 256; April, 1996.
- Button, L. Development Group Work with Adolescent. London : University of London Press, 1974.
- Cartwright, Dorwin and Alwin, Zander. Group Dynamics. 3rd ed. New York : Harper and Row Publishers, 1968.
- Davis, K. Human Relation at work. New York : McGraw - Hill Company, 1964.
- Davis, Robert Gene. "A Study on the Effects of Students Use of Selected Group Process Skills on Student Achievement and Attitude During A Seventh Grade Cooperation Learning Mathematics Problem Solving Unit," Dissertation Abstracts International. 49(1) : 2263 - A; 1988.
- Deighton, Lee C. "Small Group Instruction." The Encyclopedia of Education. New York : the Macmillan Company and Free Press 1971.
- Dunn, Rita, Team Learning and Circle of Knowledge, Practical Approachs to Individualizing Instruction. New York : Parker, 1972.
- Durschmidt, B. J. "Self - Actualization and the Human Potential Group Process in a Community College," Dissertation Abstracts International. 1977.
- Gully, H.E. Discussion Conference and Group Process. New York : McGraw Hill, 1963.
- Herrold, Kenneth F. Evaluation and Research in Group Dynamics in Educational and Psychological Measurement. p492-504. English Wood Eliffs, New Jersey : Prentic - Hall, 1952.

- Kemp, CC. Perspective on the Group Process. Bootcer Houghtan Mifflin, 1964.
- Joyce, Band M. Weil. Models of teaching. 2 nd ed. Englewood Cliffs, N. J. Prentic – Hall, 1980.
- _____. Models of teaching 3 nd ed Englewood Cliffs, N.J. Prentic – Hall, 1986.
- Lex, James Joseph. “Attitude Change to Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics,” Dissertation Abstracts International. 33 : 6093 – A; May, 1973.
- Loeser, L. H. “Some Aspects of group Dynamics,” International Journal of Group Psychology. 21 : 50-51; January, 1957.
- Ohlsen, M. M. Group Counseling. New York : Holt Rinnehart and Winston, Inc., 1970.
- Ottaway, A. K. C. Learning Through Group Experience. London : Ronthledge and Kegan Paul, 1966.
- Patterson, C.H. Theories of Counseling and Psychotherapy. 2nd ed. New York : Harper & Row, 1973.
- Roger, C. R. and R. F. Diamond. Psychotherapy and Personality Change. Chicago : University of Chicago Press, 1964.
- Sprenger, A. “Group Work in Foreign Language Learning,” A Report English teaching 1973.
- Shaw, Marvin, E. Group Dynamics : The Psychology of Small Group Behavior. New York : McGraw-Hill Book Co., 1977.
- Treppa, Jerry A. and Lawrence Frike. “Effect of Marathon Group Experience,” Journal of Counseling Psychology. 19 : 466 – 468; September, 1972.
- Traxler. A.E. and R.D. North. Techniques of Guidance. New York : Harper and Row, 1967.
- Zimbardo, Philip and Ebbe B.Ebbessen. Influencing Attitudes and Changing Behavior. New York : Addison-Wesley, 1970. 162p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน
กิจกรรมคู่ขนาน

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
สำหรับกลุ่มทดลอง

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1. แนะนำตัว 2. เกม“แก้ห่อของขวัญ”	1. เพื่อให้สมาชิกทราบจุดมุ่งหมายของการทำกิจกรรมกลุ่มเข้าใจถึงระเบียบวิธีการ แนวทางการปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและทักทายสมาชิก 2. ผู้วิจัยให้สมาชิกแนะนำตนเอง 3. เมื่อสมาชิกแนะนำตัวครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยให้สมาชิกปฏิบัติกิจกรรม“แก้ห่อของขวัญ” เป็นเวลา 25 นาที เพื่อให้เกิดความสนิทสนมกันดีภายในกลุ่ม 4. ผู้วิจัยแจ้งระเบียบวิธีการ ความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม แนวทางในการปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อสงสัย แล้วผู้วิจัยนัดหมายครั้งต่อไป
2	การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม	เกม “ระดมสมอง”	เพื่อให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม	ตั้งแต่ครั้งที่ 2-3 ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้กิจกรรมกลุ่มดังนี้ 1. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการกุ่มครอง เพื่อให้ผู้รับการกุ่มครองมีความพร้อมในการ

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	การเสนอเหตุผล ในกรณีที่ข้อคิด เห็นของตนไม่ สอดคล้องกับ ผู้อื่น	บทบาทสมมติ แบบ มีบทบาทการแสดง เรื่องคิดอย่างไร	เพื่อให้สมาชิกทราบ ถึงความสำคัญและวิธี การเสนอความคิด เห็นด้วยเหตุผลใน กรณีที่ความคิดเห็น ของตนไม่สอดคล้อง กับผู้อื่น	เข้าร่วมกิจกรรมและให้ผู้ รับการคุ้มครองมีบทบาท ในการปฏิบัติกิจกรรมใน ฐานะเป็นสมาชิกกลุ่ม โดย ผู้วิจัยเป็นผู้คอยแนะนำ และสร้างบรรยากาศ 2. ขั้นวิเคราะห์ ผู้รับการ คุ้มครองร่วมกันอภิปราย จากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ ร่วมกัน และช่วยกันแสดง ความคิดเห็นในกลุ่มเกี่ยว กับกิจกรรมที่ได้ทำไปว่า มีประโยชน์อย่างไร และ ถ้ามีปัญหา ในกลุ่มจะร่วม กันแก้ปัญหาอย่างไร 3. ขั้นสรุปและประยุกต์ หลักการ ผู้รับการคุ้มครอง ร่วมกันสรุปและรวบรวม แนวคิดและความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มและ สามารถนำหลักการนั้น ไปประยุกต์ใช้
4	การซักถามในสิ่ง ที่ไม่เข้าใจหรือ สงสัย ในโอกาส อันเหมาะสม	เกม “อะไรกันจ๊ะ”	เพื่อให้สมาชิกทราบ ถึงความสำคัญของการ ซักถามในสิ่งที่ไม่ เข้าใจหรือสงสัย เมื่อ มีโอกาสอันเหมาะสม	4. ขั้นประเมินผล ผู้รับการ คุ้มครอง ช่วยกันอภิปราย และให้ข้อมูลย้อนกลับต่อ สมาชิกด้วยตนเอง และให้ ข้อเสนอแนะ และผู้วิจัย ประเมินผลการเข้าร่วม กิจกรรมของผู้รับการคุ้มครอง
5	การพูดสนับสนุน ความคิดเห็นของ ผู้อื่น	บทบาทสมมติ แบบ มีบทบาทการแสดง เรื่องการพูด	เพื่อให้สมาชิกรู้ถึง ความสำคัญของการ พูดสนับสนุนความ คิดเห็นของผู้อื่น	
6	การให้ความสน ใจผู้พูดและแสดง อาการรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่น	บทบาทสมมติ เรื่องภาษาท่าทาง	เพื่อให้สมาชิกรู้ถึง ความสำคัญของการ ให้ความสนใจผู้พูด และแสดงอาการรับ ฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น	
7	การให้ความสน ใจผู้พูดและแสดง	อภิปรายกลุ่มเรื่อง ที่คุณชอบ	เพื่อให้สมาชิกรู้ถึง ความสำคัญของการ	

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	อาการรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่น		ให้ความสนใจผู้พูด และแสดงอาการรับ ฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น	ครอง โดยการสังเกตจาก ความร่วมมือในการปฏิบัติ กิจกรรม
8	การกล่าวคำชม เชยสมาชิก	เกม “พูดหวานปาน เพราะ”	1. เพื่อให้สมาชิกได้ ฝึกการกล่าวคำชมเชย สมาชิก 2. เพื่อให้สมาชิกรู้จัก การกล่าวคำชมเชย	
9	พูดให้กำลังใจ สมาชิก	เกม “โอกาสยังมี”	เพื่อให้สมาชิกพูดให้ กำลังใจสมาชิก	
10	การเสนอตัวเข้า ร่วมช่วยแก้ ปัญหาให้สมาชิก	เกม “การต่อ ชิ้นส่วน”	เพื่อให้สมาชิกรู้จัก การเสนอตัวเข้าร่วม ช่วยแก้ปัญหาให้ สมาชิก	
11	การยอมรับมติ ส่วนใหญ่ของ กลุ่ม	อภิปรายกลุ่มเรื่อง มติกกลุ่ม	1. เพื่อให้สมาชิกทราบ ถึงความสำคัญของ การยอมรับข้อตกลง ตามมติส่วนใหญ่ของ กลุ่ม 2. เพื่อให้สมาชิกได้ รับทราบข้อมูลเกี่ยว กับแนวทางในการ ยอมรับข้อตกลงตาม มติส่วนใหญ่ของกลุ่ม	
12	การยอมรับ มติส่วนใหญ่ ของกลุ่ม	อภิปรายกลุ่มเรื่อง บ้านของเทวดาน้อย	เพื่อให้ผู้รับการคุ้ม ครองทราบถึงความ สำคัญของการยอม รับข้อตกลงตามมติ	

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
13	การปฏิบัติงานตามทีกลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ	เกม “ระบายสีในช่องที่กำหนด”	ส่วนใหญ่ของกลุ่มเพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองทราบถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามทีกลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ	
14	ปัจฉิมนิเทศ	“อภิปรายกลุ่ม เรื่องการทำงานร่วมกัน” และกิจกรรมอำลา	เพื่อให้สมาชิกได้พูดคุยอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานร่วมกัน	1. ผู้วิจัยให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยให้สมาชิกสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและผลของกิจกรรมกลุ่มที่ต่อการทำงานร่วมกัน ให้อภิปรายกลุ่ม 3. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและกล่าวปิดโปรแกรมกิจกรรมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน 4. ผู้วิจัยให้สมาชิกตอบแบบประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 5. กิจกรรมอำลา ร่วมร้องเพลงวันอำลาและคำมั่นสัญญา 6. ผู้วิจัยกล่าวปิดโปรแกรมกิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของการฝึกกิจกรรมเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองมีความสนิทสนมระหว่างกันมากขึ้นและรู้จักการทำงานร่วมกัน

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ เกะห่อของขวัญ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จำนวนเท่ากับสมาชิก
2. กระดาษหนังสือพิมพ์
3. ริบบิ้นผูกของ
4. ขนมหือของกินอะไรก็ได้ ห่อให้มิดชิด และห่อให้ต่างกันมีจำนวนเท่ากับจำนวนกลุ่ม
5. เทปหรือกาวยาว
6. กระดาษวาง กลุ่มละ 2-3 แผ่น
7. สีเมจิก กลุ่มละ 2-3 แท่ง

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม
2. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนแนะนำตนเอง โดยใช้เวลาประมาณ คนละ 1 นาที
3. ผู้วิจัยแนะนำผู้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับวิธีการฝึก จุด มุ่งหมาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ในด้านการพูดแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดของผู้อื่น การสนับสนุนให้กำลังใจ การช่วยเหลือผู้อื่น การหาข้อตกลง และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม

4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้รับการคุ้มครองซักถาม หลังจากนั้นให้ผู้รับการคุ้มครองเล่นเกม เกะห่อของขวัญ

5. แบ่งกลุ่มผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน 1 กลุ่ม โดย
การจัดฉาก

6. เอาของ (เป็นขนม ฯลฯ) ที่ห่อไว้มัดชิดแน่นหนาอยู่แล้ว แจกให้กลุ่มละ 1 ห่อ พร้อมทั้ง
แจกอุปกรณ์ห่อของดังรายการที่บอกไว้

7. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันห่อของขวัญให้สวยงามและเรียบร้อย ห่อประมาณ 5-6 ชิ้น แต่ละ
ชิ้นเมื่อห่อเสร็จแล้ว คนในกลุ่มอาจปรึกษากันว่าจะเขียนคำขวัญ หรือคำอะไรดี บนชั้นที่ 1 อาทิเช่น
“ขอให้ผู้รับของขวัญนี้โชคดี” หรือ “ขอให้ออกมาทำทำดีเปิดใจให้ดู” ฯลฯ จะเขียนทุกชั้นที่ห่อก็ได้

8. ให้ผู้นำกลุ่มชี้แจงให้สมาชิกทราบว่า แต่ละกลุ่มยังไม่ต้องกำหนดลงไปว่าจะนำไปมอบ
ให้กลุ่มใด

9. เมื่อทุกกลุ่มห่อเรียบร้อยแล้ว ให้ทุกคนกลับมานั่งเป็นวงกลมใหญ่ แต่ให้นั่งตามกลุ่ม
ของตนเอง

10. ผู้นำกลุ่มให้กลุ่ม 1 ออกไปมอบให้แก่กลุ่มใดก็ได้ แต่ไม่ให้เอาไปแลกกัน

11. เมื่อกลุ่มใดได้รับแล้ว อย่าเพิ่งแกะห่อของขวัญออก จนกว่าทุกกลุ่มจะมอบให้แก่กัน
เสร็จเรียบร้อยแล้ว

12. เมื่อมอบกันเรียบร้อยแล้ว ให้แต่ละกลุ่มแกะออกช้า ๆ และเมื่อแกะออกแต่ละชั้น ถ้ามี
เขียนอะไรไว้ให้คนในกลุ่มอ่านให้พรรคพวกในกลุ่มฟัง เมื่อแกะเรียบร้อยแล้วจนหมดชั้นแล้ว ให้แบ่ง
ขนมที่ห่ออยู่กินกัน

13. ผู้นำกลุ่มเดินเก็บกระดาษที่แต่ละกลุ่มเขียนคำอวยพร หรือคำขวัญไว้ ถ้ากลุ่มใดมีคำ
ขวัญหลายชั้น ให้เลือกเอาเพียงชั้นเดียว และให้กลุ่มที่ได้รับออกมาแสดงตามนั้น ให้ปฏิบัติเช่นนี้
จนครบทุกกลุ่ม

ข. **ขั้นวิเคราะห์** หลังจากนั้นผู้วิจัยถามความรู้สึก และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ?

- รู้สึกอย่างไรเมื่อต้องทำงานร่วมกัน ?
- รู้สึกอย่างไรเมื่อได้รับของขวัญจากคนอื่น ?
- ขณะที่กำลังช่วยแกะของขวัญ และมีคำขวัญเขียนอยู่ด้วย คิดและรู้สึกอย่างไร ?
- เมื่อต้องออกมาแสดงตามคำสั่งในคำขวัญ เรา รู้สึกอย่างไร ?
- กลุ่มที่ให้กลุ่มอื่นออกมาแสดง รู้สึกอย่างไรบ้าง ?
- กิจกรรมนี้ให้ข้อคิด หรือบทสอนอะไรแก่เราบ้าง ? (ให้จดคำตอบไว้บนกระดาน)

สรุปแนวคิด

- ในการทำงานร่วมกันนั้นจะต้องมีปัจจัยที่ส่งเสริมและซำรงรักษาความสัมพันธ์
ในการทำงาน ซึ่งได้แก่

1. การพูดแสดงความคิดเห็น ถ้าการพูดเสนอข้อคิดเห็นของคนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น ให้ชักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย นอกจากนี้ในการพูดแสดงความคิดเห็น ควรจะมีการพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่นด้วยจะทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างดี

2. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี ไม่เกิดความขัดแย้ง โดยการให้ความสนใจผู้พูดและผู้แสดงกริยาที่แสดงออกถึงการรับฟังความคิดเห็นอื่น ๆ

3. การสนับสนุนให้กำลังใจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดกำลังใจในการทำงาน ได้แก่ การกล่าวคำชมเชยเพื่อน พูดให้กำลังใจเพื่อน

4. การช่วยเหลือผู้อื่น จะทำให้เกิดการแก้ปัญหา ความเอื้ออาทรระหว่างกัน ได้แก่ การเสนอตัวเข้าช่วยเหลือปัญหาให้เพื่อน

5. การยอมรับข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เมื่อเสียงส่วนใหญ่ เห็นว่าการปฏิบัติเราก็จะต้องยอมรับความคิดเห็น ได้แก่ยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานตามกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย

ค. ขั้นสรุป และประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมสรุป ความสำคัญของการทำงานร่วมกัน ในด้านการพูดแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การสนับสนุนให้กำลังใจ การช่วยเหลือผู้อื่น การหาข้อตกลง และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม

ง. การประเมินผล

- ให้ผู้รับการคุ้มครอง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติ
- จากการซักถามและตอบคำถามของผู้รับการคุ้มครอง

ครั้งที่ 2 เรื่องการเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ เกม “ระดมสมอง”

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์

1. กระดาษเปล่า 5 แผ่น
2. ปากกา หรือดินสอสำหรับแต่ละกลุ่ม
3. กระดาษคำ ซอด้ก แปรงตบกระดาษคำ นกหวีด นาฬิกา

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครองว่าในการทำงานร่วมกันแสดงความคิดเห็นของตนเองจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นในการทำงาน เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่บุคคลที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นควรมี

2. ผู้วิจัยแจ้งวิธีปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

- 2.1 ให้ผู้รับการคุ้มครองนั่งเป็นวงกลมตามกลุ่มของตนเอง
- 2.2 ให้เลือกเลขานุการของกลุ่มและผู้วิจัยจะแจกกระดาษเปล่าให้ 2 แผ่น
- 2.3 หลังจากนั้นเมื่อได้รับข้อสอบถามให้ช่วยกันระดมสมอง

3. แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน โดยการแบ่งกลุ่มโดยให้จับฉลาก

4. ผู้วิจัยแจกกระดาษเปล่าให้กลุ่มละ 2 แผ่น แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกเลขานุการของกลุ่ม
เท่านั้น

5. ผู้วิจัยบอกให้ผู้รับการคุ้มครองแต่ละกลุ่มพยายามเลือกบุคคลที่เขียนเร็ว ๆ ให้ทำหน้าที่อย่างเดี๋ยวนั้นคือ เขียนทุกสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มบอก การเขียนนั้นพยายามเขียนสั้นที่สุดและเร็วด้วย เขียนให้ตัวผู้เขียนเองอ่านออกก็พอ และสมาชิกพยายามพูดค่อย ๆ อย่าพูดดัง เพื่อให้กลุ่มอื่นได้ยิน

6. ผู้วิจัยบอกให้สมาชิกทราบว่า กิจกรรมนี้ทุกคนในกลุ่มต้องคิดและพูดออกมาให้ผู้ทำหน้าที่เลขานุการจด พยายามพูดสั้น ๆ ไม่ให้ได้แย้งกัน ผู้ทำหน้าที่เลขานุการต้องจดทุกอย่างที่สมาชิกบอกให้จด ตัวอย่าง “บ้านมีประโยชน์อย่างไร” “ผ้าขาวม้า” “กระป๋องนม” มีประโยชน์อะไร ให้

ปรึกษากัน 3 ครั้ง ๆ ละ 5 นาที รวมคะแนนกลุ่มไหนคะแนนน้อยจะต้องออกมาทำกิจกรรมนี้จริงตามที่กลุ่มอื่นกำหนด

5. ผู้วิจัยให้สัญญาณนกหวีดเริ่มกิจกรรม หลังจากนั้นรวมคะแนนกลุ่ม ๆ ไหนได้คะแนนน้อย ทำกิจกรรมนี้จริงตามที่อื่นกำหนด

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยถามความรู้สึกของสมาชิกต่อเกมนี้ เช่น

1. เมื่อไม่อนุญาตให้คัดค้านกันในการระดมสมองรู้สึกอย่างไร แต่ทำไมบางคนถึงไม่ยอมพูดหรือพูดน้อยไป หรือพูดมากเกินไป?

2. เพราะอะไรบางกลุ่มถึงรวมคะแนนได้มาก บางกลุ่มรวมคะแนนได้น้อย

3. รู้สึกอย่างไรกับการทำงานของกลุ่ม การปรึกษาหารือ (พอใจ/ไม่พอใจ)

4. กิจกรรมนี้ให้ข้อคิดอะไรแก่เราบ้างและสามารถนำไปอย่างไร

สรุปแนวคิด

ในการทำงานร่วมกันนั้น การแสดงความคิดเห็นของตนเองเป็นความสำคัญอย่างหนึ่งในการทำงาน เพราะเป็นการช่วยเหลือกลุ่มและบุคคลอื่นทำให้กลุ่มได้รับความคิดของบุคคลนั้นและสามารถนำความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานเกิดผลสำเร็จต่องาน

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปกิจกรรมจากการได้เรียนรู้ร่วมกัน และบอกถึงวิธีการแสดงความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม ในการ ไปใช้ในการทำงานร่วมกัน

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของผู้รับการคุ้มครอง
2. จากการตอบคำถามและซักถามของผู้รับการคุ้มครอง
3. จากการสรุปของผู้รับการคุ้มครอง

ครั้งที่ 3 เรื่องการเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองทราบถึงความสำคัญ และวิธีการเสนอความคิดเห็น ด้วยเหตุผลในกรณีที่ความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

กิจกรรมที่ใช้ บทบาทสมมติ แบบบทบาทการแสดงคิดอย่างไร

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ บทบาทการแสดง

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครองถึงเรื่องการเสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลในกรณีที่ความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

2.1 ขออาสาสมัคร 2 คน เป็นผู้สังเกตการณ์

2.2 แจกบทบาทการแสดงให้ผู้รับการคุ้มครองที่เหลือในบทบาทของผู้แสดงความคิดเห็นและบทของสมาชิกคนอื่น

3. ขออาสาสมัคร 2 คน เป็นผู้สังเกตการณ์

4. แจกบทบาทการแสดงให้ผู้รับการคุ้มครองที่เหลือ โดยมีบทบาทการประชุมเรื่อง “เราควรให้อะไรเป็นของที่ระลึกสำหรับครูสมชายที่กำลังจะเกษียณอายุ”

5. เมื่อเริ่มการประชุมให้ผู้สังเกตคอยสังเกตพฤติกรรมของผู้พูดเมื่อถูกเพื่อน พูจา ดูถูก วิจารณ์ ดำหนิ

6. ขณะประชุม ให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงบทบาทที่ได้รับ โดยผู้ที่ได้บทบาทสมาชิกให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของผู้อื่น โดยการพูจา ดูถูก ดำหนิ วิจารณ์

7. หลังจบการประชุม ผู้วิจัยซักถามผู้สังเกตถึงสิ่งที่ได้จากการสังเกตว่า ผู้พูดแสดงพฤติกรรมอย่างไรเมื่อถูกเพื่อน พูจา ดูถูก ดำหนิ วิจารณ์

8. ผู้วิจัยซักถามผู้รับการคุ้มครอง ซึ่งแสดงเป็นผู้เสนอความคิดเห็นว่ารู้สึก อย่างไรต่อการที่เพื่อน ๆ พูจา ดูถูก ดำหนิ วิจารณ์ตน เมื่อพวกเขาไม่เห็นด้วยกับความคิดของตน

9. ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปถึงผลของการไม่เสนอความคิดด้วยเหตุผล ในกรณีที่มีความคิดไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมแสดงความคิดเห็นหลังจากจบกิจกรรม

สรุปแนวคิด

บุคคลย่อมมีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น รูปร่าง หน้าตา ความคิด สติปัญญา ในกรณีของความคิดเป็นปกติธรรมดาในการทำงานร่วมกันย่อมมีความคิดไม่สอดคล้องกัน แต่การใช้เหตุผลและมีเทคนิคในการแสดงความคิดเห็นโดยการยอมรับเหตุผลของผู้อื่นก่อนจะเป็นวิธีการหนึ่งทำให้เกิดความประนีประนอมหรือพยายามแสวงหาความสอดคล้องจากความแตกต่างกันทางความคิดได้ซึ่งจะส่งผลดีไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการนำการเสนอและเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น นำไปใช้ในการทำงานร่วมกัน

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากความร่วมมือและความสนใจในการทำกิจกรรม
2. จากการแสดงบทบาทของผู้รับการคุ้มครอง
3. จากการตอบคำถามและซักถามของผู้รับการคุ้มครอง
4. จากการสรุปของผู้รับการคุ้มครอง

บทบาทของผู้แสดงความคิดเห็น

สมมติสมาชิกเป็นคนหนึ่งในการประชุม เพื่อหาข้อยุติว่า “เราควรจะให้อะไรเป็นของที่ระลึกสำหรับครูสมชายที่กำลังจะเกษียณอายุไป” สมาชิกเป็นคนพูดไม่เก่ง แต่อยากเสนอความคิดเห็น จึงยกมือขอแสดงความคิดเห็นและเสนอว่า “เราควรจะให้ของที่สวยงาม เช่น ผ้าขนหนู หรือเป็นของที่มืออยู่ในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี หรือไม่ควรจะซื้อของราคาแพงมาก เพราะพวกเรา ยังเด็กอยู่”

บทบาทของสมาชิกคนอื่น ๆ

สมมติสมาชิกเป็นคนหนึ่งในการประชุม เพื่อหาข้อยุติว่า “เราควรจะให้อะไรเป็นของที่ระลึกสำหรับครูสมชายที่กำลังจะเกษียณอายุไป” เมื่อเพื่อนเสนอความคิดเห็น ซึ่งไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน ให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงพฤติกรรมไม่เห็นด้วย โดยการพูดจาตู่ถูก ดำหนิ วิจารณ์ เพื่อนคนนั้น เช่น “พูดไม่ได้เรื่องเลย” หรือ “เสนอความคิดอะไรมาก็ไม่รู้ไม่เห็นจะได้ความเลย” หรือ “พูดได้แย่มาก” หรือ “พูดอะไรไม่รู้เรื่องเลย เสนอความคิดเป็นเรื่องเป็นราวหน่อยนะ”

ครั้งที่ 4 เรื่องการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองทราบถึงความสำคัญของการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยเมื่อมีโอกาสนั้นเหมาะสม

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

กิจกรรม เกมอะไรกันจ๊ะ

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครองถึงเรื่องการซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างมีเหตุผล

2. ผู้วิจัยชี้แจงกิจกรรมดังนี้

2.1 แบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2 กลุ่ม 4 คน 1 กลุ่ม โดยจับฉลาก

2.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกมอะไรกันจ๊ะ หลังจากนั้นจะให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันอภิปรายและซักถามถึงเกมที่เล่น

3. แบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2 กลุ่ม 4 คน 1 กลุ่ม โดยจับฉลาก

4. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกมสิ่งนั้นคืออะไร โดยกำหนดให้สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิถามคำถามได้คนละ 5 คำถามเท่านั้น เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ให้ทาย เมื่อผู้รับการคุ้มครองถามผู้วิจัยจะตอบว่าใช่หรือไม่ใช่เท่านั้น

5. ให้กลุ่มที่ 1 เริ่มเล่น สิ่งที่ให้ทายคือ “แอปเปิล” โดยผู้วิจัยเริ่มเกมว่า ให้แต่ละกลุ่มจับฉลากว่ากลุ่มไหนจะเป็นผู้ทายก่อน และผู้วิจัยเริ่มไปโดยบอกว่า “เป็นผลกลม ๆ”

6. ให้ผู้รับการคุ้มครองกลุ่มที่ 1 ซักถามผู้วิจัยทีละคน โดยพยายามถามให้ตรงประเด็นและอย่างมีเหตุผลที่สุด เช่น “เปลือกเป็นสีเขียวใช่หรือไม่”

7. หลังจากผู้รับการคุ้มครองกลุ่มที่ 1 ซักถามผู้วิจัยครบทุกคนแล้ว ให้ประชุมปรึกษารวบรวมข้อมูลที่ได้จากการถาม ก่อนที่จะลงความเห็นว่สิ่งนั้นคืออะไร

8. ให้กลุ่มที่ 2 เล่นเกมสิ่งนั้นคืออะไรต่อจากกลุ่มที่ 1 โดยวิธีดำเนินการเหมือนเดิม สิ่งที่ให้ทายคือ “กระทะ” โดยผู้วิจัยเริ่มเล่นเกมว่า “เป็นเครื่องใช้ในครัว”

9. หลังจากกลุ่มที่ 2 บอกคำตอบแล้ว ผู้วิจัยซักถามผู้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับการใช้คำถามว่า ผู้รับการคุ้มครองควรจะซักถามอย่างไร จึงสามารถหาคำตอบได้

10. หลังจากนั้นให้ผู้รับการคุ้มครอง ซักถามผู้วิจัยจนครบทุกคนแล้ว ให้ประชุมรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการถามก่อนที่จะลงความเห็นว่สิ่งนั้นคืออะไรบ้าง

11. ให้กลุ่มที่ 3 เล่นเกมสิ่งนั้นคืออะไรต่อจากกลุ่มที่ 2 โดยวิธีดำเนินการเหมือนเดิม สิ่งให้ทายคือ “เว่นตา” โดยผู้วิจัยเริ่มเล่นเกมว่า “เป็นเครื่องใช้ที่ทำให้มองเห็น”

12. หลังจากกลุ่มที่ 3 บอกคำตอบแล้ว ผู้วิจัยซักถามผู้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับการใช้คำถามว่า ผู้รับการคุ้มครองควรจะซักถามอย่างไร จึงสามารถหาคำตอบได้

13. หลังจากนั้นให้กลุ่มที่ 3 ซักถามจนครบแล้ว ประชุมรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการถามก่อนลงความเห็นว่สิ่งนั้นคืออะไร

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความคิดเห็นที่ได้จากกิจกรรมที่ทำในเกมอะไรกันจะ

สรุปแนวคิด

ในการทำงานร่วมกันคุณค่าของการสื่อสารสองทางนั้นเป็นประโยชน์มากกว่าการสื่อสารทางเดียวเพราะจะทำให้ความบกพร่องที่เกิดจากการรับฟังน้อยลงเพราะได้ซักถามข้อสงสัย และมีการอธิบายเข้าใจจนกว่าจะเข้าใจ จึงทำให้การสื่อสารสองทางนั้นดีกว่าในการทำงานร่วมกัน ถ้าทุกคนได้มีโอกาสซักถามข้อสงสัยในเรื่องการทำงานย่อมทำให้การทำงานถูกต้องมากขึ้น ในทางตรงข้ามบางครั้งก็มักจะมีการสั่งให้ทำงานเท่านั้น ไม่มีการซักถามอะไรเลย งานย่อมผิดพลาดและเป็นผลเสียต่อการทำงานกลุ่มด้วย

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยสรุปให้ผู้รับการคุ้มครองเห็นถึงความสำคัญของการซักถามหรือสงสัยอย่างมีเหตุผลว่าจะช่วยให้สามารถเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้องชัดเจน ทำให้บุคคลและกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหาหรือบรรลุจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. จากการซักถามของผู้รับการคุ้มครอง
3. จากการถามคำถามของผู้รับการคุ้มครอง
4. จากการสรุปการทำกิจกรรมของผู้รับการคุ้มครอง

ครั้งที่ 5 เรื่องการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย เพื่อฝึกให้ผู้รับการคุ้มครองรู้ถึงความสำคัญของการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ บทบาทสมมติแบบบทบาทการแสดงเรื่องการพูด

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ บัตรสถานการณ์ บทบาทการแสดง แนวทางการสังเกต

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครอง ถึงเรื่องการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น
2. หลังจากผู้รับการคุ้มครองอ่านเอกสารแล้ว ให้ผู้รับการคุ้มครองจับคู่กัน ผลัดกันเป็นผู้พูด ผู้ฟัง โดยใช้เวลาในการพูดประมาณคนละ 2 นาที
3. ขณะเป็นผู้ฟัง เมื่อคู่สนทนาของตนเสนอความคิดเห็นแล้ว ให้พูดสนับสนุนความคิดเห็นของเพื่อนโดยการยกย่อง ชมเชย และให้กำลังใจ

ข. ขั้นวิเคราะห์

ให้ผู้รับการคุ้มครองแต่ละคนเสนอแนะคู่ของตนหลังจากจบการสนทนา

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น ของผู้รับการคุ้มครองแต่ละคนพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป

2. ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม

ง. ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือและความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากบทบาทการแสดงของผู้รับการคุ้มครอง
3. สังเกตจากการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่นของผู้รับการคุ้มครอง
4. สังเกตจากการซักถามและการสรุป
5. สังเกตจากการเป็นผู้พูดและผู้ฟัง

บัตรสถานการณ์

ครูสมศรีเป็นครูอาชีพเก่าของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพแห่งหนึ่ง และสอนการช่างประดิษฐ์ มาหลายปีแล้ว มีความจำเป็นต้องย้ายไปรับราชการที่สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพอื่นในเดือนหน้า หัวหน้าเรือนนอนของทุกเรือนนอนมีความเห็นว่า ควรจะหาของที่ระลึกมอบให้ครูสมศรี เนื่องในโอกาสนี้ สมมติผู้รับการคุ้มครองเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกรรมการผู้แทนเรือนนอนเข้าร่วมประชุม เพื่อตกลงในเรื่องของที่ระลึก จึงขอให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันประชุมพิจารณาดตกลงกันในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ของที่ระลึกควรจะเป็นอะไร
2. ราคาของที่ระลึกประมาณเท่าไร
3. ของที่ระลึกควรมีลักษณะที่แสดงออกอย่างไร
4. จะให้ของที่ระลึกเมื่อตอนงานเลี้ยงอำลา หรือวันสุดท้ายในการอยู่ปฏิบัติงาน

บทบาทการแสดง

- คำชี้แจง**
1. ขอให้ผู้รับการคุ้มครองในกลุ่มร่วมกันแสดงการประชุมในหัวข้อเรื่อง “เราควรจะเป็นอะไรเป็นของที่ระลึกแก่ครูสมศรี” ให้เวลาในการแสดงประมาณ 5 นาที
 2. ขอให้ตกลงในกลุ่มว่า ใครจะเป็นประธานกลุ่ม และขอให้สมาชิกทุกคนพยายามพูดสนับสนุนความคิดเห็นของเพื่อน โดยการยกย่อง ชมเชย และให้กำลังใจ เพื่อทำให้ผู้สังเกตเห็นว่าการประชุมจะได้ผลดี ถ้าสมาชิกกลุ่มต่างก็ให้การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของซึ่งกันและกัน
 3. วิธีการแสดงออกถึงการพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถพูดได้หลายวิธี เช่น

- การยกย่องความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น เป็นความที่ดีมาก ความคิดของเธอเยี่ยมมาก ความคิดของเธอสมเหตุสมผลกับเศรษฐกิจในยุคนี้จริง ๆ เป็นต้น
- การชมเชยความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ความคิดของเธอไม่เลวเลย เราคงต้องเอาไปเป็นแบบอย่างบ้างแล้วละ เป็นความคิดเห็นที่ดีมาก น่าสนใจจริง ๆ ความคิดของเธอถูกต้องแล้ว
- การให้กำลังใจ เช่น “ใช่” “เห็นด้วย” “ถูกต้อง” “ฉันเห็นด้วยอย่างยิ่งเลย”

นอกจากนี้ อาจมีวิธีอื่น ๆ อีก ขอให้ผู้รับการคุ้มครองใช้เวลาประมาณ 5 นาที ปรึกษากันในกลุ่มว่าใครจะแสดงอย่างไร เพื่อชี้ให้ผู้สังเกตเห็นว่าการพูดสนับสนุนโดยการยกย่องชมเชยและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้การประชุมได้ผลดีเป็นไปอย่างราบรื่น

แบบสังเกต

คำชี้แจง

ให้ผู้สังเกตการณ์ สังเกตพฤติกรรมของสมาชิกในการประชุมกลุ่มและจดบันทึกข้อมูลตามประเด็นต่อไปนี้

1. ใครพูดยกย่องความคิดเห็นของใคร เขาพูดอย่างไร

.....

.....

.....

2. ใครพูดชมเชยความคิดของใคร เขาพูดอย่างไร

.....

.....

.....

3. ใครพูดให้กำลังใจ เขาพูดอย่างไร

.....

.....

.....

4. ใครได้รับการพูดยกย่อง/ชมเชย/ให้กำลังใจ เขามีท่าทางอย่างไรเมื่อได้รับ

.....

.....

.....

5. บรรยากาศในการประชุมเป็นอย่างไร เมื่อมีการพูดยกย่อง/ชมเชย/ให้กำลังใจ

.....

ครั้งที่ 6 เรื่องการให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองรู้ถึงความสำคัญของการให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดของผู้อื่น

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ บทบาทสมมติเรื่องภาษาท่าทาง

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครอง เรื่องของการให้ความสนใจผู้พูดและการแสดงกิริยาที่แสดงออกถึงการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2. ผู้วิจัยชี้แจงปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

2.1 ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 3 คน ออกไปเล่าเรื่องอะไรก็ได้ที่ตนถนัด

2.2 ให้นักเรียนที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ฟัง โดยแสดงบทบาทขณะฟัง

2.3 หลังจากนั้นจะมีการซักถาม อาสาสมัครคนที่ 1 คนที่ 2 และคนที่ 3

3. ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 3 คน และนำออกไปนอกห้อง ชี้แจงให้อาสาสมัครทั้ง 2 คน ฟังว่าขอให้เล่าเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ที่ตนถนัดจะพูด เช่น การเป็นอยู่ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ ความประทับใจที่ตนเองได้พบ เหตุการณ์ตื่นเต้นที่พบเห็น ความเห็นต่อปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย เป็นต้น มีความยาวประมาณ 3 นาที เมื่อเตรียมตัวพร้อมแล้วจะให้กลับเข้าไปในกลุ่มเพื่อไปเล่าให้เพื่อนที่รออยู่ในห้องฟัง โดยเข้าไปทีละคน

4. ให้นักเรียนที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ฟัง โดยแสดงบทบาทขณะฟังดังนี้

4.1 เมื่ออาสาสมัครคนแรกเข้ามา ให้ทุกคนแสดงที่ทำการรับฟัง โดยให้ความสนใจและสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.1.1 ตามองที่ผู้พูด ไม่กระซิบกับผู้ที่อยู่ใกล้เคียง

4.1.2 พยักหน้ารับการพูดที่อาสาสมัครพูด

4.2 เมื่ออาสาสมัครคนที่ 2 เข้ามาให้ทุกคนคุยกันไม่สนใจฟัง โดยแสดงกริยาดังต่อไปนี้

ต่อไปนี้

4.2.1 คุยกันเองระหว่างผู้รับการคุ้มครอง ไม่สนใจในสิ่งที่อาสาสมัครคนที่ 2

พูด

4.3 เมื่ออาสาสมัครคนที่ 3 เข้ามาให้ทุกคนหัวเราะ แสดงกริยาไม่สนใจเดินไปมา

5. ขอให้ผู้รับการคุ้มครองทุกคนแสดงบทบาทอย่างแนบเนียน และคอยสังเกต คู่มือหน้าทำทางขณะพูดของอาสาสมัครทั้ง 2 คน

6. เมื่ออาสาสมัครคนที่ 1 พูดเสร็จแล้ว ให้เขานั่งอยู่ด้วยแต่ไม่บอกถึงเรื่องการแสดงให้ทราบ

7. หลังจากอาสาสมัครคนที่ 2 พูดเสร็จแล้ว ผู้วิจัยซักถามอาสาสมัครคนที่ 3 พูด แล้วจากนั้น ผู้วิจัยซักถามอาสาสมัครคนที่ 1 คนที่ 2 และคนที่ 3 ถึงความรู้สึกขณะเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง

8. ผู้วิจัยซักถามผู้รับการคุ้มครองที่เป็นผู้ฟังเกี่ยวกับสำเนาทำทางของ อาสาสมัครคนที่ 1 และ 2 และคนที่ 3

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครอง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ภาษาท่าทาง

สรุปแนวคิด

ในการฟังนั้นการแสดงภาษาท่าทางในการฟังนั้นเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้พูดสามารถที่จะรู้ได้ว่าขณะที่ตนเองพูดอยู่นั้น ได้รับการสนใจจากผู้ฟังและสนับสนุนจากผู้ฟังหรือไม่ ซึ่งในการฟังนั้นจะเป็นวิธีการหนึ่งในการทำงานร่วมกันที่ดี

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการให้ความสนใจและการสนับสนุนผู้พูดว่าผู้ฟังเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก ที่จะช่วยหรือทอนกำลังของผู้พูด และสามารถบอกถึงการให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นว่าเป็นวิธีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันได้ดี

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากความร่วมมือและความสนใจในการทำกิจกรรม
2. จากการแสดงบทบาทสมมติของผู้รับการคุ้มครอง
3. จากการตอบคำถามและซักถามของผู้รับการคุ้มครอง
4. จากการสรุปของผู้รับการคุ้มครอง

ครั้งที่ 7 เรื่องการให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อฝึกให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความสนใจและสนับสนุนผู้พูดโดยใช้ท่าทาง

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ อภิปรายกลุ่มเรื่องที่คุณชอบ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครอง เรื่องของการให้ความสนใจผู้พูดและสนับสนุนความคิดของผู้พูด และแสดงกิริยาที่แสดงออกถึงการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
2. ผู้วิจัยแนะวิธีปฏิบัติกิจกรรมดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยแบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน ให้ผู้รับการคุ้มครองผลัดกันเป็นผู้พูดและฟัง
 - 2.2 หลังจากนั้นให้ประเมินท่าทางให้ความสนใจและสนับสนุนผู้พูด
3. แบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน
4. ให้ผู้รับการคุ้มครองภายในกลุ่มผลัดกันเป็นผู้พูดและผู้ฟัง
5. ขณะเป็นผู้พูดให้ผู้รับการคุ้มครองเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพยนตร์ที่ตนเองชอบมากที่สุดให้เพื่อนฟัง ใช้เวลาประมาณคนละ 1-2 นาที
6. ขณะเป็นผู้ฟังให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงท่าทางให้ความสนใจและสนับสนุนผู้พูด โดยการมองที่ผู้พูด ไม่กระซิบกับเพื่อนที่อยู่ใกล้เคียง พักหน้ารับการพูดที่อาสาสมัครพูด
7. หลังจากผู้รับการคุ้มครองทุกคนเป็นผู้ฟังแล้ว ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปและประเมินการแสดงท่าทางให้ความสนใจและสนับสนุนผู้พูด พร้อมข้อเสนอแนะ

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมภาษาท่าทาง

สรุปแนวคิด

ในการฟังนั้นการแสดงภาษาท่าทางให้ความสนใจผู้พูดสนับสนุนผู้พูดโดยขณะพูดไม่ไปกระซิบกับเพื่อนที่อยู่ใกล้เคียงจะทำให้ผู้พูดนั้นเกิดความสบายใจ มีกำลังใจในการจะเสนอหรือพูด นอกจากนั้นการสื่อสารด้วยภาษาท่าทางก็สื่อให้ผู้พูดถึงความสนใจและการรับฟังของผู้ฟัง ซึ่งเป็นในสิ่งที่ประโยชน์ต่อกลุ่มและการทำงาน ทั้งการตั้งใจฟัง ไม่พูดในขณะที่ผู้พูดกำลังพูดนั้น ทำให้บรรยากาศเป็นด้วยความเปิดเผย จะส่งผลต่อการทำงานร่วมกัน

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองสรุปถึงความสำคัญของการให้ความสนใจและการสนับสนุนการพูดว่า ผู้ฟังเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมากที่จะช่วยหรือทอนกำลังใจของผู้พูดและสามารถบอกถึงการให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นว่าเป็นวิธีการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ได้ดี

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากความร่วมมือและความสนใจในการทำกิจกรรม
2. จากการแสดงบทบาทของผู้รับการคุ้มครอง
3. จากการตอบคำถามและซักถามของผู้รับการคุ้มครอง
4. จากการสรุปของผู้รับการคุ้มครอง

ครั้งที่ 8 เรื่องการกล่าวคำชมเชยสมาชิก

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครอง ได้ฝึกการกล่าวคำชมเชย เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จหรือกระทำเหมาะสม

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรม พุดหวาน ขานเพราะ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

- อุปกรณ์**
1. ดินสอ
 2. กระดาษจดบันทึกตามแบบฟอร์ม

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครอง เกี่ยวกับการชมเชยเพื่อน
2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้
 - 2.1 ให้มีผู้สังเกตการณ์ 1 คน
 - 2.2 หลังจากนั้นก็แบ่งผู้รับการคุ้มครอง เป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คน
3. ให้มีผู้สังเกตการณ์ 1 คน
4. ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองนับ 1 และ 2 เมื่อนับจนครบจะได้เป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน จัดเก้าอี้ เป็น 2 แถว ๆ ละ 7 ตัว โดยเก้าอี้ในระหว่างแถวที่ 1 กับแถวที่ 2 จะห่างกันเล็กน้อย เพื่อให้ทุกคนรู้เรื่อง แต่เก้าอี้ในแถวเดียวกันให้ห่างกันประมาณ 1 ก้าว เพื่อให้เสียงไม่รบกวนกันเวลาพูด
5. ผู้วิจัยแจกกระดาษและดินสอให้ผู้รับการคุ้มครองจดบันทึกไว้
6. ให้ผู้รับการคุ้มครองนั่งเก้าอี้ใช้เวลา 3 นาที เพื่อพิจารณาเครื่องแต่งกาย รูปร่าง หน้าตาของกลุ่มตนเองว่ามีส่วนใดที่เราชอบ
7. ให้ผู้รับการคุ้มครองกล่าวคำชมเชย กับคู่ของตนเอง พร้อมทั้งกล่าวคำชมเชย เมื่อคู่ของตนเองกล่าวคำชมเชยมา
8. ให้ผู้รับการคุ้มครองกล่าวคำชมเชยเพื่อนในงานหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เพื่อนทำสำเร็จหรือกระทำเหมาะสม
9. เมื่อหมดเวลา 3 นาทีแล้ว ให้ผู้รับการคุ้มครองแถวที่ 1 เขิบไปนั่งเก้าอี้ทางขวามือของตนเอง และคนสุดท้ายของแถวที่ 1 จะมานั่งเก้าอี้ตัวแรกแทน
10. ผู้วิจัยใช้เวลา 3 นาที เพื่อพิจารณาคู่ของตนเอง และกล่าวคำชมเชย เมื่อเสร็จแล้วให้

ผู้รับการคุ้มครอง เขียนไปนั้งเก้าอี้ทางขวามือของตนเองไปจนผู้รับการคุ้มครองกลับมานั่งเก้าอี้ตัวเดิมในครั้งแรก

11. ให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันอภิปรายว่าสมาชิกในกลุ่มของตนมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อได้รับการชมเชย

12. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย

13. ให้ผู้สังเกตการณ์รายงานถึงบรรยากาศ ลักษณะอาการของผู้ที่ได้รับการชมเชยทั้งผู้ให้และผู้รับ

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมที่ทำ

สรุปแนวคิด

การกล่าวคำชมเชยเพื่อน เป็นการให้กำลังใจอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าการเสริมแรงทำให้เพื่อนเกิดความภาคภูมิใจและส่งผลถึงการทำงานที่มีปริมาณและประสิทธิภาพที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ทำและสามารถนำวิธีการกล่าวคำชมเชยสมาชิก ไปใช้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันให้ดีขึ้น

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. จากการร่วมอภิปรายการทำกิจกรรม
3. จากข้อเสนอแนะและติชมซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

แบบฟอร์มการจดบันทึก

ผู้รับการคุ้มครองกล่าวคำชมเชย

.....
.....
.....

ผู้รับการคุ้มครองที่ได้รับคำชมเชย

.....
.....

คำตอบผู้ถูกชมเชย

.....
.....
.....

คำตอบของผู้รับการคุ้มครอง

.....
.....

ครั้งที่ 9 เรื่องการพูดให้กำลังใจสมาชิก

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองพูดให้กำลังใจสมาชิก

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ โอกาสยังมี

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

- อุปกรณ์ 1. ดอกเข็ม กล้วย
2. ลวด
3. อุปกรณ์การร้อยกล้วยดอกเข็ม

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครองสนทนาถึงเรื่องการพูดให้กำลังใจเพื่อน
2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้
 - 2.1 แบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน 1 กลุ่ม

โดยการจับฉลาก

- 2.2 หลังจากนั้น ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองทำกิจกรรมโอกาสยังมี

- 2.3 หลังจากนั้นจะให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันอภิปรายจากเกมที่เล่น

3. แบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน 1 กลุ่มโดยการจับฉลาก และให้คิดชื่อกลุ่ม สัญลักษณ์กลุ่ม เช่น เป๊ปซี่ มรินค้า

4. ให้แต่ละกลุ่มจัดแถวเรียงลำดับวันเกิดตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ กลุ่มไหนเสร็จก่อนให้ปรบมือแสดงสัญลักษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยให้กลุ่มที่จัดเสร็จกลุ่มแรกส่งตัวแทนพูดใช้วิธีการอย่างไร กลุ่มที่ทำได้หลังสุดให้ออกมาแสดงกิจกรรมรื่นเรึง แสดงอะไรก็ได้ คิดขึ้นมาเองว่าจะแสดงอะไร สำหรับเพื่อนที่ไม่กล้าแสดงออก ผู้รับการคุ้มครองช่วยกันพูดให้เขาแสดงออกให้ได้

5. ให้แต่ละกลุ่มจัดแถวใหม่เรียงลำดับวัน เดือน ปี เกิด และอายุรวม กลุ่มไหนเสร็จก่อนให้ปรบมือและแสดงสัญลักษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยให้กลุ่มที่จัดเสร็จเป็นกลุ่มแรกส่งตัวแทนพูดใช้วิธีการอย่างไร ส่วนกลุ่มที่ทำได้หลังสุด ต้องออกมาแสดงกิจกรรมรื่นเรึง โดยคิดกันเองว่าจะแสดงอะไร และทุกคนในกลุ่มต้องแสดง คนที่ไม่กล้าแสดงออกผู้รับการคุ้มครองช่วยกันพูดให้เขาแสดงออกให้ได้

6. แบ่งผู้รับการคุ้มครองใหม่ออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน 1 กลุ่ม

ให้ผู้รับการคุ้มครองร้อยมาลัยดอกเข็มให้มีสีสันสวยงาม กลุ่มที่ร้อยเสร็จก่อนและสวยงามเป็นกลุ่มแรกพูดปลอบใจเพื่อนที่ทำไม่ทันตามเวลาที่กำหนดหรือไม่สวยงาม

7. ผู้วิจัยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์จากการเข้าร่วมเล่นเกม พร้อมทั้งวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้รับการคุ้มครองแต่ละคน

8. ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันอภิปรายผลที่ได้จากการเล่นเกมเกี่ยวกับการพูดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนเสียใจประสบความล้มเหลว และไม่กล้าแสดงออกแล้วสรุปเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกัน

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมที่ทำ

สรุปแนวคิด

บุคคลย่อมมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ศักยภาพ และวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้งาน จึงทำให้บางคนกล้าแสดงออก และประสบความสำเร็จ แต่บางคนอาจจะมีบุคลิกภาพที่เก็บตัว ไม่กล้าแสดงออกและอาจจะมีวิธีการทำงานที่ยังไม่ถูกต้อง จึงทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ แต่ในการทำงานร่วมกัน การพูดจาเพื่อให้กำลังใจเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการประคับประคองให้สมาชิกได้ออกทนต่อผู้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เพราะการให้กำลังใจระหว่างกันเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการทำงาน ผู้พูดควรมีความสามารถในการสื่อความรู้สึก เพื่อให้กำลังใจออกมา

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองสรุปการทำกิจกรรมและสามารถนำการพูดให้กำลังใจสมาชิกไปใช้ในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันให้ดีขึ้น

ง. ประเมินผล

1. จากการร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน
2. จากการร่วมมือในการอภิปรายของผู้รับการคุ้มครอง

ครั้งที่ 10 เรื่องการเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองรู้จักการเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก

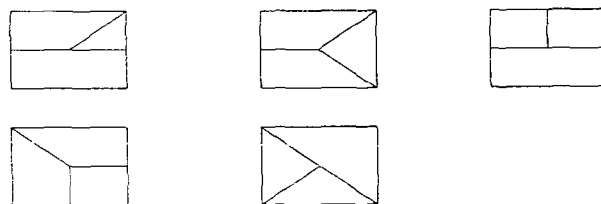
ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรม เกม การต่อชิ้นส่วน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ 1. รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 5 รูป เท่ากันทุกรูป แบ่งตามลักษณะและขนาด ดังนี้

2. กฎเกณฑ์คำสั่งหรือกติกา 1 ชุด สำหรับสมาชิก 5 คน และ 1 ชุด สำหรับ

ผู้สังเกตการณ์

3. ของจดหมายขนาดกลางมีจำนวนเท่ากับสมาชิก และของจดหมายขนาดใหญ่มีจำนวนเท่ากับกลุ่มของสมาชิก

4. กระดาษดำ ชอล์ก แปรงลบกระดาน

5. ชิ้นส่วนทั้งหมดของรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 5 รูปนี้จะคละกัน และบรรจุอยู่ในซองเล็กเพื่อแจกคนละซอง

6. โต๊ะที่สามารถนั่งได้ 5 คน

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครอง เรื่องของการแสดงความมีน้ำใจกับผู้อื่น ให้แก่การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาเพื่อน

2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

2.1 แบ่งผู้รับการคุ้มครอง ออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน

2.2 หลังจากผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองเริ่มกิจกรรมต่อชิ้นส่วน

2.3 หลังจากการทำกิจกรรมผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

3. แบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยผู้สังเกตการณ์จะมีกลุ่มละ 2 คน

4. ผู้วิจัยชี้แจงกติกาในขณะที่ทำกิจกรรมสามารถให้คำแนะนำเพื่อน และเมื่อเสร็จแล้วให้ดูเพื่อนในกลุ่มว่าทำกิจกรรมเสร็จหรือยัง ถ้ายังไม่เสร็จสามารถช่วยเหลือเพื่อนได้
5. ให้ขอชิ้นส่วนจากบุคคลอื่นด้วยวาจาหรือท่าทาง
6. ให้ชิ้นส่วนคนอื่นได้ แต่ห้ามไว้ตรงกลาง โดยไม่ทราบว่าเป็นใคร
7. สามารถช่วยกันจัดรูปได้
8. เมื่อทุกคนทำเสร็จให้บอกผู้วิจัยให้ตรวจก่อน
9. ผู้สังเกตการณ์ต้องคอยจดบันทึกว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เช่น ใครได้ชิ้นส่วนก่อนใครเสร็จก่อน ใครมีพฤติกรรมผิดปกติของกิจกรรม ใครช่วยเหลือเพื่อนบ้าง โดยการแก้ปัญหาให้เพื่อนบ้าง เป็นต้น

10. หลังจากนั้นผู้สังเกตการณ์รายงาน

11. ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันอภิปรายกิจกรรม

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรมที่ทำ

สรุปแนวคิด

การมีน้ำใจเป็นการให้อย่างหนึ่งที่มีคุณค่าต่อการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะการเข้าช่วยเหลือแก้ปัญหาให้เพื่อนที่ประสบปัญหาในการทำงาน เป็นการให้อย่างหนึ่งที่จะจรใจ และมีความเอื้ออาทรระหว่างกันในกลุ่ม ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน นอกจากนี้การช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับบุคคลอื่นยังเกิดประโยชน์ต่อผู้ช่วยในด้านจิตใจ และสติปัญญา เมื่อเกิดมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นทำให้มีประสบการณ์ในการทำงาน

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองสรุปกิจกรรมที่ทำและสามารถบอกถึงการนำวิธีการเสนอตัวเข้าร่วมช่วยเหลือปัญหาให้สมาชิก เพื่อนำเป็นวิธีการในการทำงานร่วมกันให้ดีขึ้น

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากการร่วมทำกิจกรรมของผู้รับการคุ้มครอง
2. จากการร่วมมือในการอภิปรายของผู้รับการคุ้มครอง

ครั้งที่ 11 เรื่องการยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองทราบถึงความสำคัญของการยอมรับข้อตกลงตามมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

2. เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการยอมรับข้อตกลงตามมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม เรื่องมติกกลุ่ม

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ บทความเรื่อง มติของกลุ่ม

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครองถึงความสำคัญในการยอมรับข้อตกลงตามมติส่วนใหญ่
2. ผู้วิจัยชี้แจงปฏิบัติกิจกรรมดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับมติกกลุ่มให้ผู้รับการคุ้มครองอ่าน
 - 2.2 หลังจากเริ่มการสนทนา ชักถามจากเรื่องที่อ่านโดยใช้ การอภิปรายร่วมกัน
 - 2.3 หลังจบกิจกรรมให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความคิดเห็น
3. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครองเรื่อง การยอมรับข้อตกลงตามมติส่วนใหญ่
4. ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับมติของกลุ่มให้ผู้รับการคุ้มครองอ่าน
5. วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสนทนาชักถามจากเรื่องที่อ่าน โดยใช้การอภิปรายร่วมกัน

6. ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการอ่าน

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมที่ทำ

สรุปแนวคิด

ในการทำงานร่วมกันนั้น การยอมรับข้อตกลงตามมติส่วนใหญ่เมื่อมีการสรุปมติโดยไม่ได้แย้ง เป็นวิธิต่างประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง เพราะเมื่อมติส่วนใหญ่เห็นว่าแนวทางการแก้ปัญหา และวิธีการทำงานของกลุ่มควรเป็นอย่างที่มติกกลุ่มตกลง สมาชิกก็ควรที่จะเห็นด้วยไม่ได้แย้ง

ทำให้งานประสบความสำเร็จได้อย่างดี

ก. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองสรุปกิจกรรมที่ทำและสามารถบอกถึงวิธีการนำการยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่มไปใช้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. จากการอ่านและสรุป
3. จากการซักถาม
4. จากการแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม

มติของกลุ่ม

ในการทำงานร่วมกันย่อมมีการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ มากมาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มจะต้องช่วยกันหาข้อสรุปหรือข้อยุติของการทำงานที่มีความกระชับรัดกุม เข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับและถูกต้อง นำไปปฏิบัติได้ ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดท้ายของการทำงานร่วมกัน หากกลุ่มไม่สามารถหาข้อสรุปหรือได้ข้อสรุปที่ไม่ใช่มาจากเสียงส่วนใหญ่หรือจากสมาชิกในกลุ่มทุกคน อันเนื่องมาจากสมาชิกต่างยึดถือความคิดเห็นของตนเป็นหลัก และประธานสรุปผลการคิดการทำงานร่วมกัน และยึดความคิดเห็นของตนเป็นหลัก นับว่ากลุ่มนั้นยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จสมบูรณ์ ดังตัวอย่างที่ผู้รับการคุ้มครองได้อ่านต่อไป

เรื่อง ของที่ระลึกสำหรับครูสมศรี

ครูสมศรีเป็นครูฝึกอาชีพเก่าของสถานคุ้มครองแห่งหนึ่ง และสอนฝึกอาชีพการช่างประดิษฐ์มาหลายปีแล้ว ครูสมศรีมีความจำเป็นต้องย้ายไปรับราชการที่สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพอื่น เดือนหน้า กรรมการผู้นำเรือนนอนมีความเห็นว่า ผู้รับการคุ้มครองทุกเรือนนอน ควรจะหาของที่ระลึกมอบให้ครูสมศรี เนื่องในโอกาสนี้ ดังนั้นหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว ได้มีการประชุม เพื่อหาข้อสรุปว่าแต่ละเรือนนอนจะซื้ออะไร ควรจะซื้ออะไรให้ครูสมศรี ในการประชุมครั้งนี้มีสมาชิกเข้าร่วม จำนวน 4 คน โดยมี แนน เป็นประธานการประชุม

แนน ต้องการให้เลิกประชุมเร็ว ๆ ตนจะได้มีเวลาไปวิ่งเล่นกับเพื่อน ๆ จึงไม่ได้กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง คนใดนั่งเงียบไม่พูดก็ไม่สนใจ ส่วนจิม มีความเห็น

ว่าของที่ระลึกที่จะมอบให้ครูสมศรี ควรเป็นพวงมาลัยดอกเข็ม สัญลักษณ์ของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ เพราะหาวัสดุง่าย ซึ่งมีอยู่แล้วในบ้านเกร็ดตระการได้ จึงเสนอให้มอบพวงมาลัยดอกเข็มให้ครูสมศรี และยืนยันgranความคิดของตนว่าดีและเหมาะสมโดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่เสนอมา พยายามหาเหตุผลต่าง ๆ ที่จะชี้ให้กลุ่มเห็นว่า ความคิดของผู้อื่นไม่ดี เมื่อสรุปผล โดยประธานสรุปว่า ควรจะซื้อพัดหอม 1 อัน จิมได้แสดงความไม่พอใจ โดยพูดกับสมาชิกคนอื่น ๆ ว่า “เราน่าจะซื้ออย่างอื่นมากกว่า” ส่วน โรส มีความเห็นว่า ของที่มอบให้ครูสมศรีควรเป็นของที่เก็บได้นาน มีประโยชน์ใช้สอย เพื่อครูสมศรีจะได้ระลึกถึงผู้ให้เวลาใช้ โรส จึงเสนอให้ซื้อผ้าขนหนูให้ครูสมศรี โดยพยายามเสนอเหตุผลต่าง ๆ ให้ที่ประชุมเห็นด้วยกับความคิดของตน และเมื่อเพื่อน ๆ แย้งว่า ผ้าขนหนูมีราคาแพงและไม่ทราบว่าครูสมศรีชอบใช้ผ้าถูหรือผ้าขนหนู ถ้าผ้าขนหนู อาจจะไม่ถูกใจครูสมศรีก็ได้ โรสไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ยืนยันว่า ควรจะซื้อผ้าขนหนูให้ ส่วนแมว ทราบว่า ครูสมศรีชอบรูปภาพวิวทะเล เพราะครูสมศรีเป็นครูฝึกอาชีพของคน โรสจึงเสนอว่าควรมอบรูปภาพวิวทะเลที่เปื้อนแดด แล้วใส่กรอบให้แก่ครูสมศรี มากกว่าอย่างอื่น เพราะเป็นสิ่งที่ครูสมศรีชอบมาก และการใส่กรอบนั้นจะเสนอฝ่ายสังคมสงเคราะห์ เพื่อนุเคราะห์ทำกรอบจากชมรมกรอบรูปวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่เคียดร่อนเงินผู้รับการคุ้มครอง หลังจากที่แมวเสนอความคิดเห็นแล้ว ประธานเห็นว่าไม่มีสมาชิกคนใดยกมือขอเสนอความคิดเห็น จึงรวบรัดการประชุม โดยให้ลงมติว่าควรซื้ออะไร สำหรับข้อเสนอของ จิม และ โรส ไม่มีใครยกมือให้ ส่วนของแมวมีน้อยกับสมรยกมือให้ เพราะทั้ง 2 คนนั่งฟังอย่างตั้งใจ เพื่อคิดว่าข้อเสนอของใครมีเหตุผลสมควรกว่ากัน และทั้ง 2 คนเห็นว่า แมวมีข้อเสนอที่ดีและสมเหตุผล จึงยกมือให้ ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ นั่งฟังเฉย ๆ บางคนทำท่าอยากจะพูด แต่ประธานก็ไม่สนใจ เมื่อประธานขอให้ยกมือลงคะแนนเสียง สมาชิกที่เหลือไม่ยกมือออกเสียงให้ผู้ใดและไม่แสดงกริยาใด ๆ ที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ประธานจึงตัดสินใจว่า เราจะมอบรูปภาพวิวทะเลที่เปื้อนแดด แล้วขอให้ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ ทำเรื่องถึงผู้อำนวยการ เพื่อให้ชมรมกรอบรูปวิทยาศาสตร์ใส่กรอบให้เป็นของที่ระลึกสำหรับครูสมศรี ทำให้โรสแสดงความไม่เห็นด้วยกับมติ โดยพูดกับเพื่อน ๆ ที่นั่งใกล้ ๆ ว่า “เราน่าจะได้ซื้อสรุปที่เหมาะสมกว่านี้”

ครั้งที่ 12 เรื่องการยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองทราบถึงความสำคัญของการยอมรับข้อตกลงตามมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม เรื่องบ้านของเทวดาน้อย

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ เอกสารเรื่องบ้านเทวดาน้อย

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครองเรื่องการยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่
2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีปฏิบัติกิจกรรมดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสาร เรื่อง บ้านของเทวดาน้อย
 - 2.2 หลังจากนั้นให้ผู้รับการคุ้มครองร่วมกันอภิปรายกลุ่ม โดยผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะในการอภิปรายกลุ่มเรื่องบ้านของเทวดาน้อย
 - 2.3 หลังจากนั้นสรุปกิจกรรมที่ทำ
3. ผู้วิจัยแบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยการจับฉลาก และมีผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน
4. ผู้วิจัยแจกเอกสาร เรื่อง “บ้านเทวดาน้อย” ให้ผู้รับการคุ้มครองแต่ละกลุ่มศึกษา
5. หลังจากนั้นให้อภิปรายเรื่อง “บ้านเทวดาน้อย”
6. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานการอภิปรายกลุ่มของแต่ละกลุ่ม

ข. ขั้นวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครอง นั่งเป็นวงกลม และแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมที่ทำ

สรุปแนวคิด

ในการทำงานร่วมกัน การยอมรับข้อตกลงตามเสียงส่วนใหญ่ เมื่อมีการสรุปมติ เป็นวิถีทางประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง เพราะเมื่อเสียงส่วนใหญ่เห็นว่าแนวทางการแก้ปัญหาและวิธีการทำงานของกลุ่มควรเป็นอย่างที่มติของกลุ่มตกลง สมาชิกก็ควรเห็นด้วย ทำให้งานประสบความสำเร็จได้อย่างดี

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ทำและสามารถบอกถึงวิธีการนำการยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่มไปใช้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การทำงานร่วมกันดีขึ้น

ง. ประเมินผล

1. จากการร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม
2. จากการแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม

เนื้อเรื่อง บ้านเทวดาน้อย

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีเทวดาองค์หนึ่งจะต้องมาจุติในเมืองมนุษย์ เทวดาองค์นี้มีความรู้ความสามารถ มีนิสัยโอบอ้อมอารีชอบช่วยเหลือผู้อื่นมาก ดังนั้นจึงเป็นที่รักใคร่และชอบพอของเพื่อนเทวดาองค์อื่น ๆ เมื่อเทวดาทุกองค์ทราบข่าวเรื่องการจากไปเกิดในเมืองมนุษย์ของเทวดาองค์นี้เข้า ทุกองค์พากันรักและห่วงใยในเทวดาองค์นี้มาก เนื่องจากเกรงว่าเมื่อลงไปเกิดแล้วจะประสบความลำบากมาก ทุกองค์จึงปรึกษารื้อกันว่าจะช่วยกันหาะไปเสาะแสวงหาบ้านที่ดีที่สุดให้เทวดาองค์นี้อยู่ เมื่อตกลงกันดังนี้แล้ว เทวดาทุกองค์พากันหาะมาที่เมือง ๆ หนึ่ง เทวดาองค์หนึ่งซึ่งมายังบ้านนายเขียว ซึ่งเป็นบ้านหลังใหม่ที่ทันสมัย เป็นตึกใหญ่โตและสวยงามมาก มีบริเวณกว้างขวาง มีสวนดอกไม้ มีเครื่องใช้ไม้สอยและของเล่นมากมาย เทวดาทุกองค์ต่างพากันสนใจมาก แต่เมื่อดูสมาชิกในบ้านแล้วปรากฏว่า พ่อกับแม่ทะเลาะวิวาทกันอยู่ตลอดเวลา พี่น้องก็มีเรื่องราวกันตลอดมา พ่อแม่ก็จะด่าทอและลงโทษลูกของตนเองอย่างรุนแรงตลอดเวลา ลูกทุกคนต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อแม่อย่างเคร่งครัด “บ้านนี้ไม่ค่อยมีความสุขนักเพราะทุกคนทะเลาะกันมากเหลือเกิน” เทวดาองค์หนึ่งให้เหตุผลพร้อมกับชวนไปดูบ้านอื่น ๆ ต่อไป ปรากฏว่าบ้านที่สองนี้เป็นบ้านของนายเล็ก บ้านหลังนี้เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว บ้านนี้มีพ่อแม่ 2 คน กับลูกอีก 5 คน พ่อและแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทุกคนมีความขยันหมั่นเพียรและต้องประหยัดเป็นอย่างมากในเรื่องของรายได้ แต่เนื่องจากพ่อแม่มีแต่ทำงานนอกบ้าน จึงไม่มีเวลาใกล้ชิดและดูแลลูก ๆ เท่าที่ควร ลูกบางคนจึงแอบหนีโรงเรียนไปเที่ยวเตร่อย่างสนุกสนาน ใช้เงินฟุ่มเฟือย หลาย ๆ ครั้ง ได้แอบขโมยเงินพ่อแม่ไปเที่ยวด้วย ลูกทุกคนคือรักไม่คอยเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ พ่อแม่ต้องเหน็ดเหนื่อยมากต่อการทำงานและดูแลลูกทุก ๆ คน ในขณะนั้นเองในหมู่เทวดาก็มีการถกเถียงในเรื่องการเลือกบ้านทั้งสองหลัง แต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้ จึงต้องหาะไปบ้านที่ 3 ซึ่งเป็นบ้านของ

นายคม บ้านหลังนี้เป็นบ้านหลังคามุงจากเล็กและคับแคบมาก บ้านนี้มีลูกถึง 7 คน พ่อออกไปทำงานนอกบ้านตลอดทั้งวัน แม่ต้องอยู่กับลูก ๆ บ้านนี้ไม่ค่อยมีอะไรกินมากนัก อยู่กันอย่างอด ๆ อยาก ๆ บ้านช่องสกปรกกรังไม่ค่อยเป็นระเบียบ พ่อแม่พยายามเอาใจใส่ดูแลลูกทุกคน แต่ก็มีลูกหลาย ๆ คนที่มักไม่สบายและเจ็บอยู่เสมอ เทวดาทุกองค์ก็ต้องมาประหลุมรวมกันอีก แต่ก็ยังไม่สามารถจะเลือกบ้านใดบ้านหนึ่งในสามหลังได้ จึงหาไปดูอีกบ้านหนึ่ง ปรากฏว่าบ้านนี้เป็นบ้านของนายเพชร นายเพชรเป็นคนชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน มักมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นเสมอ ๆ ภรรยาและลูกของนายเพชรต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา ภรรยาและลูกทุกคนของนายเพชรพยายามช่วยเหลือกันทำมาหากินและพยายามจะให้นายเพชรกลับตัวเป็นคนดี แต่ไม่ค่อยได้ผล ที่บ้านยังมีเรื่องมีราวกับผู้อื่นเสมอ จนทำให้ทุกคนต้องวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา มาถึงตอนนี้ เทวดาทุกองค์ก็ลงมติกันว่าจะต้องเลือกบ้านให้เทวดาองค์นี้เสียที เพราะใกล้เวลาที่จะเกิดเต็มที่แล้ว ทันใดนั้นก็เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากมาย บางองค์ก็ว่าน่าจะอยู่บ้านนายเขียว อีกหลายองค์ก็ว่าน่าจะอยู่บ้านนายเล็กบ้าง บ้านนายคมหรือบ้านนายเพชรดีกว่า ต่างฝ่ายต่างมีเหตุผล และให้ข้อเสนอแนะมากมายจนเทวดาองค์นั้นไม่รู้ว่าจะตัดสินใจมาเกิดบ้านไหนจึงจะดีที่สุด

ครั้งที่ 13 เรื่องการปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองทราบถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ เกมระบายสีในช่องที่กำหนด

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ 1. กระดาษวาดเขียน ขนาด 12" X 15" ที่ขีดเป็นช่อง ๆ พร้อมกับกำหนดสีให้ระบาย

2 แผ่น

2. กระดาษวาดเขียนที่ระบายสีเรียบร้อยแล้ว เป็นตัวอย่าง 1 แผ่น

3. สีเทียน เท่ากับจำนวนสีที่กำหนดและเท่ากับจำนวนสมาชิก (4 สี) จำนวน 2 ชุด

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

2. ผู้วิจัยแจ้งการปฏิบัติกิจกรรม และให้ผู้รับการคุ้มครองที่ยังไม่เข้าใจได้ซักถาม

3. ผู้วิจัยแบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน อีก 2 คน เป็นกรรมการจับเวลา และเป็นผู้สังเกตการณ์เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม

4. ผู้วิจัย แจกกระดาษที่ขีดเป็นช่อง ๆ ระบายเรียบร้อยแล้วเหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม พร้อมสีเทียนเท่ากับจำนวนสีที่กำหนดและเท่ากับจำนวนสมาชิก (4 สี)

5. ผู้วิจัยบอกให้สมาชิกทราบว่า ต่อไปจะให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนช่วยกันระบายสีลงในช่องให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ โดยใช้เวลาในการวางแผน 2 นาที และลงมือทำ 10 นาที และจะมีกรรมการ 2 คน คอยจับเวลา และสังเกตการณ์ทั่ว ๆ ไป เมื่อหมดเวลาให้กรรมการจับเวลาให้สัญญาณหมดเวลาแก่สมาชิกในแต่ละกลุ่มทราบ ต่อจากนั้นให้ตัวแทนของกลุ่มนำกระดาษที่ช่วยกันระบายสีมาส่งให้กับกรรมการและผู้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและระบายสีตามเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

(1) ระบายสีได้ถูกต้องตรงตามช่องที่กำหนดและระบายได้เต็มช่อง ได้คะแนนช่องละ 1

คะแนน

(2) ระบายสีได้ถูกต้องตามช่องที่กำหนด แต่ระบายไม่เต็มช่อง ไม่ได้คะแนนในช่องนั้น

(3) ระบายสีไม่ถูกต้องตามช่องที่กำหนด ไม่ได้คะแนนในช่องนั้น

6. เมื่อหมดเวลาให้กรรมการจับเวลาให้สัญญาณแจ้งให้สมาชิกแต่ละกลุ่มทราบ และให้กรรมการจับเวลา และผู้สังเกตการณ์ช่วยดูว่ามีสมาชิกในกลุ่มใดที่ยังทำการระบายสีต่อเมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลา

7. เมื่อตัวแทนแต่ละกลุ่มนำกระดาษที่ระบายสีส่งมาให้กรรมการเรียบร้อยแล้ว ให้กรรมการทั้งสองรายงานเกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนในการทำงานกลุ่ม รวมทั้งการปฏิบัติงานให้ตรงต่อเวลาที่กำหนด ตามที่ตนเองสังเกตได้

8. ผู้ดำเนินการ นำกระดาษที่ระบายสีของทั้ง 2 กลุ่ม และกระดาษที่ระบายสี (ตัวอย่าง) เรียบร้อยแล้วติดไว้ในกระดานดำ ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยตรวจให้คะแนนบนกระดานดำให้สมาชิกทุกคนได้เห็น เพื่อช่วยกันตัดสินและรวมคะแนนสรุปผลว่ากลุ่มใดได้คะแนนสูงสุด กลุ่มใดได้คะแนนต่ำสุด

ข. ขั้นวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองแสดงความคิดเห็น และร่วมอภิปรายต่อกิจกรรมที่ทำ

สรุปแนวคิด

การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ โดยตั้งใจจะทำให้การทำงานดำเนินไปด้วยดี ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มไม่ปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมาย และละเลยหน้าที่ก็จะเกิดผลเสียต่อกลุ่มใหญ่ที่ทำงานร่วมกันได้

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองช่วยกันสรุปกิจกรรมที่ทำและสามารถบอกถึงการนำวิธีการปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ ไปเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันให้ดีขึ้น

ง. ขั้นประเมินผล

1. จากการร่วมกิจกรรมของผู้รับการคุ้มครอง
2. จากการซักถามและสรุปกิจกรรมของผู้รับการคุ้มครอง

ครั้งที่ 14 ปัจฉินนิเทศ

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองได้พุดคุยอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานร่วมกัน

ขนาดของกลุ่ม 14 คน

กิจกรรมที่ใช้ อภิปรายกลุ่ม เรื่อง การทำงานร่วมกัน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

สถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

อุปกรณ์ กระดาษเปล่า 14 แผ่น

วิธีการดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและผู้รับการคุ้มครองนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและผล

ของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานร่วมกัน

3. ผู้วิจัยให้ผู้รับการคุ้มครองตอบแบบประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและกล่าวปิดโปรแกรม

กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

การประเมินผล

1. จากการให้ความร่วมมือในการสรุปแสดงความคิดเห็น
2. จากพฤติกรรมของผู้รับการคุ้มครองในการตอบแบบประเมินผลการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรมเพื่อใช้ในการ (Pretest)

ชื่อกิจกรรม	โครงการสำรวจยานอวกาศ (NASA) (กิจกรรมคู่ขนาน)
จุดมุ่งหมาย	เพื่อสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันได้แก่ 1. การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม 2. การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น 3. การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม 4. การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น 5. การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 6. การกล่าวคำชมเชยสมาชิก 7. การพูดให้กำลังใจสมาชิก 8. การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก 9. การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม 10. การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ
วิธีสังเกต	โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน (แบบความถี่)
ผู้สังเกต	นายณัฏกิจ ขามาดี ผู้วิจัย นางสาวพัชรี แนวพานิช ผู้ช่วยผู้วิจัย
ขนาดของกลุ่ม	14 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 7 คน 2 กลุ่ม
เวลาที่ใช้	1.50 ชั่วโมง
สถานที่	อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ
อุปกรณ์	1. ดินสอ 2. กระดาษเกี่ยวกับการทำงานของแต่ละกลุ่ม (แบบฝึกหัดนาซาสำหรับแต่ละคน) 3. กระดาษทำงานกลุ่ม (แบบฝึกหัดนาซาสำหรับแต่ละคน) 4. กระดาษเปล่า

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน 1 กลุ่ม และกลุ่มละคน 1 กลุ่ม โดยการจับสลาก หลังจากนั้นผู้วิจัยอธิบายเกมโครงการสำรวจยานอวกาศนาซา โดยจะให้แต่ละคนทำแบบฝึกหัดนาซาแต่ละคน และหลังจากนั้นจะให้ทำแบบฝึกหัดนาซาสำหรับกลุ่ม โดยการทำแบบฝึกหัดนา

ชาสำหรับแต่ละคนทุกคนในกลุ่มต้องเสร็จทุกคน ใช้เวลาในการทำแบบฝึกหัดนาชาสำหรับแต่ละคน ภายในเวลา 15 นาที แบบฝึกหัดนาชาสำหรับกลุ่มเสร็จภายใน 30 นาที แต่ห้ามส่งก่อน 25 นาที (ใช้เวลาในการอธิบายเกม 10 นาที)

2. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดข้อตกลงว่าจะมีวิธีการอย่างไร ในการทำงานของ แบบฝึกหัดนาชาสำหรับแต่ละคนให้สัมฤทธิ์ผลตามกติกาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยผู้วิจัยชี้แจงว่า การกำหนดข้อตกลงของกลุ่มเป็นการตกลงวิธีการทำแบบฝึกหัดนาชาสำหรับแต่ละคน โดยผู้วิจัย แนะนำว่าการทำงานที่ให้สัมฤทธิ์ผล ควรมีวิธีการอย่างไร โดยผู้วิจัยบอกว่าการทำแบบฝึกหัดนาชา สำหรับแต่ละคนนั้น ทุกคนแต่ละกลุ่มต้องเสร็จทุกคนในเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดให้ 15 นาที โดยการ กำหนดข้อตกลงนั้นให้กลุ่มบันทึกข้อตกลงไว้ด้วย และเมื่อหมดเวลาให้เก็บบันทึกข้อตกลงของกลุ่มไว้

(หมายเหตุ ในข้อ 2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตผู้รับการคุ้มครองในด้าน)

- 2.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม
- 2.2 การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
- 2.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม
- 2.4 การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น
- 2.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 2.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก
- 2.7 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

3. ผู้วิจัยแจกแบบฝึกหัดนาชาสำหรับแต่ละคน โดยใช้ความคิดเห็นของตนเอง ใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที โดยการเลือกแต่ละข้อนั้นทุกคนต้องเขียนเหตุผลไว้ด้วย

4. หลังจากนั้นให้แต่ละคนทำแบบฝึกหัดนาชาสำหรับแต่ละคนใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที

(หมายเหตุในข้อ 4 ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตว่า)

4.1 ถ้าในกรณีที่เพื่อนบางคนทำไม่ทันใกล้จะหมดเวลา จะมีการเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิกหรือไม่ (โดยผู้วิจัยจะคอยบอกเวลาที่เหลือในการทำแบบฝึกหัดนาชาสำหรับแต่ละคน เมื่อจนใกล้จะหมดเวลา)

4.2 จะสังเกตว่าถ้าในกรณีที่บางคนยังทำไม่เสร็จ แต่ใกล้หมดเวลา นอกจากเสนอตัว เข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาแล้วจะมีวิธีการพูดให้กำลังใจเพื่อนหรือไม่

4.3 ถ้ากลุ่มไม่มีวิธีการมอบหมายด้วยวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้แบบฝึกหัดนาชาสำหรับแต่ละคน เพื่อให้ทุกคนทำเสร็จทันเวลาจะสังเกตว่าได้ปฏิบัติตามที่กลุ่มมอบหมายหรือไม่

5. เมื่อเสร็จจากการทำแบบฝึกหัดนาซาสำหรับแต่ละคน ผู้วิจัยเก็บแบบฝึกหัดนาซาสำหรับแต่ละคนแล้วผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มได้พูดคุยถึงการทำแบบฝึกหัดนาซาสำหรับแต่ละคนในกลุ่มว่าที่ผ่านมาว่ามีผลสัมฤทธิ์คืออะไร มีอุปสรรคอย่างไร มีปัญหาอย่างไร ฯลฯ (ใช้เวลาแต่ละกลุ่ม 15 นาที)

- 5.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม
- 5.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
- 5.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม
- 5.4 การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น
- 5.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 5.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก
- 5.7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก
- 5.8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก
- 5.9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 5.10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

6. หลังจากได้มีการพูดคุยการทำแบบฝึกหัดนาซาสำหรับแต่ละคนในกลุ่มที่ผ่านมา มีผลสัมฤทธิ์อย่างไร มีอุปสรรคอะไร ฯลฯ ให้กลุ่มแต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดข้อตกลงว่ามีวิธีการอย่างไรในการทำแบบฝึกหัดนาซาสำหรับกลุ่ม เป็นวิธีการตกลงวิธีการทำแบบฝึกหัดนาซาสำหรับกลุ่ม โดยผู้วิจัยแนะนำวิธีการทำงานที่ให้สัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะการรวมกลุ่มของคนหลายคนจากหลายความคิดแต่ละให้งานสำเร็จ รวมเป็นงานชิ้นเดียวกันนั้นจะมีวิธีการทำงานร่วมกันอย่างไร โดยผู้วิจัยบอกว่าการทำแบบฝึกหัดนาซาสำหรับแต่ละกลุ่มจะต้องเสร็จภายใน 30 นาที แต่ไม่ให้ส่งก่อน 25 นาที ในกรณีเสร็จก่อน 30 นาที โดยการกำหนดข้อตกลงนั้นให้กลุ่มเขียนบันทึกข้อตกลงไว้ด้วย และเมื่อหมดเวลาให้บันทึกข้อตกลง (ใช้เวลา 15 นาที)

(หมายเหตุ ในข้อ 6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกต)

- 6.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม
- 6.2 การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
- 6.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม
- 6.4 การพูดสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่น
- 6.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 6.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก

6.7 การยอมรับข้อตกลงตามมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

7. หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มทำแบบฝึกหัดหน้าชาสำหรับแต่ละกลุ่มโดยผู้วิจัยแจกกระดาษแบบฝึกหัดหน้าชาเป็นกลุ่ม ๆ ละ 1 ฉบับ และแจกแบบฝึกหัดหน้าชาของแต่ละคนกลับคืนผู้รับการคุ้มครองแต่ละคนในกลุ่ม ให้แต่ละคนในกลุ่มร่วมปรึกษาหารือควมใส่สิ่งใดสำคัญมากที่สุดไปหาสิ่งที่สำคัญน้อยที่สุด โดยแต่ละคนจะเสนอแบบฝึกหัดหน้าชาต่อกลุ่มของตนเอง ในเวลาที่ผู้วิจัยกำหนด แต่ไม่เกิน 30 นาที แต่จะส่งก่อน 25 นาทีไม่ได้

(หมายเหตุ ในข้อ 7 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตผู้รับการคุ้มครอง)

- 7.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม
- 7.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
- 7.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม
- 7.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
- 7.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 7.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก
- 7.7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก
- 7.8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก
- 7.9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 7.10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

8. หลังจากนั้นผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มออกมารายงานสิ่งของที่สำคัญเรียงจากน้อยไปหามาก โดยตัวแทนจากการเลือกของกลุ่ม โดยไม่กำหนดจำนวนบุคคลแล้วแต่กลุ่มจะมอบหมายและสมาชิกที่เหลือกลุ่มจะมอบหมายให้ทำอะไรที่เกี่ยวกับการออกมารายงานก็แล้วแต่ความคิดของกลุ่ม กลุ่มละ 5 นาที (ใช้เวลา 10 นาที)

(หมายเหตุ ข้อ 8 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตผู้รับการคุ้มครอง)

- 8.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม
- 8.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
- 8.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม
- 8.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
- 8.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 8.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก

- 8.7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก
- 8.8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก
- 8.9 การยอมรับมิตส่วนใหญของกลุ่ม
- 8.10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ
- 9. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มพูดถึงการนำแบบฝึกหัดนาซาสำหรับกลุ่ม (ใช้เวลา 15 นาที)
(หมายเหตุ ข้อ 9 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตผู้รับการคุ้มครอง)
- 9.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม
- 9.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
- 9.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม
- 9.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
- 9.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 9.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก
- 9.7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก
- 9.8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก
- 9.9 การยอมรับมิตส่วนใหญของกลุ่ม
- 9.10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

กิจกรรมเพื่อใช้ในการ Positest

ชื่อกิจกรรม	เกมล่าฆาตกร (กิจกรรมคู่ขนาน)
จุดมุ่งหมาย	เพื่อสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ได้แก่ 1. การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม 2. การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น 3. การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม 4. การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น 5. การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 6. การกล่าวคำชมเชยสมาชิก 7. การพูดให้กำลังใจสมาชิก 8. การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก 9. การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม 10. การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ
วิธีการสังเกต	โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน (แบบความถี่)
ผู้สังเกต	นายณัฏกิจ ยามาลี ผู้วิจัย นางสาวพัชรี แนวพานิช ผู้ช่วยผู้วิจัย
ขนาดของกลุ่ม	14 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 7 คน
เวลาที่ใช้	1.50 ชั่วโมง
สถานที่	อาคารอเนกประสงค์ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ
อุปกรณ์	1. ดินสอ 2. เนื้อเรื่อง “เกมล่าฆาตกร” 3. กระดาษคำถาม “เกมล่าฆาตกร” 4. กระดาษเปล่า

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแบ่งผู้รับการคุ้มครองออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน 1 กลุ่ม และกลุ่มละ คน 1 กลุ่ม โดยการจับฉลาก หลังจากนั้นผู้วิจัยอธิบายเกมล่าฆาตกร โดยจะให้แต่ละคนตอบคำถามเกมล่าฆาตกรของแต่ละบุคคล และหลังจากนั้นจะให้ทำเกมล่าฆาตกรของกลุ่ม โดยใช้การทำงานร่วมกันโดยการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรของแต่ละบุคคล ทุกคนในกลุ่มต้องทำเสร็จทุกคนให้เวลาในการตอบคำถามเกมล่า

มาตรการของแต่ละบุคคลภายในเวลา 15 นาที และทำเกملำมาตรการของกลุ่มโดยใช้การทำงานร่วมกันเสร็จภายใน 30 นาที แต่ห้ามส่งก่อน 25 นาที (ใช้เวลาในการอธิบายเกม 10 นาที)

2. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดข้อตกลงว่าจะมีวิธีการอย่างไร ในการทำงานของการตอบคำถามเกملำมาตรการของแต่ละบุคคลให้สัมฤทธิ์ผลตามกติกาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้โดยผู้วิจัยชี้แจงว่าการกำหนดข้อตกลงของกลุ่มเป็นการตกลงวิธีการทำงาน การตอบคำถามเกملำมาตรการของแต่ละบุคคลโดยผู้วิจัยแนะนำการทำงานที่ให้สัมฤทธิ์ผล ควรวิธีวิธีการอย่างไร โดยผู้วิจัยบอกว่าการตอบคำถามเกملำมาตรการของแต่ละบุคคลนั้นทุกคนจะต้องเสร็จทุกคนในเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดให้ 15 นาที โดยการกำหนดข้อตกลงนั้นให้กลุ่มบันทึกข้อตกลงไว้ด้วย และเมื่อหมดเวลาให้เก็บบันทึกข้อตกลงของกลุ่มไว้

(หมายเหตุ ในข้อ 2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตผู้รับการคุ้มครองในด้าน)

การเสนอข้อคิดเห็นด้วยเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตน ไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

2.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม

2.2 การเสนอเหตุผลในกรณีที่ข้อคิดเห็นของตน ไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

2.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม

2.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น

2.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก

2.7 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

3. ผู้วิจัยแจกเนื้อเรื่องเกملำมาตรการ กระดาษคำตอบเกملำมาตรการสำหรับแต่ละบุคคลและกระดาษเปล่า โดยใช้ความคิดเห็นของตนเอง ใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที โดยการตอบคำถามแต่ละข้อนั้นทุกคนต้องเขียนเหตุผลไว้ด้วย

4. หลังจากนั้นให้แต่ละคนตอบคำถามเกملำมาตรการสำหรับแต่ละคน ใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที

(หมายเหตุในข้อ 4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตว่า)

4.1 ถ้าในกรณีที่เพื่อนบางคนทำไม่ทันใกล้เวลาจะหมดจะมีการเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิกหรือไม่ (โดยผู้วิจัยจะคอยบอกเวลาที่เหลือในการตอบคำถามเกملำมาตรการสำหรับแต่ละคนเมื่อจวนใกล้จะหมดเวลา)

4.2 จะสังเกตว่าถ้าในกรณีที่บางคนยังทำไม่เสร็จ แต่ใกล้หมดเวลา นอกจากเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาแล้วจะมีวิธีการพูดให้กำลังใจเพื่อนหรือไม่

4.3 ถ้ากลุ่มไม่มีวิธีการมอบหมายด้วยวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้การตอบคำถามเกมล่าฆาตกรสำหรับแต่ละคนเพื่อให้ทุกคนเสร็จทันเวลาจะสังเกตว่าได้ปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายหรือไม่

5. เมื่อเสร็จจากการทำการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรสำหรับแต่ละคน ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบเกมล่าฆาตกรแต่ละบุคคลแล้ว ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มได้พูดคุยกันถึงการทำงานการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรแต่ละคนแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มได้พูดคุยถึงการทำงานการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรแต่ละบุคคลในกลุ่มที่ผ่านมามีผลสัมฤทธิ์คืออะไร มีอุปสรรคอะไร มีปัญหาอย่างไร ฯลฯ (ใช้เวลาแต่ละกลุ่ม 15 นาที)

5.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม

5.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

5.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยเมื่อมีโอกาสอันเหมาะสม

5.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น

5.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก

5.7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก

5.8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก

5.9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

5.10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

6. หลังจากได้มีการพูดคุยการทำงานการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรของแต่ละบุคคลในกลุ่มที่ผ่านมามีผลสัมฤทธิ์อย่างไร มีอุปสรรคอะไร ฯลฯ ให้กลุ่มแต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดข้อตกลงว่ามีวิธีการอย่างไร ในการทำงานการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรสำหรับกลุ่ม เป็นวิธีการตกลงวิธีการทำงานการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรสำหรับกลุ่ม โดยผู้วิจัยแนะนำวิธีการทำงานที่ให้สัมฤทธิ์ผลโดยเฉพาะการรวมกลุ่มของคนหลายคนจากหลายความคิด แต่ละให้งานสำเร็จรวมเป็นงานชิ้นเดียวกันนั้นจะมีวิธีการทำงานร่วมกันอย่างไร โดยผู้วิจัยบอกว่าการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรสำหรับแต่ละกลุ่มจะต้องเสร็จภายใน 30 นาที แต่ไม่ให้ส่งก่อน 25 นาที ในกรณีเสร็จก่อน 30 นาที โดยการกำหนดข้อตกลงนั้นให้กลุ่มเขียนบันทึกข้อตกลงไว้ด้วยและเมื่อหมดเวลาให้บันทึกข้อตกลง (ใช้เวลา 15 นาที)

(หมายเหตุ ในข้อ 6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกต)

6.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม

6.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

6.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม

6.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น

6.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

6.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก

6.7 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

7. หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มทำการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรสำหรับแต่ละกลุ่ม โดยผู้วิจัยแจกกระดาษเกมล่าฆาตกรสำหรับแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ฉบับ และแจกกระดาษเกมล่าฆาตกรของแต่ละคน กลับคืนผู้รับการคุ้มครองแต่ละคนในกลุ่ม ให้แต่ละคนในกลุ่มร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการตอบคำถามให้ตรงกับเฉลยเกมล่าฆาตกร โดยแต่ละคนจะเสนอคำตอบของตนเองและเหตุผลในการตอบแก่กลุ่มในเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดแต่ไม่เกิน 30 นาที แต่จะส่งก่อน 25 นาทีไม่ได้

(หมายเหตุ ในข้อ 7 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกตผู้รับการคุ้มครอง)

7.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม

7.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

7.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม

7.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น

7.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

7.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก

7.7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก

7.8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก

7.9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม

7.10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

8. หลังจากนั้นผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มออกมารายงานการตอบคำถามเกมล่าฆาตกรของแต่ละกลุ่ม โดยตัวแทนจากการเลือกของกลุ่มโดยไม่กำหนดจำนวนบุคคลแล้วแต่กลุ่มจะมอบหมายและสมาชิกที่เหลือ กลุ่มจะมอบหมายให้ทำอะไรที่เกี่ยวกับการออกมารายงานก็แล้วแต่ความคิดของกลุ่ม ๆ ละ 5 นาที (ใช้เวลา 10 นาที)

(หมายเหตุ ข้อ 8 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกต)

8.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม

8.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น

8.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม

- 8.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
- 8.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 8.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก
- 8.7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก
- 8.8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก
- 8.9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 8.10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ
- 9. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มพูดถึงการทำงานการตอบคำถามเกมล่าฆาตกร สำหรับกลุ่ม (ใช้เวลา 15 นาที)

(หมายเหตุ ข้อ 9 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะสังเกต)

- 9.1 การเสนอความคิดเห็นของตนเองในกลุ่ม
- 9.2 การเสนอเหตุผลในกรณีข้อคิดเห็นของตนไม่สอดคล้องกับผู้อื่น
- 9.3 การซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือสงสัยในโอกาสอันเหมาะสม
- 9.4 การพูดสนับสนุนความคิดของผู้อื่น
- 9.5 การให้ความสนใจผู้พูดและแสดงอาการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 9.6 การกล่าวคำชมเชยสมาชิก
- 9.7 การพูดให้กำลังใจสมาชิก
- 9.8 การเสนอตัวเข้าร่วมช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิก
- 9.9 การยอมรับมติส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 9.10 การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายให้สำเร็จ

ภาคผนวก ข

แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC)

แสดงค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องการสังเกต IOR

ค่าความสอดคล้องผู้สังเกต 2 คน โดยใช้วิธี Kappa

ตาราง 3 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (ค่า IOC)

พฤติกรรม ด้าน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	
1	1	1	1	1	1.00
2	1	1	1	1	1.00
3	1	1	1	1	1.00
4	1	1	1	1	1.00
5	1	1	1	1	1.00
6	1	1	1	1	1.00
7	1	1	1	1	1.00
8	1	1	1	1	1.00
9	1	1	1	1	1.00
10	1	1	1	1	1.00
รวม	1	1	1	3	1.00

ตาราง 4 แสดงค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องการสังเกต IOR
(Interobserver Reliability)

พฤติกรรม ด้าน	ค่าความเชื่อมั่น (ร้อยละ)
1	89
2	89
3	89
4	89
5	89
6	89
7	89
8	89
9	89
10	89

ตาราง 5 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต 2 คน โดยวิธี Kappa (K)

พฤติกรรม ด้าน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า K)
1	.80
2	.80
3	.80
4	.80
5	.80
6	.80
7	.80
8	.80
9	.80
10	.80

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายณัฏกิจ ขามาลี

วัน เดือน ปีเกิด 23 เมษายน 2511

สถานที่เกิด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 234 หมู่ 17 ตำบลบางพึ่ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน นักจิตวิทยา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ กรมประชาสงเคราะห์
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

การศึกษา

พ.ศ. 2522 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบูรณะศึกษา กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2529 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชบพิธ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2533 ศิลปศาสตรบัณฑิต จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

พ.ศ. 2542 การศึกษามหาบัณฑิต จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง
สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ

บทคัดย่อ
ของ
ฉันทกิจ ยามาดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้รับการคุ้มครอง สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ กลุ่มทดลองเป็นผู้รับการคุ้มครอง เพศหญิงที่มีอายุ 14-18 ปี ที่มีคะแนนการทำงานร่วมกันต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 จำนวน 14 คน โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ซึ่งมีค่า Reliability ความสอดคล้องของผู้สังเกต .80 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต Intraobserver .89 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การทดสอบค่า t (t-test แบบ Dependent)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับการคุ้มครอง สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ กลุ่มทดลองมีคะแนนการทำงานร่วมกัน สูงขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECTS OF GROUP WORK ON COLLABORATION BEHAVIOR OF
THE RESIDENTS KREDTRAKARN VOCATIONAL DEVELOPMENT
AND PROTECTION HOME OF WOMEN

AN ABSTRACT
BY
THANADKID YAMALEE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2000

The purpose of this research was to study the effect of Group Work on collaboration behavior of this residents in Kredtrakran Vocational Development and Protection Home of Women. The subjects of Fourteen Female, 14 to 18 year of Age, were selected From the residents whose observation behavior collaboration scores were lower than fifty percentile The Subjects. Participated in group Work on collaboration program The research design used in this Study was the One group Pretest – Posttest Design. The instruments used for collecting data where as that of the observation behavior between two observes, was .80 and intraobservers Reliability was .89 The data were analyzed by using t – test Dependent.

The result indicated that the observation collaboration behavior scores of the residents participated in group work collaboration program increased .01 level.